

didakta

intervju

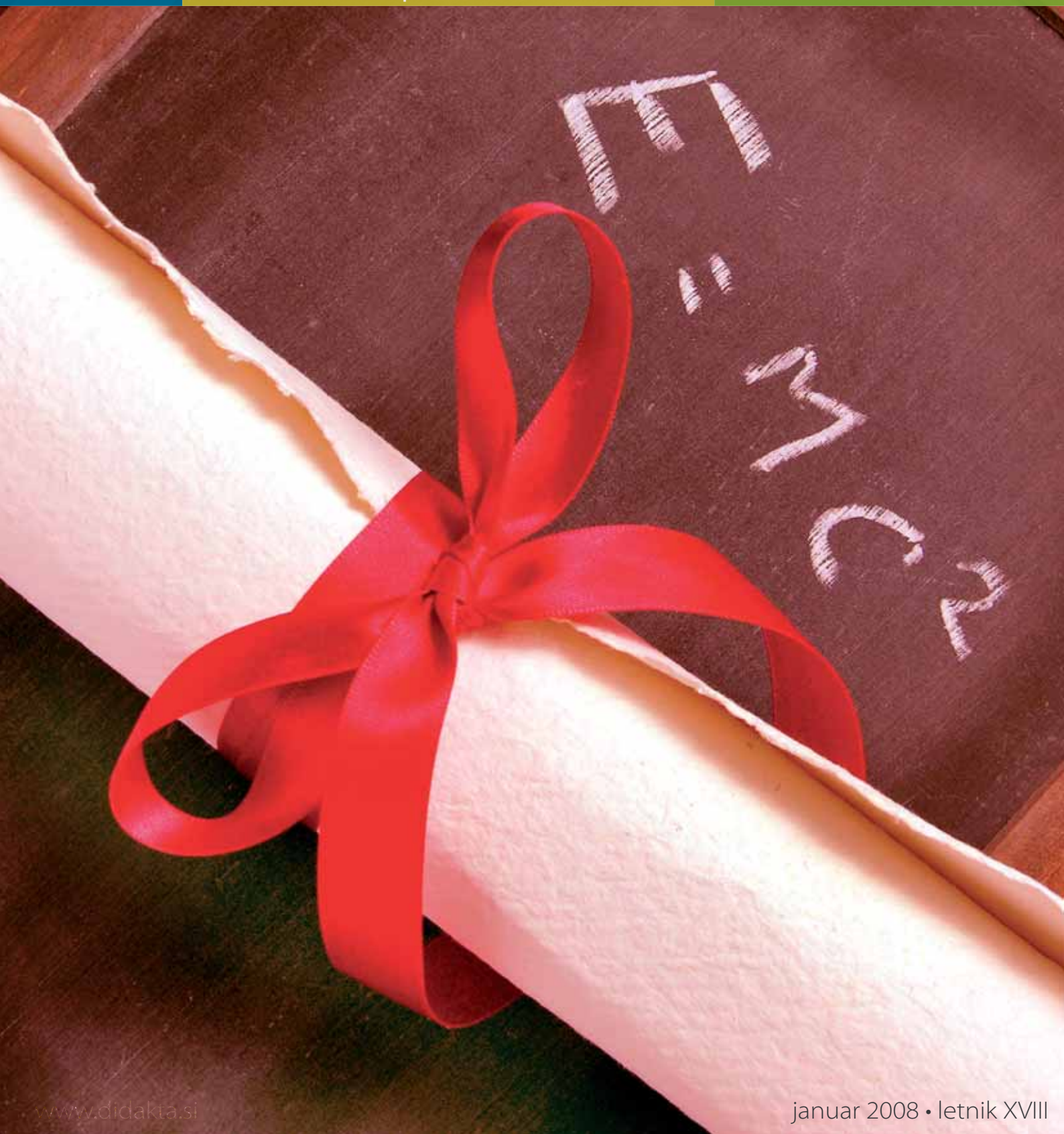
fokus

šolska praksa

Slavko Pregl

Program predsedovanja MŠŠ na področju
šolstva, športa in mladine

Obravnavava umetnostnega
besedila

Novice!

**Najdi.si
novice**

Še bolj vroče,
še bolj sveže,
še bolj aktualne **novice**,
zbrane na enem mestu!

www.najdi.si/novice

Najdi.si

vse slovenske strani

Drage bralke, dragi bralci,

vse se spreminja in življenje nas včasih pripelje v prav nenavadne vode. Ko misliš, da se ti ne more nič več (zanimivega in vznemirljivega) zgoditi, da je tvoje življenje in delo lepo ustaljeno, morda celo malo preveč rutinsko in dolgočasno, a tako pač je..., te preseneti. Dosedanja urednica revije, ki jo imate pred seboj, se je pustila speljati novim službenim in delovnim izzivom in iz Založbe Didakta so me prosili, naj prevzamem vajeti jaz v roke.

Z radovednostjo pa tudi z vozlom v želodcuem se odločila, da ponudbo sprejem, jo vzamem kot izziv in dobrodošlo izkušnjo. Tako se bomo vsaj nekaj časa družili vsak mesec, potrudili se bomo, da približno ob istem času. In obljubljam, da se bom skupaj z dosedanja ekipo, ki je pripravljala revijo, trudila, da bo revija pestra in zanimiva ter da bo vsak v njej našel kaj zase

To je močno odvisno tudi od vas, drage bralke in bralci, saj ste soustvarjalci revije vi s svojimi prispevki iz prakse. Prepričana sem, da vaše izkušnje, ki jih opisujete za Didakto, pomagajo marsikateremu učitelju, ne le začetniku, da začne razmišljati drugače, kot je dotlej. In drugačno je navadno dobro, saj tako opustiš rutino, ki hromi domišljijo.

Da je domišljija nekaj najlepšega, značilnega za otroke in tiste, ki tudi, ko so veliki, ohranijo otroka v sebi, dokazuje Slavko Pregl, mladinski pisatelj in založnik, predsednik Društva slovenskih pisateljev in Društva Bralna značka Slovenije. Simpatičen sogovornik, ki ima marsikaj povedati, včasih tudi kaj pikrega. In zagnan bralec, tako kot so zagnane mentorice bralne značke. O njej tudi iz prakse. In precej o jeziku, maternem jeziku. Brez njega bomo v konglomeratu narodov in jezikov težko obstali, brez sodelovanja in družjenja z drugimi pa tudi ne. Zato preberite v Fokusu, kaj vse je Ministrstvo za šolstvo in šport pripravilo za čas predsedovanja Slovenije Evropski uniji.

Prijetno branje!

Jasna Tepina

2_KOLUMNA

Razmišljaj globalno, deluj lokalno!

4_INTERVJU

Slavko Pregl

8_FOKUS

Cilji in dogodki slovenskega predsedstva EU 2008 na področju izobraževanja in usposabljanja, mladine in športa

14_MEDNARODNO

Evropski projekt Družina na Ekonomski šoli Ptuj

16_MED TEORIJU IN PRAKSO

Branje z otrokom • Pridobivanje številskih predstav v 1. razredu devetletne osnovne šole • Učenje in glasnost • Opazovanje narave budi učenčovo ustvarjalnost

34_VZGOJA ZA GLASBO

Motiv v glasbi in njegova nujnost

39_ŠOLSKA PRAKSA

Medeni decemberna OŠ Staneta Žagarja Kranj • Primer obravnave pesmi • Bralna značka v prvi triadi devetletne OŠ • Tehniški dan v 5. razredu – otroško igrišče iz koruznice • Aktivnosti v podaljšanem bivanju • Poskusi z vodo v 1. razredu devetletke • Priprava gledališke igrice - motivacija učencev za učenje tujega jezika

52_POVABILO ... H KNJIGI

Eva in kozel

Razmišljaj globalno, deluj lokalno!

Majda Koren

Tale »zelena« krilatica se mi je od nekdaj zdela imenitna. Kot navadna zemljanka lahko prispevam k ohranitvi okolja z razvrščanjem smeti in z vožnjo s kolesom ali javnimi prevoznimi sredstvi namesto z osebnim avtomobilom. Če bi to vsi počeli – ni vrag, da se to ne bi poznalo vsaj pikico!

Se mi pa zdi tale krilatica še posebej primerna za »leto medkulturnega dialoga«. Koliko Albancev imamo v razredu? Koliko Bosancev, Makedoncev in Srbov? Koliko Romov, Madžarov in Italijanov?

Takole na globalni ravni se strinjamo (upam, da je tako), da smo ljudje enakopravni v svoji različnosti. Kako pa je s tem v razredu? Ali imajo otroci iz drugih okolij priložnost govoriti o sebi, predstaviti svoj materni jezik, svojo kulturo in svojo religijo? Ne le pri uri etike, temveč tudi pri urah slovenskega jezika, glasbene vzgoje ali pri razrednih urah. Saj nas menda ne bo pobralo niti se ne bo sesedel učni načrt (ah, po novem imenovan kurikulum – ta beseda me spominja na kolobarjenje na poljih), če nekaj ur na leto – ne le v letu medkulturnega dialoga – posvetimo manj znanim jezikom in kulturam. Da, manj znanim, četudi ti otroci že ves čas sedijo v naših šolskih klopeh. Več informacij o drugih kulturah pomeni več razumevanja in manj predsodkov, manj nestrpnosti.

Sem sama strpna do vseh, ko takole sadim rožice in delim predloge, kaj in kako?

Ne. Zelo sem nestrpna do nestrpnih. Mi je prav žal (ali pa tudi ne).

VARČEVANJE ZA STAROST pri Kapitalski družbi

*V prihodnosti boste imeli čas za razvajanje.
Kaj pa denar?*

Samostojno varčevanje za starost prinaša davčno olajšavo

Tudi letos boste konec januarja prejeli potrdilo o številu enot premoženja, v katerem lahko jasno vidite, koliko premoženja imate na vašem osebnem računu v Zaprtem vzajemnem pokojninskem skladu za javne uslužbence (ZVPSJU). Posebej vas opozarjamo na tabelo, v kateri je zapisana vsota premij, ki ste jih v letu 2007 vplačali sami. Le-te namreč predstavljajo osnovo za davčno olajšavo za leto 2007. Samostojne premije dodatnega pokojninskega zavarovanja so poleg olajšave za vzdrževane družinske člane edina davčna olajšava, ki jo še lahko uveljavljate. V letu 2008 lahko s samostojnimi vplačili v ZVPSJU svojo davčno osnovo zmanjšate največ za 2.526,23 eurov.

Varčujte za jutri, privarčujte že danes!

Začnite leto 2008 z odgovorno odločitvijo – poskrbeli boste, da bo starost takšna, kot si jo želite, hkrati pa še dodatno privarčevali. S samostojnim vplačevanjem premij v dodatno pokojninsko zavarovanje, v katerega že vplačuje vaš delodajalec, boste namreč deležni davčne olajšave, ki je druge oblike varčevanja ne prinašajo. Do upokojitve boste tako lahko brezskrbni, nato pa bo vaša edina skrb, kako dan zapolniti z aktivnostmi, ki vas veselijo. Za vse ostalo bo poskrbljeno!

Kontakt:

Kapitalska družba, d.d.

Naslov: Dunajska cesta 119, 1000 Ljubljana

Brezplačna telefonska številka: 080 23 45, Faks: 01/47 46 754,

E-pošta: info.zvpsju@kapitalska-druzba.si, Splet: www.kapitalska-druzba.si

KAPITALSKA DRUŽBA

Slavko Pregl

Bralna značka je najlepša stvar v moji karieri

foto: Andrej Blatnik

Jasna Tepina

Mladinski pisatelj, satirik, urednik, scenarist, ekonomist in založnik Slavko Pregl je lani ob odprtju 23. slovenskega knjižnega sejma svojim številnim nagradam dodal še prestižno nagrado za življenjsko delo na področju založništva, Schwentnerjevo nagrado. Nagrada je priznanje Slavku Preglu za njegov pomembni prispevek k razvoju založništva in knjigotrštva ter za razvijanje bralne kulture v Sloveniji in med Slovenci zunaj meja naše domovine. Kot je zapisala žirija, »je Slavko Pregl v 40 letih svojega delovanja spoznal vse faze založništva, tiskarstva, določen čas je bil tudi zasebni založnik, urednik in organizator več kot 50 izvernih likovnih monografij, sproti publicistični komentator razmer v slovenskem založništvu. Kot predsednik društva Bralna značka je dal gibanju nov zagon in širino; s pritegnitvijo kulturno osveščenih gospodarstvenikov je za vso Slovenijo in zamejstvo izpeljal projekt nagrajevanja šolarjev s knjigami, kar se je pred njim dogajalo le redkokdaj. Tudi s tem je občutno prispeval k širjenju bralne kulture med mladimi. V tem času so za nagrado in kot povabilo k branju mladi po Sloveniji in v zamejstvu ter šolske knjižnice prejeli več kot 250.000 izbranih knjig. Je eden od očetov slovenskega modela knjižničnega nadomestila in njegov mednarodni promotor.«

Katera vaših številnih dejavnosti – pisanje za mladino, satir in humorja za odrasle, založništvo, knjigotrštvo, ekonomija, angažiranje v Društvu slovenskih pisateljev, Društvu slovenskih založnikov ali Društvo Bralna značka Slovenije – je najbolj »vaša«, vam intimno najbližje?

Sem predvsem mladinski pisatelj in pri tem sem dosegel višek svoje ustvarjalnosti; za odrasle sem pisal malo, pa še to predvsem humor in satiro. Seveda bom za odrasle še pisal, a ne kakšnih psiholoških romanov, ostal bom pri »svojih« dveh žanrih. Satira in humor sta blizu otrokom in mladim, saj gre pri njiju za zelo iskren pogled na stvari, po-

gled, ki ti ga mladi privzgojijo, če se veliko družiš z njimi. In jaz se – morda sem tudi zato še otročki in to je tisto pravo za satiro. Če pišeš satiro, moraš biti vzvišen, imeti moraš občutek, da si pametnejši od drugih, da lahko ošvrkneš probleme in ljudi, ki ti gredo na živce. Ko pa pišeš za otroke in mladino, je drugače. Poznati moraš težave mladih, se jim približati, vedeti, kaj se med mladimi dogaja. Mene je vedno zanimalo, kaj se dogaja z mlado generacijo, ker verjamem vanjo in upam, da bodo mladi pametnejši od nas. Veliko hodim po šolah, vidim, kaj jih muči in zanima, kaj zabava. Mogoče pa sam nisem povsem odrasel, da me vse, kar je zvezano z mladostjo, tako zanima (smeh).

Štirideset let se ukvarjate s pisateljevanjem, ste eden najbolj branih mladinskih pisateljev, vaše knjige, tudi tiste, ki imajo starejši datum, so še vedno knjižne uspešnice

Res je, mladi berejo tudi knjige, ki sem jih napisal pred dvajsetimi in tridesetimi leti. Odprava zelenega zmaja je tako pred letom in nekaj praznovala 30. rojstni dan, Geniji v kratkih hlačah, moja najbolj brana knjiga, ki je doživela pet ponatisov in prevode v pet ali šest jezikov, bo letos stara trideset. Po knjižnični izposoji sem vedno med 20 ali vsaj 30 najbolj izposojanimi avtorji, na razpisu ministrstva za kulturo za program Rastemo s knjigo, ki omogoča, da sleherni sedmošolec dobi v knjižnici eno knjigo brezplačno, pa sem se leta 2006 uvrstil na drugo in četrto mesto, lani pa na prvo in drugo mesto. To sicer ni nagrada, je pa sijajno priznanje za avtorja.

Kaj mislite, zakaj so vaše knjige še vedno in vedno znova tako lepo sprejete pri mladih in tako brane?

Očitno so to knjige, ki so mladim generacijam pisane na kožo, in ta koža je, kot kaže, že 30 let enaka. Problemi, ki tarejo mlade, so bolj ali manj enaki, menjajo se le okoliščine in morda ostrina, mladost pa je vedno enaka in hkrati vedno drugačna. Pri svojem pisanju poleg tega nikoli nisem uporabljal hudega slenga, nekateri me imajo celo za jezikovnega čistuna. Kdaj pa kdaj sicer vseeno uporabim kakšen slengovski izraz, a vedno zelo po meri. Ne sledim dnevnemu govorjenju, nasprotno, včasih grem nekaterim s svojo »strastno« enako govorico tudi na živce. Morda je moja govorica včasih mladim danes tudi malce dolgočasna, a jutri ne bo stara in neuporabna.

Štiri otroke imate, so vam tudi zato mladostniške teme tako blizu? Se s svojimi fanti in dekletom veliko pogovarjate?

Jaz bi se doma zelo rad več pogovarjal, pa otroci nimajo časa ali pa so redkobesedni. Ko gledam svoje, posebej mlajša dva, ki sta druga generacija kot starejša, ugotavljam,

da imajo tri podobe, tri načine komuniciranja. Ena podoba je podoba, ki jo kažejo doma, drugo imajo pri pouku in v »uradnih odnosih«, tretja, ki je nam, starim, najbolj tuja in nerazumljiva, pa je podoba, ki jo imajo, ko so med prijatelji, vrstniki. In tem svojim podobam prilagajajo svoj jezik, komunikacijo. Možnosti zanjo imajo danes ogromno in jo tudi z informacijsko tehnologijo s pridom izkoriščajo, tako da jim doma za pogovor zmanjka časa, energije in potrebe. Se pa po svoje pogovarjam z njimi prek knjig. In se bom seveda še, gotovo tudi, ko bom imel vnuke (smeh).

Ste tudi zato tako aktivni pri bralni znački? Spomladi se vam izteka mandat predsednika, poznavalci pa pravijo, da ste bralni znački pomagali iz hudih časov.

Res je, čeprav kar takoj priznam, da je bralna značka najlepša stvar v moji karieri (smeh). Po »žametni revoluciji«, osamosvojitvi, je nova oblast na vsak način hotela uničiti Zvezo prijateljev mladine Slovenije, češ da je to komunistični podmladek. Bralna značka pa je bila eden zelo pomembnih in obsežnih programov ZPMS. Igor Longyka, takratni predsednik bralne značke, je preživel hude čase, ko je značko skušal obdržati nad vodo, njegovemu nasledniku Tonetu Partljiču je uspelo, da je bralno značko formalnopravno »spravil« v »svojo pravno osebo«, sam pa sem bil uspešen pri iskanju sponzorjev. Partljič je v stilu prejšnjih časov prosil za pomoč in »nažical« tu 200.000 SIT, tam morda 100.000, tako da je bralna značka vsaj životarila. Jaz pa, bolj navajen »trdega kapitalizma«, sem šel s Partljičem na Mobitel in po petih, šestih stavkih je Tone Majzelj, direktor Mobitela, podprl predračun za 20 milijonov tolarjev. Takoj je razumel, da je naših 140.000 članov potencialnih kupcev; Partljič je skoraj padel s stola, ko je videl pogodbo (smeh). Pod Mobitelovim sponzorstvom smo začeli program Zlati bralec. Vsem otrokom, ki so vsa leta osnovnega šolanja sodelovali pri bralni znački, ob koncu šolanja podarimo knjigo. Drugi sponzorji pa nam omogočajo, da vsem prvčkom podarimo slikanico, letos je bila to Martin Krpan. V času mojega predsedovanja bralni znački, spomladi bo štiri leta, smo otrokom podarili 250.000 knjig.

Mnogi tarnajo, da otroci in mladostniki ne berejo.

Zame je to veliko licemerje. V naših darilnih akcijah smo videli, da otroci radi berejo, če le imajo kaj brati. V šolskih knjižnicah pa je le malo sodobne knjižne produkcije za otroke in mladino. Danes otrokom ne moreš dati v roke Pestrne ali Kmetskih slik, ker jih ne razumejo. Slovensko besedilo bi jim bilo treba prevesti v slovenščino, ki jo razumejo. Ko je moj mlajši sin bral Pestrno, kar ni mogel razumeti, zakaj deklica ni mogla k materi, zakaj jo je gledala od daleč. In zakaj ni imela kruha. Seveda sta tako

Pestrna kot Kmetske slike in še druge otroške in mladinske knjige starejšega datuma kanoni, toda otroke je treba najprej zvabiti v branje z nečim, kar jim je blizu, kar razumejo in jih pritegne, da jim potem lahko daš v roke tudi knjige, kot sta omenjeni dve. Šole namenskega denarja za nakup knjig nimajo. Od tega, koliko je sitna knjižničarka, koliko so zoprne slavistke na šoli in koliko je ravnatelj naklonjen slovenski knjigi, toliko bo šolska knjižnica založena. Če pa pušča streha na šoli, lahko slavistke, knjižničarke in otroci kar pozabijo na dobro slovensko (pa tudi tujo) knjigo. Ministrstvo za šolstvo za knjigo nima prav nobenega posluha in zanjo ne da nobenega evra. V zadnjem času je na tem področju s projektom Rastem s knjigo pomembne korake napravilo ministrstvo za kulturo.

Mnogi se tudi pritožujejo, da so knjige, tudi otroške in mladinske, slovenske pa še posebej, drage.

Ošpice dobim, ko kdo reče, da so knjige drage. Normalno se nam zdi, da stane kruh toliko, kolikor stane, da je treba plačati ogrevanje ali bencin po ceni, ki je pač postavljena. Za knjige pa takoj rečejo, da so predrage. Naše raziskave kažejo, da so knjige v Sloveniji cenejše kot knjige v tujini. Res ne vse, a večina, pa so naklade v slovenščini tudi 10- ali 100-krat nižje kot v tujini. Naj slovenski pisatelj torej piše v nemščini ali angleščini, se da na nemški ali angleški trg, da bo konkurenčen? Ne gre torej za to, da bi bile knjige drage. Gre za vprašanje vrednot in ne nazadnje plač. Ko se namreč časi ostrijo, ko je država vse manj socialna in je revščine vse več, je težko dati za knjigo 20 evrov. K sreči imamo pri nas fenomenalen sistem javnih knjižnic. Po količini prebranih knjig smo Slovenci v svetovnem vrhu, po številu kupljenih pa skoraj na evropskem dnu. Povprečni Slovenec in Slovenka si sposodita letno od 10 do 12 knjig, kupita pa vsega dve. Če pa upoštevamo, da v knjižnice hodi četrtnina prebivalstva, tisti, ki bere, prebere po 50 knjig na leto. Slovensko knjigo bi torej rešili z rednim odkupom slovenskih novitet. Prav pa imajo knjižničarji, ki hočejo imeti v knjižnicah knjige, ki jih ljudje berejo, v primernem številu pa tudi prevedene avtorje in tudi izvirne slovenske, ki so odlični pisatelji, a zaenkrat manj brani. Ljudem je treba pomagati, da bi jih razumeli in brali. Najti je pač treba neko pametno kombinacijo, ko bi država vendarle pomagala pri slovenski produkciji knjig.

Se je po osamosvojitvi položaj slovenske knjige izboljšal ali poslabšal? Zadnje čase ne slišimo več tako pogosto apelov na pomoč.

Človek se pač utruji. Če isto stvar ponoviš desetkrat, se ti vendarle začne dozdevati, da je nesmiselno, kalimerovsko, če ponoviš še enajstič. Spmembe pa so dramatične. Razliko morda najbolj ponazarja dejstvo, da je bila knjiga

v socializmu »posebnega družbenega pomena«, v kapitalizmu pa je blago, navadno tržno blago. Družbena skrb za knjigo je bila včasih bistveno večja, kot je danes. Slovensko tržišče je majhno, naklade so nizke, vsem je težko živeti, država pa danes zelo malo naredi. Izvozne subvencije za mleko so bile in so še desetkrat višje kot subvencije za knjigo. Pa sta tako mleko kot knjiga tržno blago. Knjigo-trštvo nima enakih pogojev kot druge gospodarske panoge. Knjižnično nadomestilo avtorjem, da njihove knjige brezplačno izposojajo v knjižnicah, je bistveno izboljšalo finančno stanje marsikaterega slovenskega pisatelja. Pa vseeno se vsem slovenskim avtorjem na leto razdeli malo več kot toliko, kot ima en član uprave Mercatorja skupnih dohodkov v enem letu, to je 500.000 evrov, kar je skrajno nespodobno. Pri nas je intelektualno delo tako popolnoma podcenjeno, razvrednoteno, da tudi pogovor ni več mogoč. Če na primer trenutno najboljši in najuglednejši pisatelj, kot je Feri Lainšček, ki so mu v zadnjem času izšle tri knjige, po njegovih delih pa se snemajo trije filmi, letno zasluži desetkrat manj kot neki anonimni član uprave velike gospodarske družbe, v kateri je solastnik celo država, je vsak pogovor brezploden. Pa za Ferija ljudje glasujejo vsak dan, ko ga berejo.

Norosti pa se nadaljujejo. Tako je s prvim januarjem začel veljati pravilnik, ki ga je sprejela ministrica za delo, družino in socialne zadeve, da mora vsak delodajalec, preden sklene avtorsko pogodbo, potrebo po avtorskem delu prijaviti na zavod za zaposlovanje.

Prav imate, to je popolna norost, ob tem pa na zavodu za zaposlovanje sploh ne vedo natančno, kako bi to delali. Hkrati pa očitno niti ne mislijo resno, da nam bo zavod pomagal na trgu iskati avtorje, saj na obrazcu piše, da če želite, da vam Zavod priskrbi avtorja, izpolnite še ne vem koliko rubrik. Res ne razumem, zakaj to počnejo, zakaj niso vprašali koga, ki se na avtorske honorarje spozna. Če so hoteli vzpostaviti večjo konkurenco med avtorji, so se ušteli in nimajo pojma, kako gredo stvari. Če je na primer v Sloveniji en prevajalec iz kitajščine, ta gotovo ni prijavljen na zavodu za zaposlovanje kot iskalec zaposlitve. Ali če založba hoče neki določen tekst izbranega avtorja, bo avtorsko pogodbo sklenila prav s tem avtorjem in z nikomer drugim. Če pa gre za preprečevanje noro visokih avtorskih honorarjev, imamo za to druge mehanizme. Kje je bila davčna uprava, kje davčni inšpektorji in drugi pristojni organi, ko si je zdaj že nekdanji dekan kranjske »Sorbone«, visoke šole za organizacijo dela, leta 2003 ali 2004 poleg plače izplačal še 170 milijonov tolarjev avtorskih honorarjev? Naslednje leto pa 200 milijonov? O pravilniku, ki ste ga omenili, le še to: veljati naj bi začel že novembra lani, pa so njegovo uresničevanje zaradi odpora

javnosti in prizadetih predstavili. V oktobrskem Protibirokratskem programu za odstranjevanje birokratskih oslarij, kot pravim jaz temu programu, pa je bila zahteva, da se ta pravilnik odpravi, na drugem mestu. Ne le da je nor, je tudi neživljenjski. V Društvu slovenskih pisateljev sklenemo tisoč avtorskih pogodb letno, zmanjkuje nam denarja za redno delo, zdaj pa izpolnjujemo nekaj, kar si je izmislil nekdo, ki nima pametnejšega dela.

Dobili ste nagrado za življenjsko dela na področju knjigotrštva in založništva. Nekaj časa ste bili celo zasebni založnik. Kakšno je založniško delo? Nekaj sva o položaju slovenske knjige že rekla, kako pa je z založniki?

Založništvo je izjemno lep posel, velik užitek. V njem srečuješ veliko krasnih, bogatih, zanimivih, polnih ljudi, pa tudi najbolj podle barabe. Imel sem srečo (ali pa nesrečo), da sem spoznal oboje. Omenil sem že, da založništvo nima enakih pogojev kot druge gospodarske panoge, pa tudi sicer se je po padcu berlinskega zidu in koncu socializma veliko spremenilo. Ne le pri nas. Ko smo nekoč, pred dvajsetimi ali tridesetimi leti, na sejmih gledali knjižno in založniško ponudbo vzhodnoevropskih držav, so bile njihove knjige povsem drugačne. Takrat je bil papir zelo dragocen in knjige so bile redakcijsko izjemno dobro pripravljene. Med založniki pa tudi znotraj založb je bila med uredniki velika konkurenca in moral si se zelo zelo potruditi, da so sprejeli tvoj program in ga tiskali. Tudi pri nas je bilo le malo drugače. Imel si fenomenalne vsebine na slabem papirju, zdaj pa imamo slabe knjige na fenomenalnem papirju. Merila so se spremenila, danes so pomembne druge stvari. Nekoč je nekaj veljalo bogastvo avtorjev in naslovov, danes se ugled založbe meri po njeni finančni moči, danes so ključni tržniki včasih pa so bili uredniki in avtorji.

Za hip se še vrniva k bralni znački, vaši veliki ljubezni. Kakšna je njena prihodnost?

Rožnata! Svetla. 140.000 članov, mladih bralcev, predvsem pa okoli 5.000 mentorjev zagotavlja obstoj in širitev Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS. Brez mentorjev, slavistk in slavistov, ki so duša in gonilo bralne značke, te preprosto ne bi bilo. Zato zahvala vsem, ki tako zelo zagnano navdušujejo mlade bralce za dobro, ne le slovensko knjigo.

Fotografije: osebni arhiv

Cilji in dogodki slovenskega predsedstva EU 2008 na področju izobraževanja in usposabljanja, mladine in športa

Ministrstvo za šolstvo in šport

SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Članstvo v Evropski uniji je za državljane Slovenije eden pomembnih temeljev lastne državnosti, saj je bilo predvideno že v osnovnih izhodiščih oblikovanja lastne države pred malo manj kakor dvema desetletjema. Pripadnost evropskim povezavam smo državljanke in državljani Slovenije prepričljivo potrdili na referendumu dobro leto pred razširitvijo Unije z desetimi novimi članicami maja 2004, a tudi po včlanitvi jo jasno izpričujemo, kakor kažejo meritve Evrobarometra. Javno mnenje podpira tudi usmeritev, da se je o Evropski uniji treba učiti v šoli, in razen na Finskem to izobraževanje v nobeni članici ne uživa tako velikega zaupanja prebivalstva kakor prav v Sloveniji. Tako visoko zaupanje želimo obdržati in trdno smo prepričani, da ga najlaže upravičimo v sodelovanju z drugimi državami članicami, s sodelovanjem v programih Skupnosti in z učinkovito uporabo instrumentov, s katerimi uresničujemo lastne razvojne usmeritve in udeležamo dogovorjene skupne politike. Svojo zavezanost skupnim ciljem želimo dokazati tudi s polletnim predsedovanjem Svetu Evropske unije in njegovim delovnim telesom ter z odgovornim opravljanjem drugih nalog predsedujoče države.

Za eno najnovejših, najmlajših in najmanjših članic Unije je prevzem odgovornosti za vodenje tako zapletene organizacije, oblikovane v polstoletnem razvoju, nedvomno velikanski izziv. A z lastnimi nespornimi dosežki in dosedanjim uspešnim opravljanjem odgovornih nalog je Slovenija dokazala, da je vredna zaupanja mednarodne skupnosti. Tudi v Ministrstvu za šolstvo in šport RS smo načrtovanju nalog v zadnjih dveh letih namenjali veliko pozornosti in se za njihovo izpolnitev temeljito usposabljali. Z enako zavzetostjo si bomo zdaj vsi skupaj prizadevali, da bi načrtovano delo opravili kar najbolj brežhibno, pri tem pa se zanašamo na vašo podporo in sodelovanje. Zanimarili ne bomo niti skrbi za to, da bi se obiskovalci v Sloveniji med njenim predsedovanjem Svetu Evropske unije tako dobro počutili, da bi v našo malo, a raznovrstno deželo znova prihajali enako radi, kakor se vanjo radi vračamo mi, ki smo tu doma.

Milan Zver

minister za šolstvo in šport

PREDSEDOVANJE SVETU – IZZIV IN PRILOŽNOSTI

1. IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

Na področju izobraževanja in usposabljanja smo si zastavili program, ki sicer večinoma izhaja iz podedovanega in temelji na skupnih programih načrtovane dejavnosti Komisije in Sveta, med svojimi prednostnimi nalogami pa želimo dati prednost obravnavi strateško pomembnih dokumentov in sklepov. Želimo, da bi z njimi odpirali nove poti razvoju tega področja v zadnjem obdobju uresničevanja Podrobnega delovnega programa izobraževanja in usposabljanja do leta 2010, napovedovali ustvarjanje nove vizije za obdobje po letu 2010 in tvorno prispevali k pripravi novega cikla lizbonske strategije.

Med nalogami predsedstva želimo kot prednostne poudariti zlasti:

- krepitev vloge izobraževanja in usposabljanja v družbi in prenovljeni lizbonski strategiji;
- spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti v povezavi s posodobitvijo šol;
- spodbujanje medkulturnega dialoga in večjezičnosti.

Prva prednostna naloga nas bo vodila pri sprejemanju skupnega vmesnega poročila Sveta in Komisije o uresničevanju delovnega programa Izobraževanje in usposabljanje 2010 in o doseganju dogovorjenih ciljnih vrednosti na podlagi tega programa. V predlogu ključnih sporočil Evropskemu svetu za spomladansko zasedanje marca se bomo zavzemali za večjo vidnost izobraževanja in usposabljanja v trikotniku znanja in vseživljenjskega učenja kot ključnega gibalca lizbonske strategije. Pri tem bomo poudarjali odgovornost sistemov izobraževanja in usposabljanja za odkrivanje in razvoj ustvarjalne in inovativne zmožnosti vseh državljanov, posebno generacij, od katerih bo v prihodnjih desetletjih odvisna konkurenčnost Evrope v globalnem gospodarstvu in blaginja njenih prebivalcev.

Vprašanjsma, katere so zmožnosti in veščine, ki omogočajo ustvarjalnost in inovativnost, ter kaj bi bilo treba ukreniti, da bi jih šole lahko ustrezno razvijale, želimo nameniti osrednjo pozornost v programu predsedovanja. Da bi šole te cilje lahko uresničile, bodo morale nedvomno same postati ustvarjalnejše in pri udeležanju svojega poslanstva inovativnejše. Odgovore na vprašanja, kako je mogoče spodbujati razvoj ustvarjalnosti in inovativnosti ter kako bi se morali šolski sistemi prilagoditi tej nalogi, bomo poskušali najti na osrednji konferenci, ki jo predsedstvo pripravlja v sodelovanju z Evropsko komisijo v začetku aprila 2008 v Sloveniji. O tej temi bodo razpravljali tudi ministri na majskem zasedanju Sveta in sprejeli sklepe o nadaljnjem delu. Njen pomen bo podkrepil še predlog odločbe Evropskega parlamenta in Sveta o letu 2009 kot letu

ustvarjalnosti in inovativnosti v izobraževanju in kulturi, ki naj bi ga Komisija predložila v uskladitev in sprejetje pod slovenskim predsedstvom.

Za Slovenijo kot eno najmanjših članic Evropske unije je posebno pomembno ohranjanje in spodbujanje kulturne raznovrstnosti Evrope ter bogastva jezikov, v katerih se sporazumevajo njeni državljani. Ministri bodo o pomenu jezikovne pestrosti in učenju jezikov razpravljali na neformalni konferenci 15. februarja, ki jo pripravljamo v sodelovanju s Komisijo. Konferenci bosta sopredsedovala minister za šolstvo in šport dr. Milan Zver in komisar za večjezičnost Leonardo Orban. Na osnovi predhodnega gradiva, nasvetov skupine intelektualcev, ki jo je imenoval komisar Orban, in naše razprave bo Komisija pripravila svoje sporočilo o večjezičnosti in ga objavila septembra 2008, že pod francoskim predsedstvom. Širše o vprašanjih večjezičnosti in spodbujanju medkulturnega dialoga bodo imeli ministri priložnost razpravljati na neformalni konferenci junija 2008 v Oslu. Slovensko predsedstvo jo pripravlja v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje in raziskovalno dejavnost Kraljevine Norveške.

Z vključevanjem predstavnikov držav Zahodnega Balkana v obe omenjeni konferenci in druge neformalne dogodke v Sloveniji želimo prispevati tudi k uresničevanju ene od splošnih prednostnih nalog predsedovanja Republike Slovenije pri širitvi in medkulturnem dialogu, opredeljene z osemnajstmesečnim programom predsedovanja tria Nemčija-Slovenija-Portugalska.

Ustrezne pozornosti bo deležno tudi uresničevanje Københavnske deklaracije. V sodelovanju z Evropskim parlamentom bomo začeli postopek sprejemanja priporočil o evropskem kreditnem sistemu ter zagotavljanju kakovosti v poklicnem izobraževanju in usposabljanju. Prizadevali si bomo, da bi majskemu zasedanju Sveta lahko predložili v potrditev splošni pristop, ki bi bil dobra podlaga za nadaljnje usklajevanje stališč z Evropskim parlamentom in sprejetje političnega dogovora na prvi obravnavi pod francoskim predsedovanjem.

Spremljanje in spodbujanje nadaljnjega dela v okviru københavnskega procesa je pomembna naloga generalnih direktorjev za poklicno izobraževanje in usposabljanje. Ti se bodo v Sloveniji sestali v začetku marca in se pri delu osredotočili na vprašanje, kako lahko izobraževalni sistemi spodbujajo inovativnost in ustvarjalnost delovne sile ter kako pri poklicnem izobraževanju in usposabljanju preseči domnevno nasprotujoča si trenda učinkovitosti in enakosti. Pri tem se bodo dotaknili še drugih vprašanj, ki zadevajo vlogo poklicnega izobraževanja in usposabljanja v globalnem gospodarstvu.

Prednostne naloge pri širitvi in sodelovanju s sosednjimi državami uresničujemo tudi z zagotavljanjem pravne

podlage za nadaljnje uspešno delovanje Evropske fundacije za usposabljanje v Torinu. Splošni pristop glede posodabljanja njenega ustanovitvenega akta bo Odbor za izobraževanje predložil Svetu v potrditev najpozneje na majskem zasedanju in upamo, da bomo s pristojnim parlamentarnim odborom že med našim predsedovanjem dosegli tolikšno soglasje, da bi bilo sprejetje akta mogoče pred koncem francoskega predsedovanja Svetu.

Ne nazadnje želimo doseči napredek tudi pri doseganju ciljev glede izobraževanja odraslih in tako omogočiti uresničevanje pomembnih prednostnih nalog pri odpravljanju neskladja med prihodnjimi potrebami evropskega gospodarstva in zmožnostmi, ki so na trgu dela na razpolago danes. Svetu Evropske unije v sestavi ministrov za izobraževanje bomo predložili v obravnavo in sprejetje predlog sklepov o izvajanju akcijskega načrta za izobraževanje odraslih, ki ga je Komisija pripravila na podlagi predhodnega sporočila o učenju odraslih. Za učenje ni nikoli prepozno, pri tem pa upoštevali tudi potrebe posameznikov in družbe v spopadanju s težavami starajoče se družbe.

2. MLADINA

Mladi so demografski segment z veliko gospodarsko in družbeno zmogljivostjo, zato bo imela pomembno vlogo med našim predsedovanjem tudi evropska mladinska politika.

Med obnavljajočimi se vsebinami, ki so neposredno povezane z mladimi, kakršna je vključenost mladih v družbo, mladinska avtonomija, neformalno učenje ali vseživljenjsko učenje in dejavno državljanstvo, slovensko predsedovanje ne bo obšlo podedovanega programa. Še več, naše prednostne naloge in cilji med šestmesečnim predsedovanjem temeljijo na skupnem programu tria predsedstev Nemčije, Portugalske in Slovenije s poudarkom na socialnem in poklicnem vključevanju mladih.

Naša prva naloga na tem področju je okrepitev mladinske razsežnosti v lizbonski strategiji. V procesu vmesnega pregleda združenih smernic namerava slovensko predsedstvo pripraviti dogovor o ključnih sporočilih za spomladansko zasedanje Evropskega sveta, hkrati pa opozoriti zlasti na izboljšanje ukrepov za socialno in poklicno vključevanje mladih ter na vidnost mladinskih zadev v državnih reformnih programih.

Evropsko leto medkulturnega dialoga se bo usmerilo predvsem na mlade. Medkulturni dialog, ki ga lahko opišemo kot proces z odprto in spoštljivo izmenjavo mnenj med posamezniki in skupinami iz različnih etničnih, kulturnih, verskih in jezikovnih skupin, pomaga pri razumevanju celovitosti in prepletenosti današnjega sveta. Zato je pomembno zlasti, da mlade spodbujamo k učenju o

drugih kulturah doma ali po svetu, kar bo velik prispevek k večji strpnosti in medsebojnemu razumevanju. Ministri bomo o tem razpravljali na februarjem Svetu, mnenju mladih o medkulturnem dialogu pa bomo prisluhnili na mednarodnem mladinskem srečanju, ki ga pripravljamo aprila v Sloveniji.

Sprejetje resolucije Sveta o udeležbi mladih z manj priložnostmi v družbi bo prispevek, ki ga bo Slovenija oblikovala za nov okvir evropske mladinske politike. Spodbujanje udeležbe vseh mladih in njihovega dejavnega državljanstva je že od sprejetja bele knjige pomembna naloga mladinske politike. Vendar pa je za zagotavljanje njihovih enakih možnosti pomembno oblikovati dodatne ukrepe, ki bodo omogočali razvoj individualnih zmožnosti mladih z manj priložnostmi ter pripomogli k premagovanju predsodkov in stereotipov v družbi, ki vodijo k socialni izključenosti posameznikov.

Naloga med slovenskim predsedovanjem je tudi končna presoja programa Mladina, pomembnega instrumenta EU za spodbujanje pretoka in sodelovanja mladih. Sprejetje končnega evalvacijskega poročila in diskusija, ki mu bo sledila, je lahko pomemben prispevek za razvoj ali učinkovitejše izvajanje programa Mladi v akciji.

Slovenija želi tudi poglobiti razpravo o prihodnosti evropske mladinske politike, ki se je na podlagi pobude Evropske komisije začela med avstrijskim in nadaljevala med finskim predsedovanjem. Tudi trio predsedstev si je zadal za cilj ugotoviti, kako se obstoječi okvir za evropsko sodelovanje na mladinskem področju lahko okrepi, zlasti glede vprašanj, povezanih z Evropskim paktom za mlade in povečanjem razsežnosti mladinske politike na vsa področja, ki se tičejo mladih.

Med slovenskim predsedovanjem bomo v Sloveniji organizirali dva dogodka. Mladinski dogodek je srečanje 150 mladih iz vseh držav članic Evropske unije in Efte, treh držav kandidatka za vstop v EU in držav Zahodnega Balkana. Je priložnost, da skupaj z mladinskimi organizacijami in mladimi poiščemo načine za doseganje njihove dejavnije udeležbe v razpravah in procesih sprejemanja odločitev, posebno pa bomo poudarili pomembnost dodatnega spodbujanja udeležbe mladih z manj priložnostmi v družbi ter spodbujanja medkulturnega dialoga in medkulturnega učenja pa tudi vrednot, kakršne so medsebojno spoštovanje, raznovrstnost, enakopravnost, človeško dostojanstvo in solidarnost.

Vzporedno z mladinskim dogodkom Urad Republike Slovenije za mladino pripravlja srečanje generalnih direktorjev, ki so v državah članicah odgovorni za izvajanje mladinske politike. Namenjeno je razpravi o srednjeročni in dolgoročni prihodnosti mladinske politike ter izmenjavi dobrih praks med državami. Vzporednost dogodkov ni

naključna, med mladimi in nacionalnimi oblastmi želimo namreč spodbuditi tudi strukturni dialog.

3. ŠPORT

Slovenija si je desetletja tudi s športom ustvarjala priznanje in svoje mesto tako v družini evropskih držav kakor v mednarodni skupnosti. V naši državi ima šport posebno pomembno vlogo in mesto v družbi ter je tesno povezan z izobraževalnim sistemom, zdravjem, kulturo, znanostjo itd.

Šport je bil prvič uspešno vključen v 18-mesečni program predsedovanja Nemčije, Portugalske in Slovenije, ki so ga sprejele 30. oktobra 2006 (Šport je v III. delu, poglavje: Socialna politika, zdravje in potrošniki, str. 35) in kot rezultat podpisa bele knjige o športu, ki jo je 11. julija 2007 podpisal predsednik Evropske komisije g. Jose Manuel Durao Baroso in ki Komisiji predstavlja vir za delovanje na področju športa v EU, predvsem s treh glavnih vidikov:

družbene vloge, ki jo ima šport (šport pomeni družbeni razvoj, šport kot orodje za izobraževanje, šport kot orodje za integracijo, za socialno kohezijo, šport in zdravje, šport in trajnostni razvoj, poklicna usposobljenost in usposabljanje v športu, boj proti nasilju in uporabi nedovoljenih poživil v športu itd.);

gospodarskega vpliva športa (skupni satelitski račun za šport, namenjen statističnemu vrednotenju vpliva športa na gospodarstvo in njegovega prispevka k BDP v državah članicah EU, profesionalni in ljubiteljski šport, javno ali splošno zanimanje za šport, financiranje športa z izkupičkom od iger na srečo itd.);

evropskega modela športa (odprtost tekmovalnih sistemov, demokratično in transparentno upravljanje, vodenje in ravnanje v športu, piramidna struktura z napredovanjem in nazadovanjem, klubi na osnovni ravni in zvezna struktura itd.).

V zvezi z belo knjigo o športu so velika pričakovanja ne samo v EU, temveč v vseh državah članicah EU in civilnem športnem gibanju po vsej Evropi. In to je tudi glavni razlog in glavni cilj, da se Republika Slovenija intenzivno vključuje v uresničevanje priporočil bele knjige, ki jih kot del bele knjige posreduje akcijski načrt "Pierre de Coubertin".

Slovenija bo zato med predsedovanjem organizirala dva večja dogodka: neformalno srečanje športnih direktorjev od 4. do 5. februarja na Brdu pri Kranju in neformalno srečanje ministrov za šport od 16. do 17. marca 2008 na Brdu pri Kranju v času finala svetovnega pokala v smučarskih skokih in poletih v Planici (2008). Hkrati želimo organizirati srečanje nacionalnih olimpijskih odborov 27 držav članic kot krovnih civilnih športnih organizacij, ko bi lahko sprejeli skupno izjavo o tradicionalnih vrednotah,

položaju in pomenu športa v Evropski uniji.

Ob upoštevanju prednostnih nalog v zadnjih nekaj letih, ki so prehajale iz predsedovanja v predsedovanje, in novih pomembnih vprašanj, ki so se jim pridružila v zadnjem letu in so povezana zlasti z zadevami iz bele knjige o športu, je Slovenija med svojim predsedovanjem pripravljena nadaljevati delo na naslednjih pomembnih področjih: *Zdravje in šport* z možno pobudo za pripravo evropskih smernic za vseživljenjsko telesno aktivnost, *gospodarski vpliv* športa s prednostnim ciljem pripraviti skupne evropske statistične standarde, katerih rezultat bi bil evropski satelitski račun za šport, da bi vzpostavili enoten pristop k merjenju gospodarskega pomena športa v EU, *profitne in neprofitne športne organizacije* s prostovoljnim vodenjem na področju športa, povezanim s splošnim javnim interesom, ki postaja bistveni element razvoja športa v EU, *boj proti uporabi nedovoljenih poživil v športu*, pri čemer je osnovni namen, da se med državami EU vzpostavi mreža za boj proti uporabi nedovoljenih poživil z vnovično vključitvijo Evropske komisije, in na področju *poklicne usposobljenosti in usposabljanja* v športu z namenom, da to področje približamo standardom skupnega evropskega kvalifikacijskega okvira – EQF.

Vendar pa je poleg zgoraj navedenih tem Slovenija še posebej zainteresirana za naslednje teme, ki se zastavljajo v zadnjem času, in jih ima namen podrobneje obdelati. Te so: dejavna udeležba pri oblikovanju delovne skupine za uresničevanje priporočil bele knjige o športu, pri čemer je glavna naloga, da pripravi konkretne prednostne naloge ukrepanja na področju športa s poznejšo platformo za pripravo posebnega športnega programa Evropske komisije, ki bi mu lahko pozneje sledila dodelitev potrebnih finančnih sredstev v proračunu ES. Druga tema je dejavna vloga pri postavitvi skupne športnoinformacijske mreže EU, tretja pa intenzivno vključevanje v proces integracije s pomočjo športa, ki je tesno povezano z evropskim letom medkulturnega dialoga.

Iskreno upamo, da bomo sposobni izvesti predvideni program predvsem v korist razvoja športa in podporne vloge, ki jo ima v družbi, še zlasti v tem trenutku, ko je šport pridobil vidno in odmevno mesto na političnem prizorišču EU.

Prepričani smo, da svoj cilj lahko dosežemo ob pomoči in sodelovanju vseh zainteresiranih na športnem področju v Evropi.

KOLEDAR

Dogodki v Sloveniji med predsedovanjem

Kdaj	Kje	Kaj	Namen
5.–7. december	Ljubljana	Skupina visokih uradnikov za politike izobraževanja in usposabljanja v EU	Strateška razprava prihodnosti politike izobraževanja in usposabljanja v EU, predstavitev prioritet in glavnih sporočil slovenskega predsedovanja Svetu EU na področju izobraževanja ter razprava o prihodnosti Skupine visokih uradnikov
4.–5. februar	Brdo	Srečanje generalnih direktorjev za šport	Priprava in usklajevanje gradiv za neformalno ministrsko srečanje
1.–4. marec	Brdo, Bled	Srečanje generalnih direktorjev za poklicno izobraževanje in usposabljanje	Glavna tema srečanja: uresničevanje kopenhavnskega procesa okrepljenega sodelovanja v poklicnem izobraževanju in usposabljanju v Evropi (reforme in inovacije, kakovost, kreditni sistem v poklicnem izobraževanju, nove spretnosti in kompetence za nove izzive, prispevek poklicnega izobraževanja k pravičnosti) in priprava komunikeja, ki naj bi ga sprejeli v Bordeauxu v drugi polovici l. 2008
3.–8. marec	Brdo	Teden terciarnega izobraževanja	
16.–17. marec	Brdo	Neformalno srečanje ministrov za šport	Usklajevanje mnenj ministrov glede izvajanja bele knjige o športu in priprava izhodišč za izvajanje programa EU na športnem področju
8.–10. april	Brdo	Konferenca <i>Spodbujanje inovativnosti in ustvarjalnosti – odgovor šole na izzive družbe prihodnosti</i>	Namen konference je opozoriti na ključne izzive sodobne družbe, poudariti inovativnost in ustvarjalnost kot enega od nujnih pogojev pri iskanju rešitev, razpravljati o vlogi izobraževanja pri spodbujanju inovativnosti in ustvarjalnosti ter opredeliti pogoje in ukrepe, ki so za to potrebni. Nanjo bodo vabljeni ministri za šolstvo in predstavniki ministrstev, strokovnjaki, socialni partnerji iz držav članic EU, držav EGP, držav kandidatk in držav Zahodnega Balkana.
19.–20. april	Brdo, Ljubljana	Mladinski dogodek	Srečanje mladih ter nevladnih in prostovoljskih mladinskih organizacij
20.–21. april	Brdo	Srečanje generalnih direktorjev za mladino	Razprava o prihodnosti mladinske politike ter izmenjava dobre prakse med državami članicami
12.–13. junij	Ljubljana	Konferenca <i>Kakovost v mobilnosti</i>	Razprava o zagotavljanju kakovosti v projektih mobilnosti, izmenjava najboljših praks ter prva podelitev nagrad za najkakovostnejše projekte mobilnosti programa VŽU
26.–27. junij	Brdo	Odbor za izobraževanje	Zadnje zasedanje Odbora za izobraževanje med slovenskim predsedstvom

Dogodki v tujini med slovenskim predsedovanjem EU

Kdaj	Kje	Kaj	Namen
14. februar	Bruselj	Svet za izobraževanje, mladi- no in kulturo	
15. februar	Bruselj	Ministrska konferenca Spod- bujanje večjezičnosti – naša skupna zaveza	Glavna tema konference bo opredelitev področij jezi- kovne politike, na katerih je treba okrepi delovanje na evropski in nacionalnih ravneh ter doseči soglasje o skupnem delu v naslednjih treh do petih letih.
21.–22. maj	Bruselj	Svet za izobraževanje, mladi- no in kulturo	
5.–6. junij	Oslo	Ministrska konferenca Insti- tucionalni temelji dialoga in medsebojnega spoštovanja	Konferenca bo namenjena ministrom. Glavna tema bo kulturna raznovrstnost in večjezičnost, vključitev migrantov in dialog kot sredstvo za reševanje sporov na konfliktnih področjih.

Več informacij o dogodkih: <http://mss@gov.si/>

Seje odbora za izobraževanje v Bruslju

Januar		11.	17., 18.	24., 25.
Februar				27.
Marec	7.	11. ¹ , 12.		
April	2.		17., 18.	29. ²
Maj				

¹ skupno zasedanje z odboroma za kulturo in mladino

² po potrebi samo atašeji

Seje delovne skupine za mladino

Januar		9.	15.	22.
Februar				
Marec			12. ¹	
April	9.			30.
Maj				
Junij	4.			

¹ skupno zasedanje z odboroma za kulturo in izobraževanje v popoldanskem delu zasedanja

Evropski projekt Družina na Ekonomski šoli Ptuj

Uprizoritev igre tradicionalna družina 1900 v Zagrebu

mag. Melita Šemrl

Na razpisu ACES – projekti šolskih partnerstev s sedežem na Dunaju je bila Ekonomska šola Ptuj izbrana, da sodeluje v mednarodnem projektu skupaj s 54 šolami iz Evrope. V skladu z osrednjo temo razpisa Evropske vrednote smo se prijavili s projektom Družina. Družina kot osnovna celica družbe je ena temeljnih, če ne največjih vrednot tudi med mladimi. Naša partnerska šola v projektu je bila Prva ekonomska šola iz Zagreba.

Februarja smo se udeležili štiridnevne uvodne konference na Dunaju in se na njej srečali z dijaki in s profesorji iz vse Evrope. To je bila enkratna priložnost, da smo spoznali širši evropski prostor in govorili angleški jezik, ki je uradni jezik projektov ACES.

Profesorice Melita Šemrl, Barbara Bezjak in Metka Babusek smo obiskale tudi našo partnersko šolo iz Zagreba. Tam smo skupaj pogledali, kako je več kot 300 dijakov iz Ptuja in Zagreba izpolnjevalo anketo o tem, kako mladi načrtujejo svoje družine.

Na Ekonomski šoli Ptuj pa so se aprila srečali ptujski in zagrebški dijaki in skupaj smo primerjali ter analizirali podatke iz izpolnjenih anket. Pri izsledkih bi poudarili samo naslednje: odgovori dijakov na Ptuj se od dijakov v Zagrebu precej razlikujejo v oceni materialnega statusa družine. Na Ptuj je največ dijakov odgovorilo, da v njihovih družinah živijo udobno in dobro; v Zagrebu pa sicer imajo dovolj za življenje, vendar v družinah nimajo

denarja za razkošje. Razlikujemo se tudi v odgovorih, kaj bi morala država storiti za večjo rodnost. Slovenski dijaki želijo, da Slovenija poskrbi za brezplačne vrtce za vse otroke in štipendije za vse, ki se redno šolajo, dijaki iz Hrvaške pa si želijo, da država staršem najprej priskrbi službo.

Zdaj šestnajstletni Ptujčani in Zagrebčani načrtujejo, da si bodo družino ustvarili med 26. in 30. letom, pred 20. letom pa nihče od anketiranih dijakov ne namerava imeti otrok.

Od 23. do 26. aprila je na naši šoli potekal Mednarodni projekt teden podjetništva. 23. aprila je k nam prispelo 19 dijakov iz Zagreba, trije profesorji in ravnatelj zagrebške Prve ekonomske šole. Skupaj z našimi dijaki so na delavnica poročali o izsledkih projekta Družina. Tri dijakinje iz naše šole in dva dijaka iz Zagreba so pripravili predstavitev projekta Družina v slovenskem, hrvaškem in angleškem jeziku ter jo predstavili na osrednji prireditvi 24. aprila. Na naši šoli so v tem času gostovali tudi dijaki iz Finske in

veseli smo, da smo projekt lahko predstavili tudi njim.

11. 10. 2007 smo slovesno sklenili projekt Družina v Zagrebu na Prvi ekonomski školi. Slavnostna govornica je bila naša ravnateljica, mag. Branka Kampl Regvat. Dijaki Ekonomske šole Ptuj so uprizorili igro Tradicionalna družina leta 1900, ki jo je napisala naša profesorica Silvija Javornik. Prikazali so, kako je pred stotimi leti živela vsakdanja kmečka družina, in predstavili kmečke običaje – ličkanje koruze, brušenje kose, luščenje fižola, likanje, pečenje kruha. Zaplesala je tudi folklorna skupina naše šole pod mentorskim vodstvom profesorja Matjaža Zelenika. Dijaki Prve ekonomske šole so uprizorili igro Moderna družina 2007.

Izdali smo tudi publikacijo v angleškem jeziku in jo predstavili na sklepni konferenci na Dunaju, ki je potekala od 14. do 17. 11. 2007. Predstavilo se je 22 projektov 54 sodelujočih šol iz osmih držav. Naš projekt je predstavila dijakinja Katja Šumenjak iz 3. letnika, pripravili pa smo tudi razstavo o družini. Na Dunaju so prikazali tudi naš DVD z igrama Tradicionalna družina 1900 in Moderna družina 2007.

In kaj je bil naš namen projekta Družina? Med mladimi smo želeli predstaviti družino kot vrednoto, izvedeti, kako mladi, stari 16 let, gledajo na starševstvo, in kako jih spodbuditi, da bi že zdaj razmišljali o svoji starševski prihodnosti.

Predstavitve projekta Družina na Dunaju,

NOVA ZBIRKA USPEŠNIC

ŽE OD 9,90 €!

Naročila:

04 5320 210
www.bukvice.si

DIDAKTA d.o.o.

Gorenjska c. 33c, 4240 Radovljica
tel. 04/53 20 200, faks 04/53 20 211
e-pošta: zalozba@didakta.si

BUKVICE

Branje z otrokom

Lidija Penca, prof. razrednega pouka, OŠ Šentjernej, podružnica Orehovica

UVOD Branje je zgolj ena od oblik jezika. Za vse otroke je pomembno, da se naučijo učinkovito uporabljati vse oblike jezika – govorjenje, poslušanje, branje in pisanje. Pri tem učenju pa potrebujejo zanesljivo in spodbudno podporo tako staršev kot šole.

Summery Reading represents only one form of language. It is important that all children learn effective use of all forms of language – speaking, listening, reading and writing. When learning this they need strong and reliable support from parents and school.

Kdor bere, ta tudi misli. Kdor bere, bolje razume same sebe, druge ljudi in svet, ki v njem živi. Kdor bere, je z zlato nitjo povezan s svojo dušo, zato sliši njen glas. In ni osamljen, čeprav je sam. Branje zahteva čas in kdor si ta čas vzame, zna biti sam s seboj in mu ni dolgčas. Lažje razume, kaj je v življenju pomembno in kaj ne, kaj je prav in kaj narobe. Ne imeti, temveč biti je smisel bivanja.

Iz biti pride lju-bitu. S knjigo v rokah in otrokom v naročju je življenje lepo in smiselno. Kajti dobro lahko premaga zlo in drobna lučka prežene najhujšo temo. Otrok, ki mu pripovedujemo in z njim skupaj beremo, zaupa. (dr. Manca Košir)

Srečevanje predšolskih otrok s knjigo lahko otroku omogočijo samo odrasli. A. Chambers poudarja pomen usposobljenega odraslega, ki je posrednik med literaturo.

ALI JE BRANJE RES TAKO POMEMBNO?

Pogosto me sprašujejo, zakaj učitelji dajemo tako velik pomen branju in ali je res branje tako pomembno za napredovanje otroka in njegov uspešni razvoj.

Vemo, da je branje izrazito individualna jezikovna dejavnost, zato moramo najprej spregovoriti o njegovem pomenu za vsakega posameznika. Med vsemi jezikovnimi možnostmi nam je edino branje na razpolago v neomejenih količinah, saj zanj potrebujemo le knjigo in svoj čas v samotni. Branje vedno terja aktivno interakcijo z besedilom, ki se je neizkušeni bralci včasih zavejo kot napora, ko naletijo na težave pri razumevanju besedila. Zaradi dejavne bralčeve udeležbe je branje tudi nenadomestljiva vaja v rabi jezika in prispeva k razvoju in izboljšanju vseh drugih jezikovnih zmožnosti: k boljšemu pisanju, saj med

branjem bralec ves čas opazuje pisano besedo, k boljšemu poslušanju, ker se bralec vseskozi uči pazljivo slediti besedilu, in k razvitejšemu govoru, ker bralec pridobiva nove besede in razvija, bogati besedišče. Pomembno je, da je besedilo izbrano skladno z razvojno stopnjo otroka. Napredovanje otroka v izobraževalnem sistemu večinoma poteka prav s pomočjo samostojnega branja, zato strokovnjaki priporočajo spodbujanje otrokove sporazumevalne zmožnosti.

Vstop v vrtec ali šolo utegne biti za otroka velika sprememba komunikacijskega okolja od tistega, ki ga je bil deležen v družini. Družinsko okolje je praviloma naklonjeno vsaki otrokovi besedi in z navdušenim razumevanjem sprejema vse njegove sporazumevalne poskuse, v družbenem okolju pa se prepogosto ne spoštuje otrokovih posebnosti, vanje se posega s popravki, ki otroka odvrta od novih poskusov, in otroci postanejo bolj molčeči. Pojavi se začarani krog. Tisti učenci, ki so že na začetku uspešni bralci, so deležni pohvale in pozitivne spodbude ter bodo s tem postali še uspešnejši in bodo razvili visoko pismenost. Negativna stran začaranega kroga pa se pojavi pri otrocih, ki so ob vstopu v šolo ali vrtec manj uspešni ali celo neuspešni »bralci« in govorci zaradi manj ugodnih komunikacijskih okoliščin. Taki otroci potrebujejo večjo spodbudo, ki pa je primanjkuje, zato otroci dobijo prepričanje, da branje ni zanje ali da oni niso za branje in za knjige. Pismenost je izredno pomembna in ne smemo dopustiti, da bi se naši otroci znašli v začaranem krogu negativne smeri. Potrebujemo višjo pismenost za smiselno preživetje, za ohranjanje lastne tradicije in jezika, za višjo kakovost življenja in za možnost osmišljanja posameznikovega bivanja. Vsak

otrok potrebuje na začetnih stopnjah komunikacijskega okolja pozitivno bralno spodbudo in tega se moramo zavedati starši in učitelji.

Branje ima v našem življenju velik pomen. Je komunikacijski proces, v katerem besedilo pravzaprav prenaša neko sporočilo, bralec pa to sporočilo sprejema. Z branjem se naši malčki srečajo že v svojih najnežnejših letih, ko jim starši, stari starši ali kdor koli, ki zna brati, berejo pravljice. Na začetku sledijo brani besedi, pozneje lahko sami "berejo" pravljice, ki jih že poznajo. Najmlajši otroci "berejo" pravljice po slikah. Ob slikah v knjigi pripovedujejo pravljico svojim medvedkom ali punčkam. Besedilo je lahko poznano iz branja odraslih ali pa si ga otrok ob slikah izmišlja sam.

Včasih lahko že prav zgodaj odkrijemo knjižnega molja, kot radi imenujemo otroke, ki zelo radi berejo. Otroci lahko že od malega kažejo zanimanje za pisano besedo, nasprotno pa nekatere otroke razen poslušanja ne zamika v pravljčni svet. Tudi če smo starši zagreti bralci, otroka v svet branja ne smemo siliti, če za to ne kaže večjega zanimanja. Vsaj v predšolski dobi ne, saj mu s pretirano vsiljivostjo in prehitvevanjem lahko naredimo več škode kot koristi.

Povsem nekaj drugega pa je, kadar naši otroci vstopijo v šolo. Branje ima v šoli vzgojno-izobraževalni pomen, prav tako pa ima velik pomen tudi v življenju. Branje je namreč osnovno sredstvo za učenje. Danes imamo na voljo ogromno različnega materiala za učenje, informacije dobimo bolj ali manj v pisni obliki. Če želimo vso to množico informacij sprejemati, moramo znati dobro brati. Brati moramo hitro in učinkovito. Branje nam tako postane sredstvo, da se o nečem poučimo, da si dobimo potrebne in zaželene informacije.

BISTVO DOBREGA BRANJA

Dobro branje se začne s prepoznavanjem črk. Otroci danes po navadi še pred vstopom v šolo poznajo vseh 25 črk velike tiskane abecede, nemalo jih je, ki tudi že tekoče berejo. Naslednja faza je povezovanje črk v zloge, teh v besede in besede v besedilo. Ob glasnem branju je pomembna tudi dobra intonacija in pravilna artikulacija glasov. Bistveno za dobro branje je tudi razumevanje prebranega, razumevanje bistva besedila, ki ga otroci berejo. Prav za razumevanje prebranega mora biti tehnika branja avtomatizirana. Otroci morajo iz prebranega znati izluščiti bistvo, najti morajo ključne, pomembne besede, ki si jih iz besedila izpišejo, podčrtajo ali kako drugače označijo. To je podlaga za uspešno poznejše učenje v višjih razredih, ko se otroci učijo s pomočjo miselnih vzorcev, ki si jih sami sestavljajo in so jim podlaga za ponavljanje.

DOBRA KNJIGA TUDI VZGAJA

Poleg tega da ima dobra knjiga izobraževalni pomen, pa lahko rečemo, da dobra knjiga tudi vzgaja. Otroci se srečajo z različnimi stališči. Ta stališča so lahko enaka, kot jih imajo naši otroci, ali pa se od njih razlikujejo. Prek pravljice lahko naš otrok tudi spremeni svoje stališče.

Danes se otroci srečujejo tudi z različnimi predsodki. Ti so lahko upravičeni, lahko pa so le posledica otrokovega razmišljanja. Prav prek pisane besede, pravljice ali leposlovnega dela lahko pri otroku zaznamo te predsodke, lahko jih tudi odpravljamo ali jih naredimo nepomembne. To je posebno dobro, kadar so predsodki neutemeljeni in so le sad otrokove domišljije.

Pisana beseda lahko v otroku vzbuja tudi pozitivna čustva, omogoča spoznavanje sočloveka, spoznavanje drugačnega načina življenja, življenja drugih. Z različnimi načini se otrok sicer lahko sreča tudi v svoji neposredni okolici, način življenja drugih pa mu lahko približamo prav z zgodbo, pravljico, zanimivo knjigo.

Ob različnih leposlovnih delih v šoli ali doma s pogovorom o vsebini lahko krepimo in privzgamemo pozitivne vzgojne vrednote. Na tujih primerih se o njih lahko z otrokom pogovarjamo, mimogrede in nevsiljivo pa jih lahko primerjamo z otrokovim vsakdanjikom ali s kočljivo situacijo, v kateri se je mogoče znašel.

Če v otroku vzbudimo zanimanje za knjigo, bo po njej segel tudi v prostem času. Prav danes je to zelo pomembno, saj sta TV in računalniški medij naše otroke močno odrinila od knjige.

KAKO BRATI

Poleg vprašanja, kaj otroku brati, je pomembno tudi, kako naj beremo. Dr. Ljubica Marjanovič Umek in dr. Maja Zupancič sta zbrali pomembna načela, ki naj bi jih upoštevali, če želimo, da bi branje pri otroku doseglo zelene učinke z vidika otrokovega razvoja in učenja:

- Branje otroku ne more biti nekaj, kar se dogaja mimogrede, na hitro, za nekaj minut. Za branje potrebujemo čas, umirjenost ter zainteresiranost bralca in prekinitev, ki jo otrok želi, ko mu berejo.
- Tudi dojenček ni premajhen, da bi mu odrasli brali, tako kot tudi otroci, ki že znajo brati, zelo uživajo, če jim odrasli še vedno berejo.
- Pri branju ne smemo hiteti pa tudi ne izpuščati posameznih stavkov, odstavkov ali celo strani, ker se nam zdi, da so za otroka nezanimive ali pretežke, ker smo jih že večkrat prebrali ali pa želimo priti čim prej do konca.
- Predšolski otrok bo z zanimanjem sledil branju v nadaljevanju, kar pomeni, da lahko zgodbo beremo naprej tam, kjer smo nazadnje končali.

- Branje mora biti otroku ritual; otrok npr. zleze očetu v naročje, ki je v svojem počivalniku, ali pa je otrok denimo v postelji in k sebi stiska medvedka, pravljičice pa bereta dedek ali babica.
- Otroku morajo biti knjige dosegljive že od prvega leta dalje. Nekatere morajo biti samo njegove in pomembno je, da ima tudi on možnost, da sam »bere« knjige.
- Smiselno je otroka spodbujati, da vsebino knjige prenese v igro z lutkami, igro vlog, gibalno igro, da se na podlagi zgodbe likovno izraža, da sam nadaljuje zgodbico.
- Na otrokova vprašanja o knjigi je treba vedno odgovoriti.
- Tisti, ki otroku bere, se mora pri branju potruditi. V branje mora vključiti intonacije, smiselne poudarke, prepoznavna naj bi bila čustvena izraznost, kar pomeni, da otrok prepozna, kdaj gre za kaj veselega, strašnega, občutljivega.
- Pravljičice in zgodbe, ki jih odrasli berejo otroku, z enakim zanimanjem poslušajo dečki in deklice.

Raziskovalca Pellegrini in L. Galda sta ugotovila, da otroci, ki so pogosteje poslušali pravljičice in zgodbe ter vsebine teh podoživeli v simbolni igri, vsebino zaigrali, so na področju govora (govornega razumevanja in izražanja) dosegli višjo razvojno raven.

Starši na govornih urah velikokrat sprašujejo, kako naj njihov otrok doma bere, kako naj vadi branje. Branje, ki ga sama zagovarjam, je hitro branje, pri čemer naj si otroci sami poskušajo uravnati tempo branja. Nerazumljive besede otroci berejo počasneje, prav tako počasneje preberejo besede, v katerih so težji soglasniški sklopi. Brati je torej treba čim hitreje, nikakor pa ne toliko hitro, da bi na račun hitrosti trpelo razumevanje prebranega. Hitrost torej ne sme ovirati razumevanja besedila.

Prav tako je razlika med prozo in poezijo. Prav branje poezije je našim otrokom precej tuje. Za lepo branje poezije je potreben posluš, jasna artikulacija, brati je treba z občutkom.

Glasno ali tiho

Ob začetnem učenju branja mora biti branje predvsem glasno. Otroci morajo brati glasno, da se slišijo. Prav tako mora biti glasno branje tudi ob učenju tujega jezika. Če imamo možnost, lahko našega malčka tudi posnamemo, potem pa z njim skupaj posnetek še enkrat poslušamo.

Ko otroci že dodobra obvladajo tehniko branja, je branje lahko tudi tiho. Tiho branje je po navadi tudi ob učenju. Nekateri posamezniki pa tehniko glasnega ali polglasnega branja prenesejo tudi na čas učenja.

Izbor gradiva

Predvsem od primernega čtiva je odvisno tudi veselje, ki ga imajo naši malčki za branje. Veselje do branja pa se od otroka do otroka zelo razlikuje. Poznamo več vrst otrok.

Nekatere otroke lahko štejemo za navdušene bralce. Ni jih treba siliti k branju, saj berejo samoiniciativno in – kakor koli lahko smešno zveni – včasih jih je treba celo poditi proč od knjige. Saj veste, kako gre tisto branje z baterijo pod pernico ob uri, ko bi morali že spati. Takšni bralci so se po navadi naučili brati že v predšolskem obdobju, branja so se naučili samoiniciativno, lahko jim je bil za zgled starejši brat ali sestra, ki je prav tako knjižni molj, mogoče veselje do branja, ki so ga imeli priložnost opazovati pri starših. Prav starši lahko s svojim zgledom veliko pripomorejo k temu, koliko bo njihov malček vzljubil branje.

V drugo skupino bi lahko uvrstili otroke, ki so se branja naučili šele v šoli, bodisi da prej niso kazali zanimanja za branje bodisi da niso imeli prilike za učenje. Taki otroci navadno ne iščejo sami knjig, motivirati jih morajo starši in v šoli učitelji. Po navadi tudi preberejo knjige, ki jih morajo prebrati za bralno značko, preberejo vsa obvezna branja; da pa bi sami posegli po knjigi, od njih največkrat ne moremo pričakovati.

V zadnjo skupino pa spadajo otroci, ki ne marajo brati, sočasno pa tega tudi ne zmorejo. To so otroci, ki imajo težave z branjem in posledično tudi z učenjem.

Težave

Otroci lahko menjavajo levo in desno stran, ne ločijo zgoraj in spodaj, težko se orientirajo na listu. Težave imajo tudi z zamenjevanjem besed. Posledično se zaradi slabe orientacije lahko zgodi tudi to, da začnejo brati celo z desne proti levi. Težje besede berejo po svoje, posebej daljše besede, ki jih toliko zmalčijo, da so neprepoznavne. Posledica tega je, da otrok ne razume prebranega, temu pa spet sledi odpor do branja.

Kako otroku pomagamo

Pomagamo mu lahko prav v vsakdanjih, neprisiljenih situacijah. Če otroku rečemo, da bomo vadili branje, se otrok avtomatično zapre, napovedana dejavnost ga sili k upiranju. Neprisilno mu zjutraj napišimo listek, na katerem mu nekaj sporočamo, pošljimo ga v trgovino, na listku pa naj ima zapisano, kaj naj prinese. Prosimo ga, naj nam prebere kakšen zanimiv naslov v reviji, ki jo vidimo na prodajnih policah, naj sam pobrska po telefonskem imeniku in nam poišče zeleno telefonsko številko, naj nam prebere, katere sestavine potrebujemo za pecivo, ki ga ima naš malček najraje, napišimo mu razglednico. Vsakdanjih situacij je veliko. Ne nazadnje lahko z njim obiščemo knjižnico. Naj nas na začetku le spremlja, ne silimo ga in

ne izbirajmo mu sami knjig. Usmerimo ga k policam, na katerih so knjige, za katere mogoče mislimo, da ga bodo pritegnile. Bralci začetniki ne marajo debelih knjig. Radi imajo slikanice, kjer je besedilo zapisano z velikimi črkami, da se strani hitro obračajo, slikanice, v katerih prevladuje slika in ne besedilo.

BRANJE DOJENČKU ALI MALČKU

Glede na to, da sem učiteljica, imam pa tudi svojo družino, me prijateljice večkrat sprašujejo, kaj mislim o branju dojenčku ali malčku. Mnogo je zapisanega tudi v številnih revijah, ki so nam dandanes na voljo in so namenjene predvsem bodočim staršem; ti se bodo spoprijeli z novim načinom življenja, ker pričakujejo novega družinskega člana, ki ga bo treba pravilno vzgojiti. Brati je treba začeti takoj po rojstvu. Že takrat nastanejo temelji za vzgojo dobrega bralca.

Pričakujte, da bo dojenček hotel žvečiti slikanice. Ne ustrašite se, če vašemu branju ne namenja pozornosti; kljub temu z vami preživlja dragocen čas ob poslušanju besed in gledanju slik. Isto slikanico preberite večkrat zapored. Pogovarjajte se z malčkom in ga sprašujte o slikah. Malčku ponavljajte pesmice, četudi ne berete iz knjige.

Z malčkom se pogovarjajte o vsakodnevnih dejavnostih – opišite, kaj trenutno delate. Branje povežite z otrokovo okolico. Na primer: malček hitro spozna, kaj je vroče in kaj hladno. Če je na sliki v slikanici prikazano sonce, ga vprašajte, kaj je vroče.

Z otrokom obiskujte otroške knjižnične oddelke in urice pravljič.

OTROK MED ČETRTEM IN SEDMIM LETOM

Majhen otrok se oblikuje v bralca, ko se začne zanimati za tiskane medije. Začne prepoznavati besede in ob pomoči že lahko bere lažje slikanice.

Otroku vsak dan vsaj deset minut glasno berite. Večkrat zapored preberite isto pravljičico, da bo lahko samostojno dopolnjeval povedi, ko boste vi prekinili branje.

Izdelajte abecednik – v prazen zvezek zapišite vse črke abecede, otrok pa naj iz revij poišče slike, ki se začnejo z določeno črko.

Pomembno je, da ima otrok dovolj barvic, voščenk in flomastrov, da bo zgodbo lahko ilustriral ali izdeloval lastne slikanice. Otroka sprašujte o zgodbi, ki jo je narisal. Njegovo pripoved si zapišite in mu jo preberite. Otrok naj še enkrat ponovi zgodbo.

Tudi predmete v stanovanju lahko označite z etiketami s poimenovanji.

Skupaj obiskujte bližnjo knjižnico, otrok naj ima svojo lastno izkaznico, kajti tako se bo občutil enakovrednega.

Ko začne otrok glasno brati, ga ne opozarjajte na napačne, ki ne spreminjajo pomena povedi (Deklica se podi po travniku. Deklica hodi po travniku.). Če se pomen spremeni, otroka vprašajte po smiselnosti povedi (Deklica hodi po travniku. Deklica hiša po travniku.).

OTROK MED SEDMIM IN DEVETIM LETOM

Na tej stopnji otroci prehajajo od popolne podpore odraslih k neodvisnemu branju. Samostojno prebirajo lažja besedila in so samozavestnejši pri branju zahtevnejših knjig.

Naloga staršev je, da spremljajo otrokovo zanimanje – če ima rad živali, mu poiščite knjige, ki se navezujejo na to temo. Pri kuhanju naj vam otrok prebere sestavine recepta in potek priprave jedi. Otrok naj prebira kratke zgodbe mlajšim bratcem, sestricam, bratrancem ali sestričnam. Iz praznih zvezkov naj izdeluje lastne knjige. Otrok naj vam pomaga pri izdelavi ter pisanju voščilnic in vabil. Vsebinsko lahko tudi prepíše od vas.

Omejite gledanje televizije in uporabo računalnika na 14 ur tedensko. Čas, ki ostane, naj bo namenjen branju, pogovorom in igranju.

Igrajte se igre, ki vključujejo branje (na primer monopoli, spomin, riziko, črka na črko ...).

Otroka pošljite v trgovino z nakupovalnim listkom.

Igrajte se igre z besedami: poišči besedo, ki se rima; nasprotje; podobno besedo.

Otroku še naprej glasno berite zahtevne knjige.

OTROK MED DEVETIM IN ENAJSTIM LETOM

Na tej stopnji večina otrok tekoče bere, razume namen branja različnih čtiv in je pri branju večinoma neodvisna od odraslih. Radi prebirajo o temah, ki se dotikajo njihovega življenja in izkušenj ter se radi pogovarjajo o prebranem.

Še vedno glasno berite otroku (četudi je samostojen pri branju). Izberite težje in obširnejše knjige, saj otroci na tej stopnji še vedno usvajajo besedni zaklad in podatke o svetu.

Če otroka vaše glasno branje ne zanima, poskusite najti temo, ki ga bolj zanima. Uporabo televizije in računalnika omejite. Otroku podarite celoletno naročnino na kako revijo.

Oblikujte pravilo: "Najprej domača naloga in učenje, šele nato igra in zabava."

Igrajte se igre, ki vključujejo branje. Otroka spodbujajte k reševanju in sestavljanju križank.

Otroku pustite, da vam prebira televizijski spored ali vozne rede. Ko potrebujete telefonsko številko, naj jo poišče otrok v telefonskem imeniku.

MLADOSTNIK MED ENAJSTIM IN PETNAJSTIM LETOM

Na tej stopnji je otrok samostojen bralec, ki uporablja branje kot pomemben del vsakdanjega življenja. Bere za zabavo in za pridobivanje novih informacij.

Preverite, ali vaš otrok posveča branju dovolj časa. Dobrega bralca lahko vzgojite le, če bo veliko bral tudi zunaj šole. Pretentajte otroka tako, da mu namesto pomivanja posode ponudite branje. Preverjajte razumevanje prebrane: "Kaj se dogaja v knjigi? Kakšne lastnosti imajo osebe?" Pošljite otroka samega v knjižnico in ga prosite, naj prinese knjigo tudi za vas.

Otroka opogumite, naj glasno bere mlajšim otrokom ali sorojencem.

Za darila izbirajte stvari, ki so povezane z branjem: knjige, didaktične igre, križanke, naročnino na revije, bralne lučke ... Zapomnite si, da je spodbujanje k branju vredno truda.

ZA KONEC

Resnici na ljubo je treba povedati, da se močno zavedam, kako težko si starši v današnjem hitrem času najdejo proste trenutke za delo z otrokom. Tudi naloga šole je, da opismeni otroka in ne prelaga dela na starše. Pa vendar menim, da lahko prav starši z malo napora in dobre volje ogromno prispevajo k boljši pismenosti in bralni kulturi otroka.

»Trdno verujem v moč knjige. V knjigah se ohranjajo zgodbe ljudi. Beremo jih vedno in povsod. Knjige omogočajo ljudem, da se njihova srca in duše srečujejo in družijo.« (Shigeo Watanabe)

Sklep

kot sem že zapisala, so zelo pomembni prvi stiki z branjem in knjigo. Otroku berimo starši, prvi stik pa mora biti prijeten, saj bo le tak pogoj za interes otroka in motivacijo

za nadaljnje branje. Kljub temu da mogoče ne bere dobro, ga ne smemo prikrajšati za leposlovna dela. Zato – nikar ne uporabljamo sile. Uspeh bo kratkotrajen, posledice pa daljnosežne. Knjige so nepopisna zakladnica znanja, misli, besed, fantazije, veselja in mogoče tudi žalosti. Duhovno nas bogatijo, prav tako pa nam širijo naš svet. Odprimo otrokom vrata v svet branja.

Extract

As mentioned before, the first contact with reading and a book is very important.

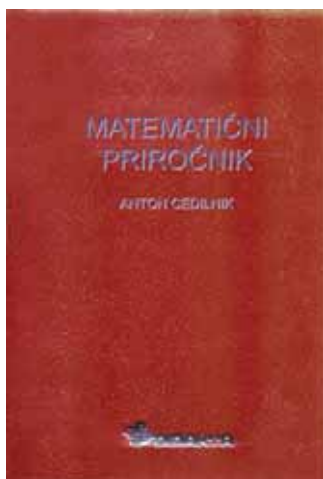
Parents should read to their children and give them pleasant experience. This way they will get an interest and motivation for additional reading. Children should not have a lack of literature, despite their ability to read. Therefore – Let us not use any force. Success will be short term, but consequences will reach much further.

Books are endless treasure of knowledge, thoughts, words, fantasies, joy and maybe also sadness.

Door to the world of reading must be unlocked for all children.

LITERATURA:

1. Marjanovič Umek, L., in Zupančič, M. (ur.) (2001). Psihologija otroške igre. Od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
2. Marjanovič Umek, L., in Fekonja, U. (2001). Govorno razumevanje, izražanje in raba jezika. V: L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur.), Razvojna psihologija: izbrane teme. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
3. Jamnik, T. (1997). Književna vzgoja od predbralnega obdobja do 9. leta starosti. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
4. Kobe, M. (1987). Pogledi na mladinsko književnost. Ljubljana: Mladinska knjiga.
5. Kordigel, M., in Jamnik, T. (1999). Književna vzgoja v vrtcu. Ljubljana: DZS.
6. Beremo skupaj: priročnik za spodbujanje branja (2003). Ljubljana: Mladinska knjiga.
7. Revija Moj malček (november 2002). Težave z branjem. Ljubljana.
8. Revija za zdravo življenje: Viva. Branje z otrokom.

Matematični priročnik Anton Cedilnik

Priročnik, delo slovenskega avtorja, profesorja matematike, je učni in delovni pripomoček, ki obsega predvsem srednješolsko matematično izobrazbo, a jo tudi presega. V obliki definicij, izrekov, formul, tabel, izpeljav, računskih primerov in številnih drugih podatkov je v njem podana obsežna matematična snov. Uporabniku sta v pomoč seznam matematičnih znakov v uvodu in seznam v priročniku omenjenih matematikov na zadnjih straneh. Čeprav je primarna naloga priročnika, da pomaga pri praktičnem delu, je v njem tudi precejšen del teorije.

Cena: 17,90 EUR

Hitra naročila: www.didakta.si, tel. 04/53 20 210, e-mail: zalozba@didakta.si.

Knjige, ki puščajo sledove ...

ki puščajo sledove ...

Pridobivanje številskih predstav v 1. razredu devetletne osnovne šole

(raziskava)

Jožica Frigelj, OŠ Ketteja in Murna Ljubljana

Pri matematičnem pouku oblikujemo pri učencih predvsem osnovne matematične strukture, različne načine mišljenja in miselnih procesov, sposobnosti za ustvarjalno dejavnost, formalna znanja in spretnosti ter jim omogočimo, da spoznajo praktično uporabnost matematike. Pri pouku matematike se ne ukvarjamo samo s kognitivnim področjem učenčeve osebnosti, ampak tudi z afektivnim in psihomotoričnim, kajti pomemben je celovit razvoj osebnosti. (Učni načrt, 1998)

1 TEORETIČNI DEL

1.1 Umetnost poučevanja

Umetnost poučevanja matematike ni le v tem, da učencem posredujemo izračunane rezultate in recepte, marveč v tem, da jih za delo navdušimo z zanimivimi in koristnimi problemi, ki jim ne bodo dali miru, dokler se ne bodo dokopali do rešitve.

Matematika je lepa, elegantna in zabavna. Toda veliko učencem se zdi težka, dolgačasna in nepomembna za njihovo življenje. Matematika pa bi morala biti navduhujoča, kajti z rešitvijo problema pride občutek vzhičenosti, navdušenja in samozadovoljstva. Čeprav je matematika abstraktna umetnost, na katero je prilepljena še logika in ji realnost ni potrebna, jo vendarle večina ljudi potrebuje v vsakdanjem življenju. (Hart-Davis, 1989, Preface)

Pri pouku matematike učenci oblikujejo številne temeljne pojme in znanja (naravna in druga števila, operacije med števili, proporcionalnost, itd). Te pojme in znanja pozneje v takšni ali drugačni obliki in kontekstu uporabljajo v številnih šolskih aktivnostih in vsakdanjem življenju. (Učni načrt, 1998)

Tudi pri matematiki lahko učenci dobijo veliko novega znanja po različnih poteh, ki niso klasično šolske. Ena ta-

kih poti je raziskovanje. Pomembno je, da učencu pustimo dovolj svobode. Morda bo potreboval več časa, vendar se bo tudi več naučil. (Horvat, 1996, str. 17)

Otroci, ki začenjajo svojo šolsko pot ali pa še čakajo na vstop v šolo, se marsičesa naučijo z igro, saj ob tem pridobijo mnoge dragocene izkušnje. Nobeno pripovedovanje, ki bi si ga morali zapomniti kot zaporedje besed, ni tako učinkovito kot vrsta opazanj, sklepanj in poskusov, ki jih doživijo sami. (Feldo, 1996, str. 35)

Pri reševanju matematičnih problemov učitelj spodbuja učence, da sami iščejo poti, ne pa da slepo sledijo določenemu vzorcu ali algoritmu. Cilj je pokazati matematiko kot proces, kot kreativno dejavnost, v kateri učenci aktivno sodelujejo. (Učni načrt, 1998)

Kako se učitelj sam uči, kako pojmuje in doživlja procese učenja, postaja eden najpomembnejših dejavnikov uspešnega poučevanja. Proces učenja kot kognitivni proces je torej tisto, o čemer bi morali imeti tisti, ki se ukvarjajo s poučevanjem, bolj ali manj jasno sliko. Naše predstave pa so prepegosto vezane na tradicionalni pouk, v katerem učitelj posreduje določena znanja in uspešnost meri predvsem s količino zapomnjenega gradiva. (Kokol Voljč, 1996, str. 213)

1.2 Težave

Na vsaki ocenjevalni konferenci se pri obravnavi učne problematike pojavi trditev, da so »ti in ti« učenci pri matematiki neuspešni oziroma imajo težave, ker nimajo razvitih številskih predstav, ker niso usvojili pojma števila.

Vendar se le malokdo vpraša, kaj to sploh pomeni. Učitelji so vendarle nekako bolj osredotočeni na poučevanje matematike kot posebnega jezika, ki uporablja števila in simbole za preučevanje povezav med količinami, čeprav otrokom ta jezik pravzaprav ne povzroča težav – je preprost in ga je lahko razumeti in uporabljati. (Van Cleave, 2001, Uvod)

Znanje matematike pomeni uravnoteženo in prepleteno poznavanje matematičnih vsebin in procesov. Vendar za reševanje problemov ne zadostuje zgolj poznavanje vsebin in procesov, treba je znati načrtovati in nadzorovati potek reševanja ter upoštevati svoje znanje in sposobnosti pri načrtovanju in izvajanju načrta rešitve problema. (Učni načrt, 1998)

Zato bi bilo dobro, če bi umetnost poučevanja preoblikovali v umetnost izmišljanja situacij, v katerih si otroci želijo raziskovati, organizirati ali razvrščati stvari in ideje ter ustvarjati povezave med njimi. Otroci niso prazna posoda, ki naj jo učitelj zapolni z matematičnim znanjem. Otroci so misleča bitja, ki konstruirajo matematične pojme skozi lastne izkušnje. Zato se mora vsaka nova matematična ideja razviti v otroškem umu skozi lastno aktivnost, v kateri bo otrok delal s konkretnim materialom, primerjal mere in oblike in pripovedoval o rezultatih svojih izkušenj. (Williams and Shuard, 1994, str. 12–15)

Tudi matematika mora zagotoviti predvsem dvoje: izziv in občutek uspeha. To pomeni, da bo vsak učenec pridobil kar največ. Ne smemo pa zahtevati toliko, da bi bila njegova pogosta izkušnja pri matematiki neuspeh. Učencem moramo pomagati, da si ob uspešnem reševanju matematičnih problemov pridobijo samozavest. (Učni načrt, 1998)

1.3 Pojem število

Razvrščanje in urejanje sta osnovi za razumevanje pojmov število, čas in mere. Praktične izkušnje s področja podobnosti in razlik, pravilnosti in povezav med predmeti ne moremo graditi v razumu, otroci morajo delati s konkretnim materialom, kjer lahko razvrščajo, ločujejo, primerjajo, urejajo in s tem razvijajo številске predstave. (Williams and Shuard, 1994, str. 23)

Verbalno štetje je eno prvih otrokovih spoznanj o številu. Sklepanje, da otrok, ki zna šteti, razume tudi pojem števila, je zelo zavajajoče. (Labinowicz, 1989, str. 124)

Ob tem se vedno spomnim svojega sina, ki je v staro-

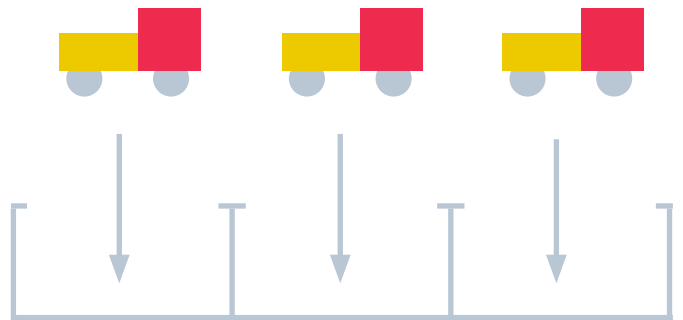
sti približno treh let dokaj dobro obvladal štetje. Ob neki priložnosti ga je nekdo vprašal, kje je njegov oče. Kristijan ga očitno ni dobro razumel, zato je vprašal: »Kateri?« Vprašujoči ga je začudeno pogledal in glasno rekel: »Kako, kateri? Koliko jih pa imaš?« In Kristijan, ki je to vprašanje povezal s štetjem, je napravil razmišljajoče pameten obraz in z nekaj neopaznimi napakami preštel: »Ena, dve, tri, osem ... štirinajst!«

Otrok pa lahko razvršča, še preden zna šteti. Tako lahko razdeli svinčnike vsem otrokom v razredu, ne da bi vedel, koliko jih je. Vedenje, da imata obe množici (otroci in svinčniki) enako število članov, je ključno za pojmovanje števila. (Williams and Shuard, 1994, str. 23)

Število je več kot ime. Število izraža odnos. Odnosi pa ne obstajajo v dejanskih predmetih. Odnosi so abstrakcije, korak stran od predmetne stvarnosti. K številčni pripravljenosti pa prispevajo logične misli.

1. Enakost na podlagi *ujemanja ena proti ena* je najpreprostejši in najneposrednejši način primerjanja enakosti dveh zbirk predmetov. Primerjava brez štetja je predštevilska misel, ker ujemanje ena proti ena ni odvisno od razumevanja števila, oblikuje pa osnovo za njegovo razumevanje.

Npr. vozimo avtomobile na parkirna mesta:

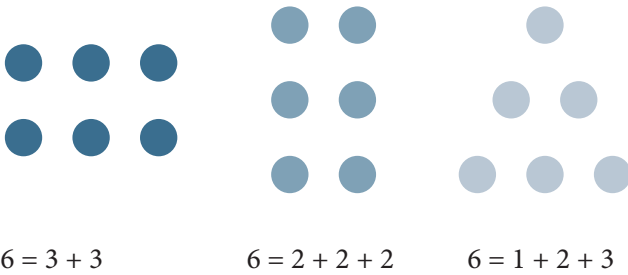

* Štetje kot ujemanje ena proti ena: pravo štetje je več kot naštevaje imen, vsebuje vzporejanje imen števil s predmeti. Ujemanje ena proti ena pa gradi temelje razumevanja množenja kot ujemanja med nizi. (Labinowicz, 1989, str. 128)

K predstavam pripomore tudi štetje nazaj – npr. čakamo, da mikrovalovna pečica neha greti. S tem pa spoznamo tudi pojem nič.

Vsako število je treba konkretizirati, čeprav hkrati uvažamo tudi simbolno raven. Pri vsakem številu poiščemo čim več zanimivosti, ki so lahko podlaga pojmu število.

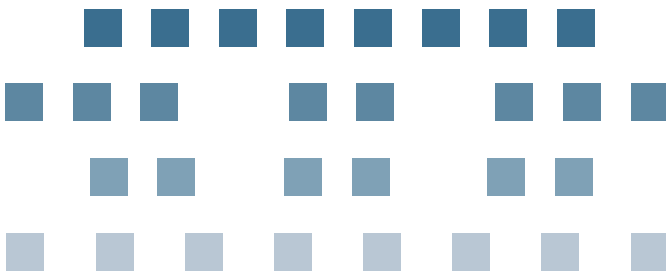
Npr. število 6

Zapis $3+3$ še ne pomeni seštevanja, temveč je le simboličen zapis za naša odkritja, ki so npr. iskanje »privlačnih vzorčkov«.

Pomembno je, da si za vsako število vzamemo čas. (Williams and Shuard, 1994, str. 70)

Konzervacija števila oz. trajajoča enakost: tudi če niz preuredimo, se število ne spremeni, pri čemer moramo operirati z vsaj osmimi predmeti.

Pri sedmih letih je tri četrtine otrok sposobna konzervacije in jo zna tudi utemeljiti.

Seriacija ali urejanje po vrstnem redu, po velikosti, temelji na primerjanju. Ko otrok začenja razumevati pojem urejanja v svojem fizičnem smislu, začenja razumevati tudi urejanje abstraktnih števil. Spozna in razume zakonitost $1 < 2 < 3 < 4 < 5 \dots$

Pri razredni *inkluziji* je ena skupina sočasno del druge (npr. nadpomenke). Inkluzija števil torej pomeni, da je 1 vključeno v 2 in 2 je vključeno v 3 ...

S tem otrok pridobi predstavo, da npr. šest ni le ime, temveč odnos, in to več kot en odnos, kajti $6 > 5 > 4 > 3 \dots$ Otrok pred sedmim letom tega ne zmore.

Razumevanja odnosov, ki so vgrajeni v pojem števila, ne moremo naučiti s pripovedovanjem. Število je odnos, ki:

- kaže na mesto v določeni ureditvi,
- predstavlja, koliko predmetov je vključenih v niz,
- je stalno, kljub prostorskim preureditvam.

Odnosi so miselne zgradbe, ki jih ne moremo posredovati verbalno. Besede in simboli so lahko uporabni ozna-

čevalci takrat, ko je otrok zgradil odnos iz svojih lastnih izkušenj s predmeti. Otrok logičnega spoznanja ne pridobi iz predmetov samih, temveč tako, da se z njimi ukvarja. (Labinowicz, 1989, str. 129–136)

1.4 Aritmetika in algebra

Učni načrt za matematiko za 1. razred predpisuje:

SKLOP: OBLIKOVANJE ŠTEVILSKIH PREDSTAV IN POJMOV.

CILJI: Zgraditi konceptualni sistem za reprezentacijo številskih predstav in pojmov.

VSEBINE: Naravna števila.

SPECIALNO DIDAKTIČNA PRIPOROČILA IN DEJAVNOSTI: V prvem obdobju je poudarek na razvoju številskih predstav, ki temeljijo na *praktičnih aktivnostih*. V procesu oblikovanja števil je obvezna uporaba *konkretnih materialov*, nazornih predmetov, primernih didaktičnih sredstev. Poglavitne metode pouka so tudi igra, opazovanje in izkušnjsko učenje.

2 EMPIRIČNI DEL

2.1 Problem in cilj raziskave

Na ocenjevalnih konferencah so med problemi obravnavani vedno eni in isti otroci. Skrb zbujajoče je, da so med učno problematičnimi omenjeni otroci že v 1. razredu devetletke, ko pravzaprav takšnih težav še ne bi smelo biti. Učitelji kot najpogostejši razlog navajajo, da otrok ni usvojil pojma število. Zato me je seveda zanimalo, kaj so ti (in drugi) učitelji naredili, da teh težav ne bi bilo.

Tako je raziskovalni problem postalo vprašanje: ali učitelji pri matematiki dovolj poudarjajo razvijanje številskih predstav ali se bolj posvetijo obravnavi matematičnega jezika?

Cilj raziskave je dokazati, da učitelji premalo pozornosti posvetijo pojmu število, kajti vse prehitro jih zavede dejstvo, da otroci večinoma štejejo že do sto, če ne že kaj več. Ne zavedajo pa se, da ni nujno, da otrok, ki zna šteti, pojem števila tudi razume.

Poleg tega uporabljajo premalo ponazoril. Večina učiteljev stremi k čimprejšnji odpravi ponazoril, kar ni nujno dobro.

Večina učiteljev tudi ne pozna dobro teoretičnih osnov usvajanja pojma število.

2.2 Vzorec

Da bi našla odgovor na zastavljeno raziskovalno vprašanje, sem se odločila, da bom anketirala učitelje in vzgojitelje, ki poučujejo v prvi triadi. Vzorec je bil priložnostni, izbran na različnih šolah (Kožuš, 2003).

Tabela 1: Struktura vzorca učiteljev po številu

Legenda: f – frekvenca

	Učitelji + vzgojitelji v 1. triletju	f
Skupaj	62 + 20	82

2.3 Tehnika zbiranja podatkov

Podatke sem zbrala z anketnim vprašalnikom (Priloga).

Anketni vprašalnik vsebuje navodila za delo, anketna vprašanja in zahvalo. Je anonimen, zelo ohlapno sprašujem le po delovni dobi v razredu. Anketna vprašanja so vprašanja zaprtega tipa, nekaj je dihonomnih, nekaj pa je vprašanj z večstransko izbiro. (Cencič, 2003)

2.4 Raziskava

Raziskava je potekala junija 2005. Raziskava je bila aplikativna, saj je bila usmerjena v raziskovanje neposredne prakse, hkrati pa je bila tudi kvantitativna, ker je bil njen namen ugotoviti stvarna dejstva. (Cencič, 2003)

3 REZULTATI IN INTERPRETACIJA

Koliko let poučujete v razredu?

Tabela 2: Frekvenčna tabela dobljenih rezultatov

Leta	f	f %
0 do 6	39	47,6
več kot 6	43	52,4
Skupaj	82	100,0

Legenda: f – frekvenca
f % – frekvenca v odstotkih

Za verodostojnost rezultatov in primerjav je pomembna enakomernost vzorca, kar frekvenčna tabela tudi pokaže.

Koliko učencev obiskuje dopolnilni pouk?

Tabela 3: Frekvenčna tabela dobljenih rezultatov

dopolnilni pouk	f	f %
1–4	17	20,7
5–7	37	45,1
več kot 8	28	34,1
skupaj	82	100,0

V več kot 45 % primerov obiskuje dopolnilni pouk od 5 do 7 učencev.

Koliko otrok imate v razredu?

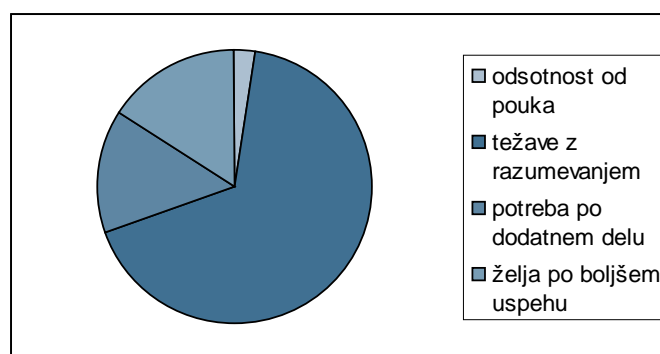
Tabela 4: Frekvenčna tabela dobljenih rezultatov

otrok	f	f %
do 20	6	7,3
21–25	49	59,8
več kot 25	27	32,9
skupaj	82	100,0

Več kot polovica anketiranih učiteljev ima v razredu od 21 do 25 učencev. Torej v približno polovici primerov dopolnilni pouk iz matematike obiskuje skoraj četrtina vseh učencev v razredu. Samo upamo lahko, da je to število posledica normativov in ne dejanske potrebe po dopolnilnem pouku.

Kateri je najpogostejši vzrok za obiskovanje dopolnilnega pouka?

Grafični prikaz 1

Na podlagi rezultatov lahko z gotovostjo trdim, da so v večini primerov – več kot 2/3 – vzrok za dopolnilni pouk težave z razumevanjem snovi.

Ali se pri matematiki kdaj igrate npr. s pokrovčki plastenk in sestavljate različne vzorce iz točno določenega števila pokrovčkov?

Tabela 5: Frekvenčna tabela dobljenih rezultatov

Igra	F	f %
da	12	14,6
redko	18	22,0
ne	52	63,4
skupaj	82	100,0

Če združim redko in ne, ker je skoraj isto, lahko z gotovostjo trdim, da učitelji ali ne uporabljajo drugačnih ponazoril kot tiste, priporočene z učnim načrtom, ali pa sploh ne uporabljajo ponazoril.

Na koliko načinov zapišemo 12 kot vsoto enakih seštevancev?

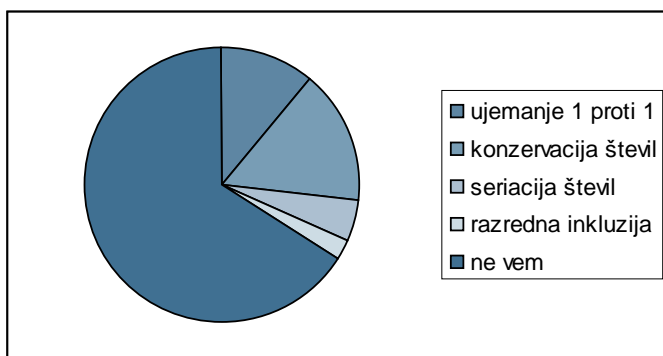
Tabela 6: Frekvenčna tabela dobljenih rezultatov

načinov	f	f %
3	37	45,1
4	38	46,3
5	4	4,9
6	3	3,7
skupaj	82	100,0

Vprašanje je zgolj informativnega značaja, vendar ne moremo pričakovati kakovostnega pouka, če učitelji nimajo teoretičnih osnov.

Med katero kategorijo usvajanja pojma število sodi prejšnja naloga?

Grafični prikaz 2

To pa je dokaz, da bi učitelji velikokrat rabili tudi ponovitev teoretičnega znanja, ne pa da so vsi seminarji na temo delavnic, kjer učitelji razdajajo predvsem didaktično znanje, pridobljeno v praksi.

Ali se vam zdi uporaba ponazoril stvar, ki jo je treba čim prej odpraviti?

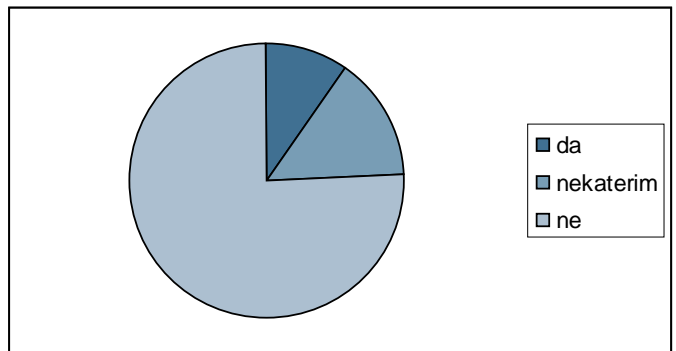
Tabela 7: Frekvenčna tabela dobljenih rezultatov

ponazorila	f	f %
da	67	81,7
ne	15	18,3
skupaj	82	100,0

Frekvenčna tabela pove, da večina učiteljev stremi k odpravi ponazoril.

Ali dovolite otrokom pri preverjanju znanja uporabljati ponazorila?

Grafični prikaz 3

Večina učiteljev ne dovoli uporabe ponazoril pri preverjanju znanja.

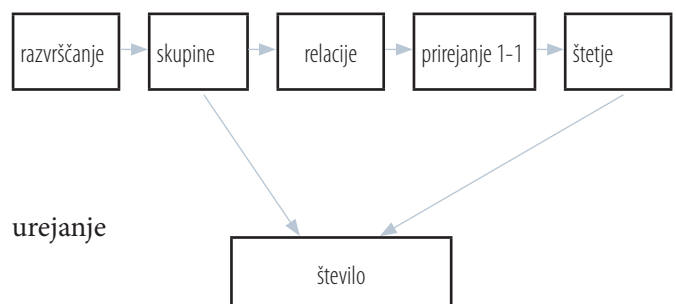
Žal moram ugotoviti, da učitelji še vedno poučujemo večinoma le matematični jezik, ki pa presenetljivo ni tako težak, kot mislimo, da je. Učenci simbolni zapis matematičnih dejstev usvojijo veliko lažje kot pa številske predstave, zato bi bilo nujno upoštevati učni načrt, ki predpisuje ukvarjanje s predmeti in ne s številkami. Res pa je, da se takšnega pouka nikjer ne vidi, učitelji pa na koncu le radi vidimo lepo pobarvan zvezek ali delovni list. Pa tudi starši pričakujejo vidne sadove pouka, učitelji pa smo pred pričakovanji staršev nestrokovno podlegli.

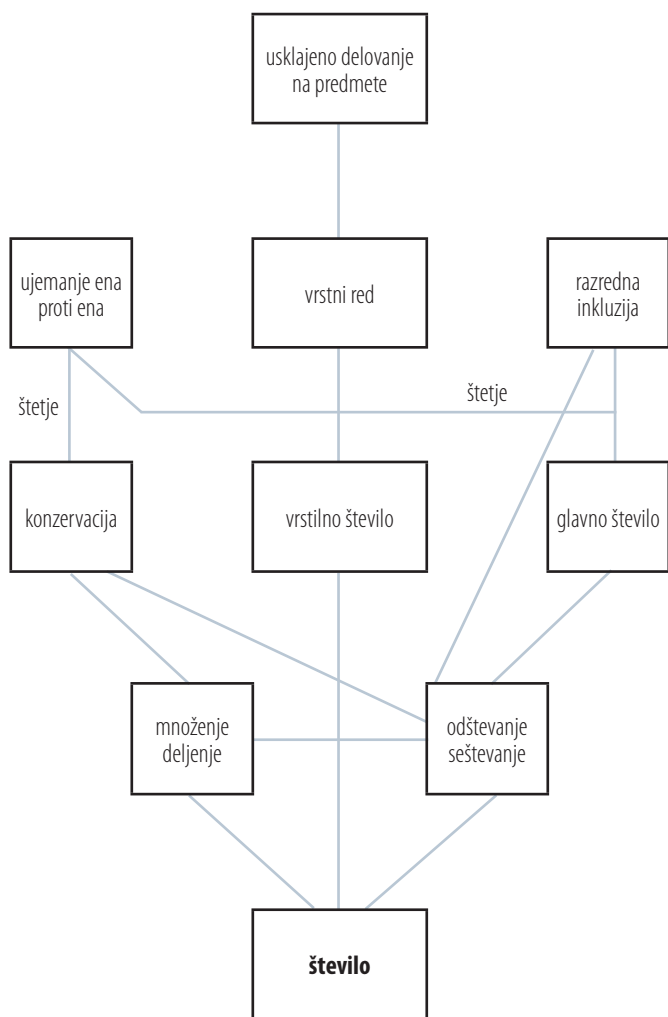
4 SKLEPNE UGOTOVITVE

Tako fizično kot logično matematično spoznanje vsebuje ukvarjanje s predmeti. Fizično spoznanje se pridobi z dejavnostmi, kot so dotikanje, dviganje, stiskanje, porivanje, metanje. Logično matematično spoznanje pa zahteva usklajevanje mentalnih in fizičnih dejavnosti.

Logično mišljenje prispeva k oblikovanju pojma število. Ne moremo ga posredovati z besedo. Otrok mora logično misel zgraditi s svojim delovanjem na predmete.

Pojem število lahko usvojijo na dva načina.

(Labinowicz, 1989, str. 137)

* Štetje pa zajema:

- štetje predmetov, ki jih lahko premikajo,
- štetje predmetov, ki se jih lahko dotikajo, ne morejo pa jih premakniti,
- štetje oddaljenih predmetov,
- štetje predmetov, ki jih ne vidijo. (Hodnik Čadež, Didaktika matematike, izredni študij, str. 8)

5 SKLEP

Neki splošen sklep, ki ga teoretične misli nakazujejo, bi bil, da je za usvojitve številskih predstav najpomembnejše fizično ukvarjanje s predmeti. Iz teh izkušenj otroci gradijo močne asociacije, ki so osnova za številsko predstavljivost.

Glede na številski obseg v 1. razredu (do 20) je zelo mogoče, da otrok rešuje probleme na zaznavni ravni in pravih številskih predstav sploh ni usvojil. Zato je v učnem načrtu tudi zapisano specialno didaktično priporočilo, ki pravi: Učenec rešuje probleme s pomočjo učitelja. Vse je na konkretni ravni. Naštevanje imen števil v odsotnosti dejanskih predmetov je nesmiselna dejavnost. (Učni na-

črt, 1989, str. 7) V prvem razredu bi morali poskrbeti za ustrezno pridobitev številskih predstav s fizičnim ukvarjanjem s predmeti, ki vključuje prirejanje ena proti ena, konzervacijo, seriacijo in inkluzijo števil. Zato me zelo jezi, ko slišim opisno oceno, ki pravi, da učenec rešuje probleme samostojno, vendar s pomočjo ponazoril – seveda v slabšalnem tonu. Meni se pa zdi to odlično.

Kajti neusvojene številске predstave ne nadomestiš zlahka, sploh pa izredno težko v višjih razredih, ko se številski obseg poveča. Zato ima veliko otrok težave pri matematiki, ki se večajo sorazmerno z obravnavanim številskim obsegom.

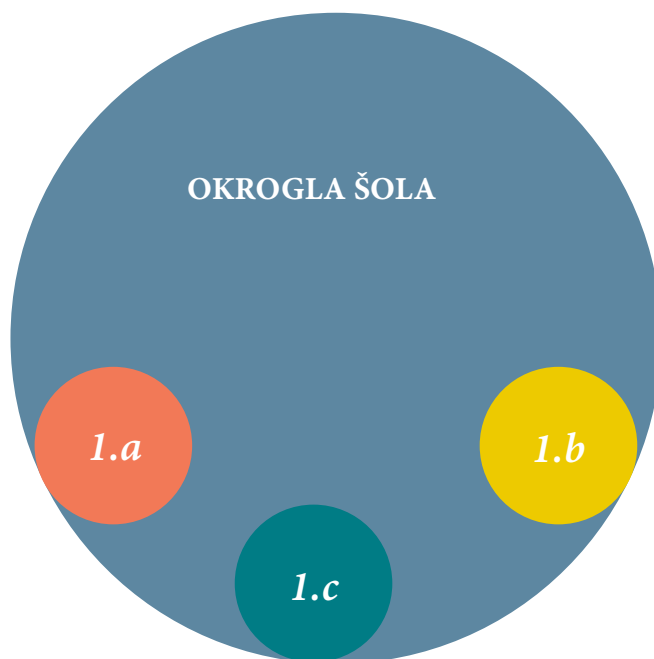
6 ČISTO POCENI DIDAKTIČNI PRIPOMOČEK

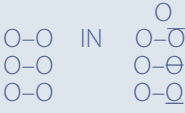
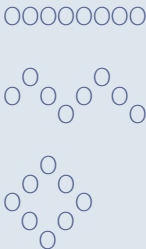
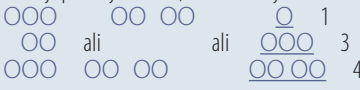
Sestavni deli:

- okrogla plošča svetlo zelene barve, npr. iz kartona
- 3 manjše okrogle plošče rumene, modre in rdeče barve
- 20 rumenih pokrovčkov plastenk
- 20 modrih pokrovčkov plastenk
- 20 rdečih pokrovčkov plastenk
- 3 večji pokrovčki plastenk

Navodila za učitelja:

- pravljica
- naloge, prirejene fazam usvajanja pojma število
- različice.

Pravljica	Aktivnosti – naloge
<p>Tam nekje za devetimi gorami in devetimi vodami leži okroglo mesto Okrogljevo. Ni pa okroglo le mesto, okrogle so tudi vse stvari v tem mestu.</p> <p>Okrogle so hiše in igrišča, trgovina in parkirišča, okrogli so travniki in ceste pa tudi prehodi za pešce, okrogli so psi in mačke pa tudi sosedove račke, okrogli so ati in mame, okrogle so otroške pižame, pa seveda otroci in šola, ravnateljica Zoja, učiteljici Mojca in Maruša pa še hišnik in njegova žena Nuša.</p> <p>Vsako okroglo jutro se okrogli otroci zberejo na okroglem šolskem dvorišču, zapojejo okroglo pesem in pozdravijo svoje učiteljice in učiteljice pozdravijo njih. Nato učiteljice preštejejo učence, da vidijo, ali kdo manjka.</p>	<p>Prيرهanje 1 proti 1 Učencem naročimo, da razvrstijo pokrovčke – učence – po barvi npr. las in jih postavijo v kolono (da jih bodo učiteljice lažje preštele). Ko naredijo tri vzporedne kolone, jih vprašujemo: Ali je rdečih učencev enako število kot modrih? Kako veš? Ali je modrih učencev enako število kot rumenih? Kako veš? Ali je rumenih učencev enako število kot rdečih? Kako veš? Zelo pozorno spremljamo razlago, vsi učenci jo morajo povedati. Nato odstranimo ali dodamo poljubno število pokrovčkov in znova postavljamo enaka vprašanja. V začetku je smiselno, da je število enih in drugih enako, ne preveliko, vendar večje od 5. Sčasoma števila poljubno spreminjamo. Spodbujamo učence, da tudi sami sestavljajo vprašanja za sošolce. Hkrati lahko vadimo tudi grafični zapis s stolpci.</p> <p style="text-align: center;"> </p>
<p>Prvo uro imajo učenci matematiko, zato odidejo v svoje učilnice in se posedejo v klopi.</p>	<p>Učitelj nariše v učilnice (manjše okrogle plošče rumene, modre in rdeče barve) poljubno število klopi. Ali ima vsak moder/rdeč učencev svojo klop? Preštej rdeče učence in klopi tako, da vsakega učenca posedeš v svojo klop. Koliko je učencev, koliko klopi?</p>
<p>Rumeni učenci so v koloni prikorakali v učilnico.</p>	<p>Preštej vse rumene učence, tako da vsakemu določiš vrstno število. V igro vključimo še gibanje. S tem obdržimo koncentracijo, hkrati pa učence postopno navajamo na abstrakten nivo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naj stopijo tri korake stran od igralne plošče in od daleč preštejejo rdeče učence, - naj počepnejo, štejejo - naj stopijo na stol, štejejo - naj se uležejo na tla, štejejo - naj se obrnejo stran in preštejejo modre učence, - naj zamižijo, preštejejo, - naj se dotaknejo svojega nosu, - miže stojijo na eni nogi itd. in štejejo pokrovčke. <p>Spreminjamo tudi položaj pokrovčkov – učencev: v nekaterih klopeh sedita dva učenca, v nekaterih eden, v nekaterih nobeden in kombinacije vsega naštetega.</p>
<p>Drugo uro imajo v okrogli šoli športno vzgojo. Ker je šola majhna, imajo vsi oddelki športno vzgojo naenkrat. Največkrat se igrajo. Danes so modri učenci predlagali igrico Ali je kaj trden most? Učiteljici sta bili most, učenci pa vlak.</p> <p>Vsak razred naredi svoj vlak.</p> <p>Najprej so vsi vlaki vozili po ravni progi,</p> <p>potem so vijugali po ovinkih</p> <p>in na koncu so vozili še po krožišču.</p>	<p>Konzervacija ali trajajoča enakost Rumenih, modrih in rdečih pokrovčkov je enako, npr. vsakih 8. Učenci naj naredijo tri vlake – postavijo pokrovčke enega za drugim. Ob poslušanju nadaljevanja zgodbe sproti spreminjajo položaj vagonov.</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>Ob vsakokratni spremembi položaja učitelj tudi sprašuje učence. Ali je število modrih vagonov še vedno enako? Kako veš? Ali je število rumenih vagonov še vedno enako? Kako veš? Ali je število rdečih vagonov še vedno enako? Kako veš? Vsak otrok naj utemelji, zakaj meni, da se je/ni število spremenilo. Učitelj spodbuja učence, da si izmislijo čim več različnih vzorčkov.</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>Učitelj s flomastrom podčrta niz, ki predstavlja določeno število. Ugotavljamo zakonitosti vzorčka s simbolnim zapisom: $3+2+3$ $2+2+2+2$ $1+3+4$ Ali je učencev enako? Kako veš? Če imajo učenci težave, lahko vzorčke razdremo nazaj v vrsto in znova s prirejanjem 1 proti 1 ugotavljamo enakost.</p>

<p>Naslednjo igro pa so predlagali rdeči učenci. Imenuje se Vzorčki. To je skupinska igra, v kateri ves razred tekmuje proti drugemu razredu v postavljanju čim lepšega vzorčka.</p> <p>Ravnateljica Zoja je ocenjevala vzorčke. Da bi si olajšala delo, si je naredila plakat, na katerega je potem pisala število osvojenih točk.</p>	<p>Seriacija in inkluzija Kaj meniš, ali so očenci modri? Zakaj? Kaj meniš, ali so učenci rumeni? Zakaj? Kaj meniš, ali so učenci rdeči? Zakaj? Kaj meniš, ali so učenci zeleni? Zakaj? Kaj meniš, ali so učenci modri/rumeni/rdeči/zeleni? Zakaj? (Hkrati se vadijo tudi v branju in zapisu preproste pojmovne mape.) Učenci naj sestavijo še nekaj vzorčkov po navodilih.</p> <p>Iz modrih učencev sestavi dva kupa trojk. Nato iz istih učencev sestavi tri kupe dvojk. Kakšen kup bi še lahko sestavil? Simbolni zapis: $3+3=2+2+2$, hkrati pa s flomastrom podčrtajo nize. Učenci naj poljubno število pokrovčkov (npr. vse) uredijo tako, da postavijo najprej enega, v naslednjo vrsto enega več, v še naslednjo še enega več ...</p>
<p>Učenci okrogle šole so za danes končali pouk. Odšli so domov in po okroglem kosilu so se na okroglem travniku ves popoldan igrali s kockasto žogo.</p> <p>Tako minevajo dnevi v okroglem mestu. Okrogli otroci dobivajo okrogle ocene, se hodijo igrati v okrogli gozd, nakupujejo v okrogli trgovini in tekmujejo na okroglem stadionu.</p> <p>V okroglem mestu je življenje res – okroglo.</p>	<p>○ 1=1 ○○ 2=1+1 ○○○ 3=1+1+1= 2+1</p> <p>Tu pa se odpira neskončno vprašanj. Ali je 1 vključeno v 2 (oz. ali je 1 del 2)? Kako veš? Ali je 1 vključeno v 3? Kako veš? Ali je 2 vključeno v tri? Kako veš? Kaj je več, 1 ali 2? Kako veš? Kaj je več, 3 ali 5? Kako veš? Postopno spoznajo zakonitost $1 < 2 < 3 < 4 < 5 < 6 \dots$ Preštej vse modre učence. Zdaj pa jih preštej od zadnjega do prvega. Preštej od tretjega nazaj do prvega ...</p>

Variante:

Podobno kot smo si izmislili zgodbico o okrogli šoli, si izmislimo še zgodbico o

- gozdu, kjer so pokrovčki drevesa ali pa gozdni prebivalci,
- trgovini/tržnici, kjer so pokrovčki artikli/sadje,
- stadionu, kjer imajo učenci športni dan,
- parkirišču, kjer so pokrovčki avtomobili ...

Igračo oz. ideje lahko povežemo in uporabimo tudi pri:

- **matematiki:** v sklopih naravna števila, lastnosti računskih operacij, logika in jezik, obdelava podatkov oz. vsepovsod, kjer je potrebna dodatna ponazoritev,
- **slovenskem jeziku:** za nadaljevanje zgodbe, za sestavljanje nove zgodbe, za zgodbico s srečnim/žalostnim koncem, lahko sestavijo okroglo pesem ...,
- **glasbeni vzgoji:** s flomastrom narišemo na ploščo notno črtovje. Učenci pa potem ob poslušanju glasbe polagajo pokrovčke (ki so v tem primeru npr. ptički na vejah drevesa) na ustrezno mesto glede na višino tona,
- **likovni vzgoji:** pri prostorskem oblikovanju izdelamo predmete, ki jih potem uporabimo npr. v šoli ali tržnici oz. trgovini, gozdu ...,

- **športni vzgoji:** po skupinah se igrajo štafetno igro Vzorčki in tekmujejo v prelaganju pokrovčkov z enega konca igrišča na drugega.

7 LITERATURA

- Cencič, M. (2003). Ključni pojmi za predmet Osnove pedagoške metodologije. Metodologija pedagoškega raziskovanja. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Feldo, D. (1996). Obarvana matematika. V: Kmetič, S. (ur.). Prispevki k poučevanju matematike. Maribor: založba Rotis.
- Hart-Davis, A. (1989). Mathematical Eye. London: Unwin Hyman Limited.
- Hodnik Čadež, T. Didaktika matematike, izredni študij. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Horvat, M. (1996). Raziskovanje pri pouku matematike. V: Kmetič, S. (ur.). Prispevki k poučevanju matematike. Maribor: založba Rotis.
- Kokol-Voljč, V. (1996). Razvoj matematičnih pojmov kot kognitivne procesne sheme. V: Kmetič, S. (ur.). Prispevki k poučevanju matematike. Maribor: založba Rotis.
- Kožuh, B. (2003). Statistične metode v pedagoškem raziskovanju. Ljubljana: FF.
- Labinowicz, E. (1989). Izvirni Piaget. Ljubljana: DZS.
- Lobačevski, N. I. (1996). V: Kmetič, S. (ur.). Prispevki k poučevanju matematike. Maribor: založba Rotis.
- Russel, P. (1986). Knjiga o možganih. Ljubljana: DZS.
- Učni načrt (1998). Matematika.
- Van Cleave, J. (2001). Matematika za vsakega otroka. Tržič, Učila.
- Williams, E. and Shuard, H. (1994). Primary Mathematics Today. Harlow: Longman House.

8 PRILOGE

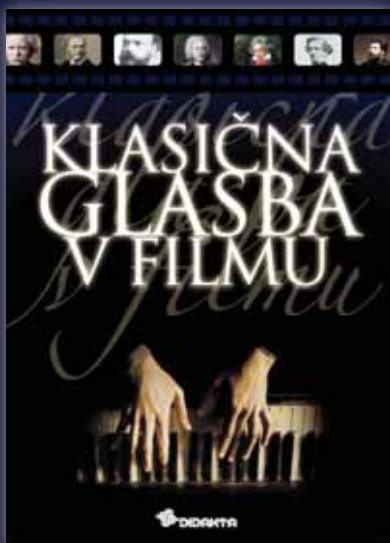
Anketni vprašalnik za učitelje v prvi triadi

Spoštovani kolegi in kolegice,
zavedam se vaše preobremenjenosti, vendar vas vljudno
prosim, da mi izpolnite zelo kratek anketni vprašalnik,
ki mi bo v pomoč pri raziskovalni nalogi.
Za sodelovanje se vam iskreno zahvaljujem.

Navodila: * anketni vprašalnik je anonimen,
* pri vsakem vprašanju obkrožite le en odgovor.

- Koliko let poučujete v razredu?
 - od 0 do 6 let
 - več kot 6 let
- Koliko učencev obiskuje dopolnilni pouk iz matematike?
 - 1–4
 - 5–7
 - več kot 8
- Koliko je vseh otrok v vašem razredu?
 - do 20
 - 21–25
 - več kot 25
- Kateri je najpogostejši vzrok za obiskovanje dopolnilnega pouka?
 - daljša odsotnost od pouka
 - težave z razumevanjem snovi
 - potreba po dodatnem delu
 - želja po boljšem uspehu
- Ali se pri matematiki kdaj igrate, npr. s pokrovčki plastenk in sestavljate različne vzorce iz točno določenega števila pokrovčkov?
 - da
 - redko
 - ne
- Na koliko različnih načinov lahko zapišemo število 12 kot vsoto enakih seštevancev?
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
- Med katero kategorijo usvajanja pojma število sodi prejšnje vprašanje?
 - ujemanje ena proti ena
 - konzervacija števil
 - seriacija števil
 - razredna inkluzija
 - ne vem
- Ali se vam zdi uporaba ponazoril pri matematiki stvar, ki jo je treba čim prej odpraviti?
 - da
 - ne
- Ali dovolite otrokom pri preverjanju znanja iz matematike uporabljati ponazorila?
 - da
 - le nekaterim
 - ne

KLASIČNA GLASBA V FILMU MITJA REICHENBERG

Klasična glasba v filmu je poljudno in privlačno napisan zgodovinski in kritični pregled klasične glasbe, kot je bila uporabljena v najrazličnejših filmih, od nastanka sedme umetnosti pa vse do danes.

Mitja Reichenberg, sicer avtor številnih del in člankov s področja filmske zgodovine in kritike, je zbral izjemno veliko število podatkov in na podlagi tega plastično prikazal, kako in na kakšen način so glasbo posameznih velikih imen svetovne glasbe v svojih filmih uporabljali svetovni režiserji, od najbolj znanih vrhunskih umetnin pa do razvpitih uspešnic velikega platna. Knjigi je dodano tudi bogato slikovno gradivo.

DIDAKTA

Knjige, ki puščajo sledove ...

Naročila in informacije: Tel.: 04 5320 210 E-pošta: zalozba@didakta.si www.didakta.si

Učenje in glasnost

Jerica Rajšek, OŠ Ivana Cankarja, Trbovlje

Človek se čedalje bolj zaveda onesnaževanja okolja in njegovih posledic za življenje na Zemlji. Vsak dan se srečujemo z akcijami, ki nas želijo seznaniti, ozavestiti in spodbuditi, da bi se vedli bolj ekološko. Zelo malo pa se govori o onesnaževanju okolja s hrupom, ki nas spremlja na vsakdanjem koraku. Zmotno je mišljenje, da se lahko hrupu privadimo.

Hrupu smo izpostavljeni že od rojstva. Vsekakor hrup ni naraven, temveč ga povzročamo ljudje sami, zato ga lahko omejimo.

Glasnost govora posameznega človeka je odvisna od človekovega temperamenta, okoliščin govora, v nekaterih primerih pa je tudi odraz njegove kulture sporazumevanja.

V šolskem okolju smo tako učenci kot učitelji izpostavljeni povečani glasnosti (hrupu), ki jo povzročamo sami. Res je, da je v razredu učitelj tisti, ki naj bi uravnaval glasnost, toda tudi on je samo človek, ki je različno razpoložen, tako da ga ista glasnost enkrat moti, spet drugič jo dobro prenaša.

Tema moje diplomske naloge je Zmanjševanje glasnosti v šolskih prostorih skozi opazovanje in raziskovanje. V šolskih prostorih sem izvedla okvirne meritve glasnosti. Izsledki meritev nakazujejo, da bi moral učitelj med odmori vpiti s povprečno glasnostjo 90 dB, da bi preglasil učence. Glasnost v šolskih prostorih je za nemoteno delo in koncentracijo učencev previsoka.

Glede na te meritve je cilj naše šole ozavestiti učence in učitelje o vplivu glasnosti na počutje človeka, ki ima lahko poleg psiholoških tudi telesne posledice.

O pretirani glasnosti je treba začeti ozaveščati učence dovolj zgodaj in na različne načine. Eden od možnih načinov je uporaba indikatorjev hrupa v učilnicah. V lesenem ohišju sta dve diodi. Zelena dioda zasveti, ko glasnost v učilnici preseže zgornjo dopustno mero 55 dB. Rdeča dioda zasveti, ko glasnost preseže 75 dB. Z uporabo indikatorja so tako učenci in učitelji seznanjeni z nivojem glasnosti v razredu. Vprašanje, ali se bodo učenci ozirali na indikator in znižali glasnost, je enakovredno vprašanju, ali se odrasli oziramo na merilnik

hitrosti v avtu. Nekaj prvih dni uporabe indikatorja v razredu učenci vsekakor preizkušajo svojo glasnost, nato indikator sprejmejo kot pripomoček za manj glasno delo, ko je to nujno potrebno. Večina učencev se ozira na indikator in poskuša svoje sošolce opozoriti na moteče vedenje. V prvi in drugi triadi devetletke, pri predmetih Spoznavanje okolja in Naravoslovje in tehnika, želimo učencem prikazati vpliv prevelike glasnosti na delo pri pouku in vplivu na sluh.

- Z učenci najprej ponovimo snov o delovanju ušesa, kar prilagodim njihovi starostni stopnji in učnemu načrtu. Pri delu uporabim slike in videoposnetke.
- S spletnim programom okvirno testiramo sluh, predvsem pa koncentracijo učencev pri poslušanju. Učenci spoznajo vpliv različnih zvokov pri enaki glasnosti na počutje.
- Pogovarjamo se o poškodbah v ušesu. Poudarjam predvsem poškodbo bobniča. Močan hrup, pok, dalj časa trajajoč hrup lahko poškodujejo zunanje in notranje dlačne celice, ki skrbijo za prenos zvočnih informacij v možgane.
- Določena glasba človeka pomirja, motivira za delo, skratka, blagodejno vpliva na telo. Ko pa se v prostoru pojavi več vrst zvokov in so ti glasni, pride do hrupa. Z učenci z eksperimentom ugotavljamo, kako pretiran hrup vpliva na učenje. Učiteljica poišče dve pesmi (glede na starost učencev), ki ju učenci še ne poznajo. Eno pesem se učijo ob predvajanju različnih zvokov, drugo v tišini. Po določenem času povedo naučeno pesem.

Večino učencev hrup pri delu moti. Seveda pa so redki tudi taki, ki jih ne moti noben zunanji dražljaj.

- Za konec učenci s pomočjo vprašanj uvidijo pomen primerne glasnosti pri določenem delu.

Mnenja učencev o učenju pri hrupu in sošolcih:

1. V katerih okoliščinah si se lažje učil pesem?
2. Predstavljaš si, da pri pouku nič ne slišiš. Kakšne bi bile posledice?
3. Z vprašalnikom »Ugani, kdo« učenci ozavešijo svoje ravnanje v različnih okoliščinah in kritično presojujejo sošolce. Odgovori v vprašalniku so lahko učitelju v pomoč pri iskanju možnosti za znižanje hrupa v razredu. Ugotovitve analize vprašalnika nam nakažejo učence, ki najpogosteje povzročajo hrup, in učence, ki so pri delu zelo mirni.

Na šolah so potrebni organizacijski in vzgojni okrepi, s katerimi pomagamo učencem dojeti, da je primerna glasnost znak obzirnosti in dobre vzgoje ter da pretiran hrup povzroča težave pri učenju, slabo koncentracijo in vodi do poškodb sluha.

Viri:

1. Družinska enciklopedija. Ljubljana: Slovenska knjiga, 2000.
2. Primož Gspan: Hrup in okolje, skripta. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Višja tehniška varnostna šola, 1995.
3. Johnson Keith: Fizika. Preproste razlage pojavov. Ljubljana: TŽS, 1996.
4. Uredba o hrupu v naravnem in življenjskem okolju, Uradni list RS, št. 45/95, stran 3530.
5. Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu, priloga 1, Dopustne ekvivalentne ravni hrupa za nemoteno delo pri posameznih vrstah dejavnosti, Uradni list RS, št. 7/01, stran 648.

DIDAKTA založništvo in izobraževanje, Gorenjska cesta 33c, 4240 Radovljica, tel.: 04 5320 200, faks: 04 5320 211, e-pošta: založba@didakta.si, spletna stran: www.didakta.si

MOJA HOJA ZA PEDAGOGIKO dr. Franc Pediček

Moja hoja za pedagogiko je avtobiografsko in pričevanjsko delo dr. Franca Pedička, znamenitega celovitega pristopa do vzgoje slovenskega pedagoga in utemeljitelja sodobne slovenske pedagogike.

V delu avtor opisuje svojo razgibano in zanimivo življenjsko pot, ki ga je pripeljala do iskrenega in celovitega pristopa do vzgoje in izobraževanja mladega človeka, hkrati s tem pa shematično prikaže temeljne elemente svojega pedagoškega nauka.

Knjige, ki puščajo sledove ...

Naročila po telefonu: 04 5320 210, e-pošti: založba@didakta.si in na www.didakta.si

Opazovanje narave budi učencevo ustvarjalnost

dr. Tatjana Ferjan

Ali opazovanje narave pogojuje ustvarjalnost? Zagotovo, saj je narava izhodišče za ustvarjalnost in izziv za tiste, ki hočejo več. Ustvarjalnost pri opazovanju narave potrebuje ustvarjalnega učitelja in učenca, ki delujeta v spodbudnem okolju, kar narava gotovo je. Vloga učitelja pri opazovanju je, da vzbuja ustvarjalnost. Pri tem želi navdušiti za nove vidike, ki naj postanejo učenčev prevladujoč stil mišljenja o naravi.

Ustvarjalnost temelji na notranji motivaciji in zanimanju. Zunanja motivacija je le začasna spodbuda. Opazovanje narave pa pogojuje oboje. Učitelj je pri tem razmišljajoč praktik in nosilec odločitev za opazovanje narave. V učiteljevih rokah je način opazovanja, od katerega je odvisna ustvarjalna klima.

ALI OPAZOVANJE NARAVE VODI UČENCA V NJEGOVO USTVARJALNOST?

Bistvo opazovanja narave kot oblika učenčevega dela je, da učenci ustvarjalno opazujejo, sami spoznavajo bistvo snovi, zavzamejo svoja stališča, kar izrazijo s sliko, z maketo, na posterju, v poročilu in nalogi. Učenčeva ustvarjal-

nost narašča s stopnjo zahtevnosti opazovanja. Prikazala bom sliko kot izhodišče opazovanja in kot sad učenčevega lastnega opazovanja.

SLIKA KOT IZHODIŠČE OPAZOVANJA

Slika omogoča posredno opazovanje prostora, pokrajine, določenih pojavov, ki jih zaradi oddaljenosti ali nedostopnosti ne moremo neposredno opazovati. Opazovanje pomeni za sodobni pouk osnovo dela, učenja, razumevanja in pomnjenja. Slika, če jo obravnavamo tako, da zamenjuje neposredno opazovanje, je izhodišče in nujna potreba pri pouku. Didaktična vloga in pomen slike pri pouku sta že zelo stara in znana. V začetku prejšnjega stoletja Fairgrie-

ve namenja pozornost sliki. Velika didaktična vrednost ji tudi danes zagotavlja vidno mesto med temeljnimi izvori znanja. Slika mora biti izbrana, jasna in vsebinsko bogata. Učencem so take slike zanimive.

Slike uporabljamo na vseh etapah učne ure: ob uvodu, pri razlagi, za ponovitev in utrditev. Z njo zbudimo osnovno motivacijo. Zanimiva slika pritegne učenca. Ustvariti interes in motiv za snov pomeni že polovico dela. Učence zanimajo slike, ki jih spodbujajo za nadaljnje delo. Ob sliki lahko razložimo celo snov, ki jo predvidimo za učno uro. Opazovanje poteka po določenih vidikih, pri čemer učenci ugotavljajo razlike in podobnosti, analizirajo in sintetizirajo, spoznajo bistvo določenega pojava. Pri tem ne gre samo za gledanje, ampak za spoznavanje, povezano z mišljenjem. Slika potrди razlago, omogoča boljše razumevanje in poznavanje zakonitosti, ki jih srečujemo v prostoru. Učenci imajo mnogo predstav, ki jih s slikami tudi uredijo, utrdijo in ponovijo.

Iz izkušenj sledi, da pri delu s sliko ločimo naslednje:

- uporabna je kot motivacijsko sredstvo,
- omogoča opazovanje pojava pri razlagi,
- omogoča analizo prikazanega, natančno predstavo in globlje razumevanje,
- ob njej se napiše sintetični opis prikazanega oziroma teče diskusija,
- ob njej se razvija ustvarjalnost, zlasti pri izboru slik za plakat oziroma izdelavi makete ob sliki.

SLIKA KOT PLOD LASTNEGA OPAZOVANJA

Posrednemu opazovanju okolja s slikami sledi neposredno opazovanje v naravi, pri čemer gre za srečanje z naravo, z njenimi lepotami in problemi v živo. Terensko opazovanje poteka po stopnjah:

- opazovanje okolja in občudovanje lepot,
- iskanje povezav med slikami in naravo,
- odkrivanje zanimivih značilnosti v naravi,
- fotografiranje iskanih primerkov,
- vzpostavitev odnosa do okolja od občudovanja in vrednotenja do varovalnega pogleda na okolje,
- raziskovanje prostora okolja, lepot v njem, pa tudi okoljskih problemov.

Plod vsega naštetega so slike, ki so odraz dela posameznega učenca, torej njegove ustvarjalnosti.

RAZMIŠLJANJE

Pri neposrednem opazovanju učenci spoznajo naravo v vsej njeni kompleksnosti. Posnamejo določene slike. Pri posrednem opazovanju pa so vse pomembnosti že izbrane, zato učenec spozna le vnaprej določene primere ob danih slikah.

Uspeh opisanega dela je odvisen od učitelja, od tega, kako pristopa k delu s slikami, in od sposobnosti učencev. Učitelj s slikami motivira, posreduje informacije ter s tem dosega učne cilje. Slika omogoča aktivnost učencev od zbiranja gradiva do analize prikazanega, sestave poročila oziroma plakata. Razumevanje preide od verbalnega k vizualnemu.

Slika omogoča učencem kreativnost, kar vodi v ustvarjalnost, in sicer:

- pri izboru in predstavitvi snovi na osnovi slike,
- o čem bo ob pogledu na sliko poročal,
- kakšen problem bo ob tem odprl,
- kako bo sliko uporabil na plakatu.

Navajam nekaj primerov ustvarjalnosti v povezavi z opazovanjem:

- učenci posredno opazujejo na sliki vulkane. Njihova ustvarjalnost je izražena z izdelavo modela vulkana in posterja.
- učenci neposredno opazujejo naravne lepote in znamenitosti pokrajine. Izbirajo si fotoposnetke za fotonatečaj, npr. Geotrip.
- učenci izdelujejo svojo raziskovalno nalogo, kar je povezano tudi z opazovanjem pojavov in pokrajin. Njihovo nalogo spremljajo slike, kar je prav tako ustvarjalno delo kot naloga sama.

Stopnja zahtevnosti ustvarjalnosti se v navedenih primerih povečuje, kot se tudi povečuje zahtevnost opazovanja. Rezultat opazovanja na osnovi slik, ki ga vodi učitelj, je nižja oblika ustvarjalnosti. Posledica opazovanja, ki je pretežno odvisna od dela učenca na terenu, pa je ustvarjalno delo večjega obsega.

SKLEP

Opazovanje v didaktičnem procesu ni namenjeno samemu sebi. Učitelj omogoča učencem opazovanje posredno ali neposredno. S tem ga motivira za delo, kar vodi v aktivnost. Rezultat aktivnosti pa je ustvarjalno delo, kar se izraža v izdelavi fotoposnetkov, plakatov ter tudi poročil in nalog. Ustvarjalnost je izražanje učenčevega znanja na nov način. Sposobnejši učenci dosejajo boljše rezultate v ustvarjalnosti, biti ustvarjalni pa je želja vsakega učenca.

Literatura:

1. Blažič, M. (2000). Identifikacija nadarjenih in didaktični pristopi. Pedagoška obzorja 1–2.
2. Ferjan, T. (2004). Ali šola v naravi odpira možnosti za ustvarjalnost učencev. Zbornik posveta. Tolmin.
3. Ferjan, T. (2003). Ustvarjalnost učencev v raziskovalnem učenju. Pedagoška obzorja 1–2.
4. Valenčič, M. (2002). Kognitivno-konstruktivističen model pouka. Pedagoška obzorja 3–4.

Vzgoja za glasbo – 1

Mitja Reichenberg

Motiv v glasbi in njegova nujnost

Kar je družbena realnost, je neposredno povezano z distribucijo moči, in to ne zgolj na najbolj navadnih ravneh vsakdanje interakcije, temveč tudi na ravni globalnih kultur in ideologij, katerih vpliv je čutiti v slehernem kotičku vsakdanjega družbenega življenja.

Henri Lefèbvre

Tako nas pouči Lefèbvre in v tem trenutku nimamo niti najmanjšega razloga, da mu ne bi verjeli. Zakaj? Ker je glasbena umetnost je le ena od današnjih (pa tudi nekdanjih) kulturnih dobrin, s katero je mogoče posegati v vse pore družbe – ali, kot pravi Lefèbvre, v sleherni kotiček vsakdanjega življenja. In v resnici je tako. Ste se kdaj vprašali, kje je še mesto na tem svetu, kjer vas ne bi zasipavali in zalivali z glasbo takšnih in drugačnih oblik ter vsebin? V avtobusu, na vlakcu, v trgovinah, na postajah, v kavarni itd. doni in zvoni kar koli. Naštevanja še dolgo ne more biti konec. Torej? Smo lahko sploh še nekako kritični do tega, kar nas tako rekoč obdaja kakor zrak? Težko. Prav zaradi tega pa je nadvse dobro, da se na trenutke odmaknemo od tega hrupnega vsakdana, vsaj v mislih, in nekatere stvari premislimo, kakor se za nekoga, ki se je misliti naučil, spodobi. Da se počasi vzgojimo tudi za glasbo.

Sama beseda motiv je v glasbi pogosto zastopana. Teorija glasbenih oblik (oblikoslovje) obravnava motiv kot najmanjši element, iz katerega je zgrajena skladba. Beseda sama izvira iz latinščine [*movere*, *motivus*] in pomeni gibati se. Gre torej za nekakšno tipično glasbeno gibanje, največkrat v melodičnem smislu, ki pomeni karakteristično tonsko sosledje, na katerem temelji večja, daljša glasbena kompozicija. Ideja glasbenega motiva se je v stoletjih seveda spreminjala; tako najdemo v obdobju klasicizma motiv kot najpomembnejši glasbeno-ritmični element pri npr. Ludwigu van Beethovnu, Wolfgangu

Amadeusu Mozartu in seveda Josephu Haydnu, to idejo trdnosti pa so nadaljevali še zapriseženi romantiki, kot so bili Franz Schubert, Johannes Brahms, Gustav Mahler in kajpak Anton Bruckner. Z razpadom tonalnega sistema, torej z uvedbo atonalnosti, pa je razpadla tudi motivična gradnja in na vrsto je prišla dodekafonija, z njo pa vse poznejše sodobnejše glasbene poti (Paul Hindemith, Igor Stravinski, Oliver Messiaen, Steve Reich, Arnold Schönberg itd.). O glasbenem motivu lahko govorimo že tudi pri Johannu Sebastianu Bachu, toda tam ima drugačen pomen in vrednost; o baročnem času morda kdaj drugič.

Slika 1: Glasbeni avtomat nam ponudi natanko to, kar si s pritiskom na gumb zaželim. Njegov edini motiv je, da nam ustreže.

Sama glasbena obdelava motiva pa je posebna zvrst mojstrstva, torej nekakšna skladateljeva vrlina, s katero dokazuje, da zna obračati tone ene same ideje prav tako kakor politiki, ki govorijo, kot bi padal dež, ničesar pa ne povedo. Tega sicer ne bi mogli trditi na primer za velikega Beethovna, ki je zgradil veličastne simfonije iz kratkih in jedrnatih glasbenih idej (motivov); njegova neusahljiva invencija je popeljala še tako drobno glasbeno zamisel do genialnih višav, interpretacij in miselnih povezav. Toda glasbeni motiv je povezan še z nečim, o čemer je treba (izhajajoč prav iz njega) razmišljati. To je počel brez dvoma Beethoven in seveda njemu podobni dobri skladatelji: glasbeni motiv se povezuje z glasbenim delovanjem in posledično ravnanjem.

Velik del britanskih in nemških (pa tudi francoskih) avtorjev, delno muzikologov, delno umetnostnih sociologov, je bil kar nekaj časa pod močnim vplivom Wittgensteina in tega, čemur je on pravil delovanje. Toda koncept delovanja in ravnanja je v glasbeni umetnosti povezava med namenom in smotrom, torej nekakšna temeljna karakterizacija (identifikacija) različnih tipov dejanj, znotraj katerih pa so pomembni razlogi in motivi v zvezi z ravnanjem in s samo naravo glasbeno-komunikativnih dejanj. Popolnoma jasno je, da se laiki v vsakdanjem življenju nešteto krat sklicujejo na načine ravnanja (svojega in/ali tujega) po načelu lastne pameti : kar mi je všeč = dobro & pravilno. Tudi na področju glasbe je takšnega početja in ravnanja (delovanja) kot listja in trave, prav zato pa je zunanja podoba glasbe tako elementarna: je namenjena zabavi, dobremu počutju, sprostitvi in veselju, je balzam za dušo, z njo se da zdraviti vse od zobobola do migrene, mogoče je celo izboljšati učni uspeh in prebavo. Toda.

Zelo veliko mislecev je pravilno domnevalo, da je koncept delovanja v bistvu osredotočen na koncept končnega namena, to je, da se mora nanašati na smotrnost početja,

mora torej v nekaj rezultirati. Ta domneva se kaže na dveh temeljnih ravneh: a) glede na koncept uspešnega delovanja in b) glede na karakterizacijo (tipizacijo) samih post-dejanj. Ali preprosteje: a) namen glasbe je potopljen v motiv, ki naj bi uspešno pritegnil poslušalca in b) poslušalec naj bi ob tem doživel neko novo izkušnjo.

Slika 2: Pogled na klavirske strune – le kakšen motiv je imel Beethoven, da je klavirju posvetil toliko svoji kompoziciji?

Če se za trenutek ustavimo, potem moramo na tem mestu zapisati še tole: glasbeni objektivizem, ki vendar temelji na samem motivu kot izhodišču glasbenega dogodka (dejanja), nam ponuja pogled na družbeni sistem (poslušalstvo) kot na igro. Poslušalci, odjemalci, namreč zavzemajo nekakšna »stališča« do dejanja (glasbe) in se, vpeljujoč v objekt načela svojega razmerja do njega, vedejo tako, kakor da bi bila ta igra namenjena edino njihovem spoznanju in kakor da bi se v njej vsi medsebojni vplivi omejili na nekakšno simbolično menjavo. Pod slednje razumemo to, da jim glasba nekaj ponuja (ugodje, razvedrilo ...) in oni so zato tu, da to menjavo tako poenostavili. Zatakne se pri ideji prej zapisane nove izkušnje, ki pa ne more temeljiti na ugodju in zabavi.

Slika 3: Sodobni glasbeni studio. Kam vse se lahko dandanes skrije glasbeni motiv!

Ker pa si določene družbene prakse na vse kriplje prizadevajo na novo proizvesti nekakšne glasbene pravilnosti (v mislih imamo tako imenovane »strokovne komisije« za različno glasbo današnjih popularnih vsebin), ki so pač značilne za okoliščine, v katerih nastajajo in v katerih je doma njihovo oblikovalno (in vsebinsko) načelo, moramo poudariti prav habitus, s katerih te glasbene vsebine širijo svoj motiv. Ob že prej omenjeni zabavi itd. je tukaj še velik tržni dejavnik, s katerim lahko proizvedejo medijski val, na katerem se da dobro jezdit. Ta motiv pa proizvede večjo ali manjšo odvisnost od same stvari, saj se navezuje na množice današnjih kapitalističnih potreb in učinkov, s katerimi je preplavljeno tržišče. Tako postane glasbeni motiv bistven

za uspeh in popularnost, da ne omenjamo muzikantskih prijemov, s katerimi se dandanes glasba reproducira. Kot nekakšna navidezna spontanost brez zavesti in volje se habitus samega motiva postavlja nasproti tako mehanični nujnosti kot tudi refleksivni svobodi, prav tako pa stvarjem brez zgodovine (hipnim glasbeno-modnim trendom) kot tudi subjektom brez inertnosti – in to iz čiste racionalne drže. Današnja glasbena ponudba motivov je dejansko ponudba hit izdelkov, zavutih v nekakšno nujnost.

Toda prej omenjena racionalnost (s tem pa povezana vednost) ne more ubežati praktičnemu čutu za telesno vpletenost v svet, ki pa na področju glasbene umetnosti ne pomeni telesa otipa, okusa in pogleda, temveč nekakšno breztelesno substanco, h kateri pa se nenehno nekaj dodaja: pomen, vrednostne sodbe, priznanja in smisle. A nikoli iluzije dogodka samega. Le zakaj ne ...

ŠOLAR NA POTI DO SEBE

priročnik za učitelje in starše

Viljem Ščuka

ŠOLAR NA POTI DO SEBE

oblikovanje osebnosti

Viljem Ščuka, zdravnik, specialist šolske medicine in psihoterapevt je v svojem 35-letnem aktivnem delu z mladimi bolniki na Vipavskem, Goriškem in v slovenskem delu Trsta gradil svoj celovit pogled na osebnostni in socialni razvoj mladih ljudi v šolskem okolju, pa tudi izven njega. Ko se je kot psihoterapevt srečal z Gestaltom, se je strokovno posvetil tej psihoterapevtski metodi. Velik del svojega celovitega pogleda na otroka, ki v tem obdobju sočasno išče pot do znanja in sebe, nam avtor zdaj ponuja v tej dragoceni knjigi.

Gorazd V. Mrevlje

Že naslov knjige *Šolar na poti do sebe* sporoča, da ponuja avtor na 412 straneh resnično širok in celosten pristop k oblikovanju osebnosti – pa ne le šolarjev, ampak tudi staršev, učiteljev, zdravstvenih delavcev in vseh tistih pomembnih odraslih, ki si prizadevajo razvijati pri sebi in pri mladih zdrav življenjski slog in zdravo osebnost. Knjiga torej ni strokovni učbenik, ampak branje za vsakogar, ki poglobljeno razmišlja o poteh, ki jih ubira sodobno človeštvo.

NAROČILA:

telefon:
04 5320 210

e-pošta:
zalozba@didakta.si

www.didakta.si

Knjige, ki puščajo sledove ...

Jogijska KUCHARICA

Vegetarijanska prehrana za telo in duha

Zdrava jogijska prehrana je zaradi Jogijske kuharice zdaj dostopna prav vsakemu. To je prva mednarodna knjiga o jogijski kuhinji. Recepti so sestavljeni iz živil, ki jih je mogoče dobiti tudi pri nas v običajnih trgovinah ali trgovinah z zdravo prehrano.

Jogijski nauki zagovarjajo vegetarijansko prehrano s posebnim poudarkom na živilih, ki prinašajo mir telesu, umu in duhu. Receptom zlahka sledimo.

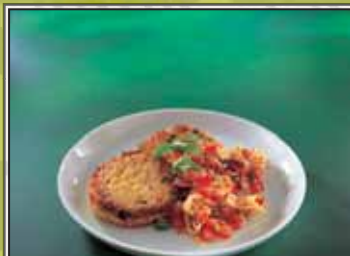
Uporabljamo čista, zdrava živila, ki povečujejo vitalnost, energijo, zdravje in veselje do življenja. Knjiga ponuja nasvete o osnovnih sestavinah in priporočila, kaj lahko jemo skupaj in kaj je bolje jesti posebej.

Jogijska kuharica je inspirativna, privlačna in praktična. Je klasični vodnik za zdravo in zdravilno prehrano.

- Prva mednarodna bogato opremljena knjiga o jogijski kuhinji
- Hrana z vsega sveta, primerna za zajtrk, kosilo in večerjo
- Jedi brez pšenice in nasvete za vegane
- Veliko fotografij jedi, posnetih posebej za to knjigo

NAROČILA:

TEL.: 04 5320 210
E-POŠTA: ZALozBA@DIDAKTA.SI
SPLETNA STRAN: WWW.DIDAKTA.SI

Prosene polpete *Polpete v tem receptu so podobne debelim palačinkam. So samostojen obrok skupaj s paradižnikovo omako (str. 123) ali salso (str. 124), na pari kuhano zelenjavo in mešano solato. Namesto zelenih bučk lahko uporabimo drugo zelenjavo. Polpete lahko pogrejem v opekaču. Za 4–6 oseb*

400 g prosa
900 ml vode
ščepec soli
175 g sesekljanih zelenih bučk

1 žlička nastrgane limonine lupine
3 žlice polnovredne pšenične moke
2 žlici olja
200 g zdrobljenega čvrstega tofuja

1 Proso damo v veliko kozico skupaj z vodo in soljo. Ko zavre, kozico pokrijemo in proso na majhnem ognju kuhamo približno 30 minut. Dodamo zelene bučke, počakamo, da zavre, nato pa na majhnem ognju kuhamo še 10 minut. Pustimo, da se proso ohladi. Ohlajeno proso in bučke pretlačimo. Dodamo preostale sestavine in premešamo, da dobimo gosto zmes. Če je potrebno, dodamo še malo vode.

2 Veliko ponev namažemo z malo olja in jo segrejem. Pečemo dve ali tri polpete naenkrat; polpeto oblikujemo tako, da v kozico naložimo za pest prosene zmesi in jo potlačimo z lopatico. Pečemo na srednje velikem ognju 3–4 minute na vsaki strani, da zlato porjavi. Polpete odlagamo na toplo, dokler niso vse spečene.

Bananina pita z indijskimi oreški *Ko se je ta recept pojavil v naši reviji Yoga Life, so ga bralci fantastično sprejeli. Banane so še posebej koristne za tiste, ki izvajajo jogo, ker naj bi povečale ponižnost in mirnost. Za 8 oseb*

Testo za pito:

- 200 g valjanega ovs
- 175 g polnovredne pšenične moke
- 1 žlica medu ali olja
- 150 g sončničnih semen
- voda za mešanje

Nadev:

- 200 g indijskih oreškov
- 150 g izkoščičenih datljev
- 1 liter vode
- 2 žlici jedilne kane
- 1 žlička nastrgane pomarančne lupine
- 1 žlička vaniljeve esence
- 2 banani in nekaj rezin za okras
- 200 g sesekljanih orehov

1 Pečico segrejem na 200 °C. Z oljem premažemo okrogel pekač za biskvit s premerom 23 cm. Za testo zmešamo skupaj vse sestavine in dodamo malo vode, da se sestavine sprimejo.

2 Z zmesjo enakomerno obložimo naoljen model, dno in strani. Pečemo v pečici 10–15 minut, dokler testo ne postane zlato barve. Testo za pito pustimo, da se popolnoma ohladi, šele nato ga vzamemo iz pekača.

3 Za nadev damo vse sestavine, razen banan in sesekljanih orehov, v multipraktik ali kuhinjski mešalnik in mešamo, da postane zmes gladka. Zmes predenemo v kozico in kuhamo na majhnem ognju, dokler se ne zgosti. Odstavimo z ognja in počakamo, da se ohladi.

4 Narežemo 2 banani v spečeno testo za pito. Po vrhu prelijemo ohlajen nadev in okrasimo s koščki banane in sesekljanimi orehi. Pito postavimo na hladno, dokler se nadev ne strdi.

Medeni december na OŠ Staneta Žagarja Kranj

Mojca Sušnik, OŠ Staneta Žagarja Kranj

December je prav poseben mesec. Z vonjem po snegu, praznikih in dišečih dobrotah v nas prebuja pričakovanja in veselje. S svetlikajočo se čarobnostjo se nežno dotakne vsakega posebej.

Nas, učiteljev in učencev OŠ Staneta Žagarja v Kranju, se je dotikal 13. 12. 2007. Za konec projekta Medeni december smo pripravili dišeč kulturni dan. Posebnost naše šole je, da imamo svoj čebelnjak in tako se kar vse leto sladkamo z »Žagarjevim medom«. V ustvarjalni projekt smo bili vključeni učitelji in učenci od 1. do 9. razreda.

Najmlajši so s svojimi malimi ročicami radostno pomagali pri nastajanju čebelnjaka. Za panjske končnice smo uporabili kartonsko embalažo alpskega mleka. Vsak učenec je z lepljenjem barvnih koščkov kolaž papirja pripomogel k celovitemu videzu čebelnjaka. Učenci so z navdušenjem opazovali hitro rastoči čebelnjak. Valovita lepenka, ki smo jo zeleno pobarvali, je spravila čebelji dom pod streho. Mimogrede so na panjskih končnicah našli svoje mesto tudi pisani cvetovi, ki smo jih oblikovali s svaljkanjem papirnatih prtičkov. Čebelnjak ni želel samevati, zato smo vanj povabili male čebelice. Drobni prstki prvošolcev so prilepili čebelam prozorna krilca na oblepljene tulce toaletnega papirja. Čebelicam so narisali še oči in že so poletele.

December pa je tudi čas, ko si zaželimo toplih stiskov dlani, iskrenih in žarečih pogledov, zdravja, sreče. Naš »Medeni december« nam je ponudil priložnost za izdelavo voščilnic. Šolske klopi so se bleščale od čipk, darilnih trakov, svetlikajočih se lepil, bleščic, zlatih zvezdic ... In nastale so voščilnice, ki so izžarevale lepoto otroške preprostosti.

Vse medeno dopoldne se je med nami sprehajal in nas dražil vonj po medenjakih, ki so jih pekli sedmošolci. Mmmm ... ! Ta dan pa je dišalo tudi po medenih svečah, venčkih, medeni kozmetiki, dražgoških kruhkih ... Poglede obiskovalcev razstave so pritegnile tudi številne domiselne voščilnice, okraski za novoletno jelko, panjske končnice, posodice za med, Žagarjev med v lončkih, poslikana svila ...

Iz ustvarjalnih delavnic učiteljev in učencev je prihajala vsa ta praznična čarobnost. Vsak od nas je prižgal drobno lučko v soju decembrskih luči. Skupaj, z roko v roki, smo z razstavo in otroškim bazarjem sklenili medeni projekt.

Želim vam dišeče in medeno leto 2008!

Primer obravnave pesmi

Cvetka Škof, OŠ Karla Destovnika - Kajuha, Ljubljana

POUČEVANJE KNJIŽEVNOSTI

Didaktika književnosti je ena od didaktik, ki nas uči, kako poučevati književnost.

Dober učitelj mora biti za poučevanje književnosti primerno usposobljen. Biti mora splošno in seveda tudi literarno razgledan. Obvladati mora metode za interpretacijo književnega dela; dopušča naj različne interpretacije. Učitelj književnosti naj bo demokratičen, sprejemljiv za mnenja učencev, pri ocenjevanju pa objektivni. Lastnosti dobrega učitelja književnosti so:

- strokovnost,
- specialna didaktična usposobljenost,
- pedagoško-komunikacijska usposobljenost.

Učitelj književnosti mora sam sprejemati leposlovje kot umetnost, mora pa ga tudi razumeti. Najprej za potrebe lastne interpretacije, pa tudi zato, da bo lahko učencem vzbujal zanimanje za branje leposlovja ter za doživljanje estetskih vrednot literarnega besedila. Zavedati se mora, da vseh tekstov ne more interpretirati in razlagati na enak način. Učitelj skupaj z učenci odprto vstopa v stik z besedilom. Učencem pomaga razvijati bralne sposobnosti za razumevanje, doživljanje in vrednotenje literarnih del. Zaradi kontinuitete pouka književnosti se cilji pouka književnosti nadgrajujejo. Pouk književnosti na višji stopnji vsebuje tudi usvajanje literarno-zgodovinskega in literarno-teoretičnega znanja.

Za učitelja književnosti je pomembno tudi poznavanje zaporedja faz pri obravnavi umetnostnega besedila. Te faze so že dobro uhojene stopinje metodičnih algoritmov in jih ne bom znova naštevala. Rada bi le poudarila nekatere točke, ki se mi zdijo še posebno pomembne.

V uvodni motivaciji, ki je lahko zelo različna (odvisno od besedila), dajem prednost doživljajsko-spoznavni motivaciji. Menim, da ta vrsta motivacije pomaga učitelju ustvariti pravo zanimanje in razpoloženje za obravnavo besedila.

Učiteljevo estetsko branje besedila naj bi bilo zgled lepega branja. To je izrazno, estetsko, čustveno podloženo,

ritmično-dinamično branje. Morda temu še vedno ne posvečamo dovolj pozornosti.

Trenutki tišine (čustveni premor) po branju omogočajo učencem, da razvrstijo svoje vtise, neposredna občutja o besedilu.

Analizo besedila občutim kot najtežjo fazo šolske obravnave umetnostnega besedila. Teksta se ne lotevamo zgolj z razumom, ampak tudi s čustvi, izkušnjami, intuicijo ... Če smo pri analizi uspešni, stopnjujemo prvotno doživljanje in uživanje. Pomagamo učencem, da lažje povzemajo, kritično presojujejo, da se ne bojijo ali jih ni sram izraziti svojega mnenja ...

Zadnja faza, v kateri postavimo učence pred nove naloge, jim mora omogočiti, da spoznanja, pridobljena v analizi teksta, uporabijo na sebi izviren, ustvarjalni način.

Praksa kaže, da je znanje književnosti pri učencih precej pomanjkljivo. Vzrokov za to je veliko: preobremenjenost učiteljev s količino pedagoškega dela, premajhno število ur slovenskega jezika, nejasno zastavljeni cilji, premajhna zavzetost učitelja ... Uspeha književne vzgoje ni mogoče krojiti z nekimi katalogi znanja, ampak ga dosežemo šele v tesnem stiku med učiteljem, literarnim besedilom in učenci.

OBRAVNAVA PESMI

Za delo z učenci sem izbrala pesem Toneta Pavčka Ptice. Obravnavo pesmi z novimi nalogami sem izvedla v četrtem razredu. Predvidevala sem, da jim bo pesem všeč, da se bodo vživeli v njeno vsebino in znali izraziti doživljanje ob njej.

Obravnavo pesmi skupaj z novimi nalogami je potekala dve šolski uri. Pri delu sem se držala ustaljenih metodičnih stopinj.

Motivacija

Z motivacijo sem želela učence pripraviti za obravnavo pesmi, usmeriti njihovo razmišljanje. Izbrala sem izkušnjsko, doživljajsko motivacijo. Naš pogovor je potekal nekako takole:

- Ste kdaj razmišljali, del česa je človek?
- Kaj nas v naravi razveseljuje?
- Kako nas razveseli sonce?
- Kaj občutimo (slišimo, vidimo), kadar smo v gozdu?

Najava besedila, interpretativno branje

V uvodnem razgovoru so učenci lepo sodelovali. V nekem trenutku so dejali, da nas v gozdu razveselijo ptice s svojim petjem. Takrat se mi je zdelo primerno povedati, da bodo poslušali pesem Toneta Pavčka Ptice. V njej nam pesnik pripoveduje o posebnem petju ptic. Sledila je moja interpretacija pesmi.

STONE PAVČEK

PTICE

SREDI ZELENE TRATE
 RASTE ZELENO DREVO.
 NA NJEM ZAME IN ZATE
 MILE PTICE POJO.

ČE JIH NISI ČUL VČERAJ,
 JIH POSLUŠAJ NOCOJ.
 DANES IN JUTRI IN ZMERAJ
 NJIHOV ŠČEBET JE TVOJ.

JAZ SEM GA SLIŠAL DAVNO,
 TI GA POSLUŠAJ ZDAJ.
 V NJEM JE ZAPETO GLAVNO,
 VAŽNO NA VEKOMAJ:

DA SI MAJHEN KOT MRAVLJA
 IN VELIK KOT OCEAN
 IN DA V TEBI PROSLAVLJA
 SONCE SVOJ ROJSTNI DAN.

PREMOR PO BRANJU

Ustvarjalno podoživljanje, analiza, sinteza, vrednotenje

Učenci so dejali, da je pesem zelo lepa. Analizirali smo jo oblikovno in seveda vsebinsko. Ustno so izrazili svoja stališča o pesmi.

Nove naloge

V drugi šolski uri so učenci rešili dve novi nalogi:

- O čem bi ti zapel(a) pesem, če bi bil(a) ptica?
- Ilustriraj pesem Ptice.

Možne naloge bi bile lahko še:

- Nauči se pesem Ptice na pamet.
- Spremeni pesem v zgodbo.
- Pripravi razstavo del Toneta Pavčka.
- Uporabi v stavkih (zgodbi) nove besede iz te pesmi.
- Napiši pesem z enakim (podobnim) naslovom.

Analiza dela z učenci

Omenila sem že, da je delo z učenci potekalo dve šolski uri. Nekateri učenci so pri tem izstopali.

Že v motivacijskem delu so učenci odgovarjali zelo resno, konstruktivno:

- Ljudje smo del vesolja. Smo del življenja na Zemlji.
- V naravi nas razveseljujejo drevesa, rože, živali, sonce.
- V gozdu najbolj občudujemo živali, drevesa, petje ptic. To nas sprosti, napolni z močjo.

Pesem so poslušali mirno in zbrano. Potrudila sem se, da je bila interpretacija zares izrazna. Po kratkem premoru je sledilo izražanje doživetij ter analiza pesmi. Pri oblikovni analizi sem učencem pomagala z vprašanji. Ugotovili so, da ima pesem štiri kitice, da je vsaka kitica sestavljena iz štirih verzov, da se besede na koncu verzov rimajo, da je to pesem.

Tudi pri vsebinski analizi je delo potekalo v obliki pogovora. Učencem sem pomagala z vprašanji:

- Za koga (komu) pojejo ptice?
- Kdaj pojejo?
- Kakšna je njihova pesem?
- Je pesnik star ali mlad? Kako več?
- Kako bi razložili pomen zadnje kitice? Kdaj smo majhni kot mravlja in kdaj veliki kot ocean?
- Česa se moramo v življenju veseliti?

Odgovori otrok

- Ptice pojejo za vse ljudi (vsem ljudem). Pojejo vsem tistim, ki jih hočejo (želijo) poslušati.
- Te ptice so lepe, čudovite, kot zlata ptica v pravljici. To

niso kakšne srake ali krokarji, ampak nežne, drobne, lepe ptice.

- Pesnik je star, izkušen, ker je pesem ptic slišal že zdavnaj. A ta pesem mu je všeč. Želi, da jo tudi mi slišimo.
- To je lepa, pomembna pesem. To je pesem o življenju.
- Mi smo del narave, del življenja. Smo le delček tega, zato smo majhni kot mravlje.
- Kot ocean smo veliki, ker smo lahko v srcu dobri, ker sejemo dobroto, imamo veliko srce. Pa tudi zato, ker smo od vseh bitij najpametnejši (!).
- Veseliti se moramo vsakega novega dne, ker je vsak dan nekaj novega, lepega. Bodimo veseli in srečni, kot da bi vsak dan praznovali rojstni dan (kot da bi se vsak dan znova rodili).

Glede na misli, ki so jih učenci izrazili, menim, da so pesem doživeli na samosvoj, otroški način.

Ob analizi pesmi so našli tudi nekaj novih besed, ki smo jih razložili opisno. Te besede so bile:

- mile ptice (nežne, prijazne ptice),
- nisi čul (nisi slišal),
- na vekomaj (za vse čase, za vedno),
- ščebet (način oglašanja ptic, ščebetanje).

V drugi šolski uri so učenci napisali, o čem bi zapeli, če bi bili ptica, in ilustrirali vsebino pesmi.

O čem bi zapel(a) pesem, če bi bil(a) ptica na tem drevesu?

- Če bi bil ptica na tem drevesu, bi zapel o lepotah narave. To pa zato, da bi ljudem s pesmijo povedal, kako lepa in pomembna je in da je ne smejo uničevati. Ker s tem uničujejo svet in svoje življenje.
- Zapel bi o veselju, ker sem vesel. Naučil bi se peti to pesem, ki jo pojejo ptice, in bi pel skupaj z njimi.
- Zapel bi veselo, srečno in tudi resno pesem. V tej pesmi ne bi bilo sovraštva, užaljenosti in nesreč. Moja ptička bi bila svobodna. Zato vas prosim, pustite ptice peti.
- Če bi bil ptica, bi zelo lepo pel. Pel bi o veselju in sreči. Ljudje bi bili omamljeni, tako lepo bi pel. Če bi me napodili, bi odletel v druge kraje. Sem ne bi nikoli več prišel.
- Če bi bila ptica na tem drevesu, bi pela o mladosti, sreči in veselju. Pela bi, kako lepo je biti otrok, poln domišljije in sanj. Pela bi o srečnih ljudeh, ljubezenske pesmi in o lepotah sveta.
- Jaz bi zapela o svobodi. Ker sem skoraj vedno vesela, bi cel dan letala in pela najlepše pesmi. Z nobenim se ne bi prepirala. Življenje je božji dar. Veselje, sreča in zdravje so tri najlepša darila. Spoštujte jih in varujte.
- Zapela bi pesem Slišala sem ptičko pet. Zelo je nežna in lepa ...
- Če bi bila ptica na tem drevesu, bi pela o lepoti. Pela bi tako nežno pesmico, da bi jo vsi ljudje poslušali. Bila bi tako srečna, da bi sestavljala vedno nove pesmi.

Nekaj misli za konec

- Za obravnavo literarnega besedila je ena šolska ura odločno premalo.
- Druga šolska ura naj bi bila namenjena novim nalogam. Tako pouk književnosti ni okrnjen, učenci pa niso prikrajšani za možnost lastne ustvarjalnosti.
- Izrazno branje naj bo vedno glasno. Poudarek je na doživljanju, oživljanju čustev. Predpostavlja sprejemanje besedila.
- Če se učitelj odloči, da bo nove naloge učencev (spise, obnove, nadaljevanja ...) ocenil, mora imeti merila za ocenjevanje jasno izdelana (določena).
- Učitelj mora vedno dopustiti učencem, da izrazijo svoje mnenje o literarnem besedilu. Nikar naj ne zahteva ponovitve svojih besed. Upošteva naj predloge učencev. Prebrani odlomek, ki je bil učencem všeč, lahko učitelj uporabi kot motivacijo za branje celotne zgodbe (domače branje). Če želijo besedilo ilustrirati, naj jim to dovoli.
- Učitelj naj se veseli ustvarjalnosti otrok.

Viri:

Saksida, I. Obravnavna umetnostnega besedila (gradivo s seminarja).
Krakar-Vogel, B. (1991). Skice za književno didaktiko. Ljubljana: ZRSŠ.

Bralna značka v prvi triadi devetletne OŠ

Branislava Repovž, OŠ Karla Destovnika - Kajuha, Ljubljana

Kot profesorica razrednega pouka sem v osemletki poučevala predvsem tretji in četrti razred. Otroci so že znali brati, zato so se mi zdele oblike in metode pri preverjanju prebranih knjig preproste.

Zdaj poučujem v prvi triadi devetletke. Vprašala sem se, kako pri teh malih nadobudnejših vzbuditi ljubezen do knjige in branja ter kako jih spodbuditi, da to, kar so prebrali, predstavijo tudi svojim sošolcem. Iz pogovorov s starši sem izvedela, da otroci berejo, najtežje pa jim je prebrano knjigo predstaviti pred sošolci oziroma učiteljico.

Branje je za vsakega posameznika izjemno pomembno, zato ga moramo učiti in negovati. Bralna značka je poleg rednega pouka tista prostovoljna interesna dejavnost v šoli, ki pri učencih lahko spodbudi bralni interes. Namenjena je tudi nam, učiteljem, ki želimo pomagati malim in velikim, da dobijo veselje do branja ali pa ga znova najdejo, in ki želijo v njih prebuditi ljubezen do knjig in jih nanje tudi navaditi.

Na kakšen način, s kakšnimi oblikami in metodami, saj vendar ne moremo preverjati prebranih knjig z enakimi oblikami in metodami kot s starejšimi učenci v osemletki.

ZASTAVILA SEM SI NASLEDNJE CILJE:

- učence in starše seznaniti s pomenom bralne značke in njenimi cilji,
- učence seznaniti z načinom branja za bralno značko (v prvem razredu in v začetku drugega razreda vključiti starše),
- z učenci in starši se dogovoriti o oblikah preverjanja (glede na otrokov interes, pripravljenost),
- predstaviti in ponuditi okvirni seznam knjig,
- sprejeti predlog učencev in staršev ter bralni seznam dopolniti,
- spremljati (na vidnem mestu v učilnici) potek branja in dvigati učencem samozaupanje in motivacijo za branje,

- ubrati različne metode in oblike do zelenega cilja,
- prinesiti v razred knjige, ki so jih radi brali moji otroci, in pri tem graditi na čustvenem odzivu.

To so bili cilji, ki sem si jih zastavila; kaj pa so splošni cilji bralne značke?

1. TRIJE OSREDNJI CILJI, KI JIH DOSEGAMO PRI BRALNI ZNAČKI NA POSEBEN, DRUGAČEN NAČIN:

razvijanje bralne sposobnosti,
razvijanje bralne kulture,
pridobivanje književnega znanja.

Razvijanje bralne sposobnosti učencev je sposobnost za doživljanje, razumevanje in vrednotenje oziroma sposobnost za lastno interpretacijo in njeno izražanje.

Razvijanje bralne kulture usposablja mladega bralca za branje in pozitivno vrednotenje knjige, hkrati pa ga vzgaja v trajnega uporabnika knjige.

Pridobivanje književnega znanja pri branju za bralno značko je drugotnega pomena. Potekati mora z uporabo različnih metod, oblik oziroma tehnik, med katerimi mora prevladovati predvsem uspešna motivacija.

2. IZBIRA KNJIG

S pravilno izbiro knjig mlademu bralcu vzbudimo zanimanje za branje in mu omogočimo doživljanje užitka, hkrati pa ga vzgajamo v takšnega bralca, ki si bo knjigo znal tudi sam poiskati in ceniti kot trajno vrednoto.

Knjige moramo pazljivo izbirati in prilagajati ne samo bralnim sposobnostim učencev, njihovemu odnosu do

besedila in intelektualnim sposobnostim in čustvenemu svetu, ampak tudi interesom. Ti interesi po navadi izvirajo tudi iz pouka.

Branje knjige oziroma njene zgodbe lahko popestrimo s petjem pesmic (pri glasbeni vzgoji), z izdelavo lutk, mask, maket ali risanjem (pri likovni vzgoji), s plesom in oponašanjem (pri športni vzgoji).

Knjige v prvi triadi naj bodo ustrezne dolžine in privlačne oblike (čim več barvnih ilustracij, razprti tisk besedila, velike tiskane črke), po vsebini tudi humoristične. Besedilo naj sestavljajo dialogi, ritmične besede, jasno sporočilo. Predvsem pa izberemo zgodbe, ki so jezikovno primerne in dovolj zahtevne.

Kaj pa poezija? Ali so pesmice vredne branja? Seveda so. Pesmi obravnavajo univerzalne teme (ljubezen, prijateljstvo, sovraštvo).

Mnoge od njih so privlačno kratke, zato si jih otroci hitro zapomnijo.

3. OBLIKE IN METODE DE LA V PRVI TRIADI

Kako naj učitelji pripravimo učence do tega, da bodo radi brali? Kako vzpodbujati potrebo po branju pri bralcu začetniku? Med mnogimi potmi sem preizkusila naslednje:

- branje staršev za lahko noč (materin, očetov glas),
- branje učitelja (izražanje zaupnosti, bližine, varnosti, povezanosti),
- lestvica najboljših bralcev,
- lestvica najbolj priljubljenih knjig,
- izmenjava »dobrih« knjig s sošolci in učiteljem,
- razgovor z več učenci, ki so prebrali enako knjigo,
- pripovedovanje ob ilustracijah,
- interpretacija vsebine ob risbi, ki jo narišejo učenci,
- igra vlog,

- dramatizacija,
- nadaljevanje zgodbe,
- izoblikovanje skupnega miselnega vzorca.

Na roditeljskih sestankih staršem priporočam, naj svojim otrokom tudi sami berejo. Berejo naj zlasti tistim otrokom, ki so slabši bralci, pa tudi dobrim. Zadostujejo odlomki. Zgodba pred spanjem, pravijo strokovnjaki, razbremeni težo dneva. Starše poizkušam navdušiti, da zvečer znova sedejo na rob otrokove postelje in berejo. Berejo naj zgodbe, ki jih otrok mora brati ali pa njegove najljubše. Odrasli predobro vemo, da otroci hočejo poslušati zgodbe znova in znova, da se jih nikoli ne naveličajo. Ob njih uživamo tudi odrasli, še zlasti če smo si v sebi dovolili obdržati malo otroškega.

V lepih zgodbah najdejo otroci velik užitek, razlago za svoj obstoj in smisel, da opravijo tiste velike naloge, ki jih od njih v življenju pričakujemo. Spoznajo, da njihovi problemi niso samo njihovi, ampak vsesplošni. Spoznajo in začutijo, da so na svetu zato, da živijo.

4. SKLEP

Kreativen učitelj vedno išče za svoje učence nekaj novega, drugačnega, zanimivega. Pa naj bo to pri pouku ali pri izvedbi bralne značke. Danes so naloge mentorja še vedno številne in odgovorne. Od tega kako si bo organiziral delo, je odvisno, ali bojo cilji branja za bralno značko doseženi.

Viri:

Igor Saksida: Mladinska književnost pri pouku na razredni stopnji OŠ. Ljubljana: MK, 1992.

Metka Kordigel: O branju in vrstah branja v šoli. Ljubljana: ZRSŠ, 1997.

Sonja Dežman: Bralna značka v OŠ. Skriptorij KA, 1998.

Knjiga domačega strokovnjaka Ivana Esenka, se na poljudnoznanstven način sooča z ornitologijo. Predstavljene so teme kot so: odnos do ptičev in narave, ptiči kot vzgojni element, ekološko vrtnarjenje, pomen visokodebelnih sadovnjakov, vodni vrt. Opisanih je 50 vrst ptičev, ki jih lahko srečamo v okolici našega doma, predstavljeni so načini krmljenja ptičev, napajališča za ptiče, gnezdilnice. Ptice so sicer v središču avtorjeve pozornosti, obenem pa se v knjigi posveča tudi drugim živalim. Knjiga je bogato opremljena z avtorjevimi risbami in fotografijami iz našega okolja.

Cena: 27,90 EUR (brezplačna dostava)

Hitra naročila: www.didakta.si, tel. 04/53 20 210, e-mail: zalozba@didakta.si

Tehniški dan v 5. razredu – otroško igrišče iz koruznice

Tina Pregrad Podlogar, OŠ Gabrovka – Dole

Dnevi dejavnosti so nadgradnja predmetnih področij. Znanja, ki jih učenci pridobijo pri posameznem predmetu in predmetnem področju, medsebojno povezujejo, utrjujejo in uporabljajo v realnem in aktualnem družbenem okolju.

Pri tehniških dnevih učenci iz vsakdanjega življenja preverjajo in uporabljajo tehniška znanja, pridobljena pri pouku in povezana z znanji iz drugih predmetov. V projektno zasnovanem delu odkrivajo probleme in jih po svojih močeh in zmožnostih organizirano rešujejo. Iz spoznanj in izkušenj črpajo nove pobude za nadaljnje učenje. Tako pri učencih spodbujamo in razvijamo vedoželjnost, ustvarjalnost in samoiniciativnost (Florjančič, Zajc, 2002).

V 5. razredu izvajajo tehniške dneve učitelji, ki poučujejo predmet naravoslovje in tehniko. Vključujejo se lahko tudi učitelji tehnike in tehnologije, k načrtovanju in izvedbi pa lahko povabimo tudi starše in druge.

Tehniške dneve praviloma izvajamo tako, da zagotovimo čim večjo aktivnost otrok. Pozorni smo na to, da so naloge praktične, uporabne ter prilagojene starostni stopnji otrok in njihovim sposobnostim. Učenci naloge opravljajo glede na svoje interese in zmožnosti. Pomembno je, da so

učenci vključeni v vse faze projekta (opredelitev problema, oblikovanje idej, odločitve, konstruiranja, priprave dela in realizacije, kontrole in vrednotenja izdelka). Učitelj je pri izvajanju zgolj organizator dela, pri delu pomaga, ko učenci sami ne znajo ali ne zmorejo naprej. Individualno obliko izberemo takrat, ko želimo, da se vsak učenec preskusi v individualnih postopkih in mora opraviti vse faze izdelave. Delo v dvojicah lahko organiziramo na dva načina. Učenca izdelujeta skupen izdelek ali pa vsak svojega, vendar si pri delu pomagata.

Pri organizaciji tehniških dni je treba zagotoviti razmere za varno delo. Delovno mesto mora omogočati neovirano delo z orodji in prosto gibanje učencev med klopki, ne da bi pri tem motili drug drugega. Praktično delo mora biti vedno pod učiteljevim nadzorom. Pri tem je pomembno ustrezno oblikovanje skupin, primerna organizacija dela, pravilna izbira metod in primernih nalog oziroma izdelkov za posamezne učence glede na njihove sposobnosti ter

izbira ustreznih obdelovalnih postopkov. Tiste obdelovalne postopke, pri katerih je večja možnost poškodb, opravljajo učenci na skupnih delovnih mestih, kjer jih učitelj lahko neposredno kontrolira. Ko npr. učencu pokažemo, kako mora pravilno držati nož, moramo to od njega tudi dosledno zahtevati.

Vsak tehniški dan skupaj z učenci ovrednotimo. Ovrednotimo opravljeno delo in zadovoljstvo učencev. Svoje dosežke lahko učenci predstavijo na različne načine: s plakati, fotografijami, izdelanimi predmeti, priložnostno razstavo ... Razstava tehničnih izdelkov, ki so jih izdelali učenci, je zelo pomembna za oblikovanje njihove samopodobe. Na razredni razstavi sodelujejo vsi učenci s svojimi izdelki.

Namesto sklepa pa nekaj utrinkov o zadovoljstvu učencev:

- Všeč mi je bilo, ko smo žagali in ko sem končal izdelek.
- Zadovoljen sem bil, ker je nastal izdelek.
- Veliko smo se naučili – neke stvari so na videz lahke za izdelavo, težje pa so bile, ko smo jih izdelovali.
- Ponosen sem, da sva skupaj s sošolcem sestavila najtrdnjšo gugalnico v razredu.

Literatura:

Florjančič, F., Zajc S. (2002). Tehnika in tehnologija od 1. do 5. razreda. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo in šport.

OTROŠKO IGRIŠČE IZ KORUZNICE

Ob šoli je zelenica, kjer bomo uredili otroško igrišče. Zato smo tehniški dan začeli s pogovorom o vrstah igral na otroških igriščih.

Naloga je bila iz koruznice izdelati model otroškega igrišča z različnimi igrali.

Učenci so imeli na razpolago žago, modelarski nož, kladivo, žebličke, vrvico, žico, ravnilo in svinčnik.

Posamezniki so skicirali različne vrste igral.

Individualno so izbrali, katero igralo bodo naredili. Vsak učenec je samostojno naredil svoj izdelek (nekateri tudi po več izdelkov), nekateri učenci pa so si pri delu med seboj tudi pomagali.

Pri delu so razvijali veščine in spretnosti (samostojnost, natančnost, vztrajnost, potrpežljivost, ustvarjalnost ...).

Izdelana igrala smo postavili na skupno ploščo. Učenci so opisovali, kako so jih izdelovali in kaj bi naredili drugače. Svoje izdelke so predstavili na razredni razstavi, ki so si jo ogledali tudi učenci drugih razredov.

Igrala se lahko izdelajo tudi iz drugega gradiva, npr. iz lesenih paličic, stiropora, kartona. Kombiniramo lahko različno gradivo, tako da nekateri učenci igrala izdelajo iz stiropora, drugi iz lesenih paličic, tretji iz kartona ...

Aktivnosti v podaljšanem bivanju

Romana Rožman, OŠ Ivana Cankarja, Ljutomer

Zdrava prehrana je za otroke izjemnega pomena, saj daje energijo za rast in gibanje ter krepi sposobnosti za učenje in delo.

V letošnjem letu smo se v podaljšanem bivanju odločili za projektno delo z naslovom Zdrava prehrana ter gibanje razgibata možgane. Projekt je trajal celo šolsko leto. Dejavno so sodelovali tako otroci kot njihovi starši. Ob začetku šolskega leta smo učiteljice podaljšanega bivanja, skupno in oddelčno z učenci, vključenimi v PB, načrtovale delo in dejavnosti v oddelku. Te smo izvajale po različnih metodah in oblikah. Rdeča nit pri načrtovanju sta nam bila zdrava prehrana in gibanje. Vse to smo poudarili in izrazili v nič koliko drugih nalogah in dejavnostih PB. Ob vsem tem smo se oprli tudi na praznike, ki so bili kakor koli povezani s temo projekta. Z vsemi dejavnostmi, ki smo jih izvajali na šoli, smo poskušali dati učencem popotnico za bolj zdravo in kakovostnejše življenje. Največ časa smo posvetili spodbujanju pozitivne klime na šoli in razvijanju zdravih navad, med katerimi sta zagotovo najpomembnejša zdrava prehrana in gibanje.

CILJI:

- razvijati in utrjevati kulturno-higienske navade,
- omogočiti učencem vse pogoje za zdravo prehranjevanje,
- učenci pripravljajo preproste jedi,
- z igro, ustvarjalnostjo in lastno dejavnostjo dojemajo, kaj je zdrava prehrana,
- spoznavajo, da jim uživanje različne zdrave hrane, telesne vaje in počitek pomagajo ohranjati zdravje,
- skrb za zdrave medsebojne odnose,
- spodbujanje literarnega ustvarjanja,
- skrb za ohranitev psihofizičnega zdravja otrok,
- spodbujanje in razvijanje različnih telesnih aktivnosti,
- spodbujanje ustvarjalnega preživljanja prostega časa,
- spodbujanje čustvenega navezovanja na naravo.

TEME IN DEJAVNOSTI

1. Zelišča in začimbe

Z učenci smo se pogovarjali o začimbah in zeliščih – katere začimbe in zelišča poznajo, katere imajo doma, v kakšne namene se uporabljajo. Učenci so prinesli od doma knjige o zeliščih in začimbah. Vsak otrok je prinesel v lončku eno od začimb oz. zelišč in jo predstavil drugim učencem. V šoli smo na to temo pripravili razstavo. Po skupinah so izdelali plakate o začimbah in zeliščih.

2. Dan srca, 24. 9.

Vsak od učencev je narisal svojo risbico in nanjo napisal svoje misli oz. želje drugim ljudem. Učenci so slikali na balone ter jih skupaj s svojimi željami spuščali na igrišču.

3. Jesenski plodovi z njiv

Učenci so prinesli jesenske plodove ter iz njih naredili kmeta BUČKA IN LUČKO. Na njuni imeni so ustvarjali rime.

4. Gibanje v povezavi z naravo

IGRE: »ŽIVALSKA IGRA«

CILJI:

- razvrščanje živali
- živalske uganke
- »PREPLETANJE«

CILJI:

- živalska bivališča
- medsebojna povezanost
- »SREČANJE Z DREVESOM«

CILJI:

- vohalno in tipalno zaznavanje
- empatija
- zaupljivost

5. Uporaba kostanja v prehrani in načini prehrane

Z učenci smo nabrali kostanje ter priredili kostanjev piknik. Pogovarjali smo se tudi o različnih načinih priprave kostanja.

6. Sadje in zelenjava, tople in hladne barve

Učenci so izdelali mozaik iz sadja in zelenjave ter upoštevali uporabo toplih in hladnih barv.

7. Moje telo – učenje prek gibanja

- Učenci s telesom ponazorijo črko, ki jo predstavljajo, drugi učenci ugibajo.
- Ponazorijo predhodnika in naslednika – učenje matematike skozi igro

8. Sadni sokovi

Učenci pripravljajo sadne sokove

9. Identiteta – moje slike

Učenci so zbirali fotografije (dojenček sem bil). Ugotavljali so, kdo je kdo, po čem so ga spoznali ... Izdelali so plakat z otroškimi komentarji.

10. Tržnica

Učenci so od doma prinesli različno sadje. Izdelali so si denarnice za obisk tržnice s sadjem.

11. Moj dežnik

Učenci so izdelali dežnike iz kostanjev in volne.

12. Adventni venčki

Učenci so iz jesenskih plodov naredili adventne venčke.

13. Mednarodni dan otrokovih pravic, 20. 11.

Pogovor; življenje otrok pri nas in po svetu (oblačila, prehrana, pouk ...).

14. Dan boja proti aids-u, 1. 12.

Pogovor; izdelali so rdeče pentlje.

15. Obdarovanje (projekt otroci otrokom)

Učenci so zbirali stare igrače in šolske potrebščine, ki smo jih podarili Rdečemu križu Ljutomer.

16. Obarvamo življenje – bogastvo vitaminov

Učenci izdelajo plakat Sadje in zelenjava petkrat na dan.

17. Suho sadje

Z učenci smo rezali jabolka ter jih sušili. Iz njih smo naredili okraske za jelko.

18. Namazi

Pogovor; katere namaze poznajo, kaj vsebujejo. S starši smo pripravili delavnico in v njej naredili zeliščne namaze. Preostale oddelke PB smo povabili na degustacijo. Izdelali smo plakat in napisali nekaj receptov za pripravo nama-zov.

19. Pečena jabolka

Z učenci smo skupaj s kuharjem pripravili jabolka, jih spekli in se z njimi posladkali.

20. Mednarodni natečaj 5 x na dan

Sodelovali smo na natečaju. Vsak učenec je izdelal svojo kartico s sporočilom 5 x na dan.

21. Teden prijateljstva

Izrezovali so srčke, pisane misli in želje svojemu prijatelju. Izdelali so plakat z naslovom PRIJATELJI.

22. Skleda sadja

Tehnika (lepilo, tempera barve, oglje).

23. Knjižni vložki

Vse leto smo z učenci sušili začimbe in zelišč ter iz njih naredili knjižne vložke.

24. Bazar pb

Ob dnevu ZEMLJE smo pripravili bazar PB; zanj je vsak oddelek prispeval izdelke za prodajo na bazarju. Naš oddelek je naredil knjižna kazala iz zelišč ter posodice za zelišča in začimbe.

25. Ob 50-letnici Muze Copatarice

Prijavili smo se na natečaj ob 50-letnici Muze Copatarice. Z učenci smo se dogovorili o dejavnostih, ki jih bomo izvajali. Učenci so slikali ilustracije po knjigi in si izdelali svojo slikanico.

Cilje, ki smo si jih zastavili, smo dosegli, vse dejavnosti pa so potekale skozi igro (gibalne, eksperimentalne, govorne, ustvarjalne, socialne, didaktične).

Poskusi z vodo v 1. razredu devetletke

Anamarija Cvek, OŠ Križe, Tržič

Otrokom je treba pouk narediti čim bolj zanimiv in privlačen, da bodo učenci dovolj motivirani za delo in bodo dosegali tudi višjo raven znanja.

Spoznavanje okolja je predmet, ki ga z malo volje lahko zelo popestrimo. Kadar je mogoče, naj bi v poučevanje vključili izkustveno učenje. Tako pridobljeno znanje si učenci bolje zapomnijo, pa tudi motivacija za delo je večja. Učenci sami, s svojim delom, pridejo do spoznanj.

Seveda tak način poučevanja tudi od učitelja zahteva več dela. Predvsem je pomembna priprava pripomočkov, učnih listov in jasna navodila učencem pred začetkom dela. Med samim delom pa učitelj zgolj opazuje učence in jih usmerja. Na koncu ne smemo pozabiti na poročanje, kjer skupine predstavijo svoje ugotovitve in jih med seboj primerjajo.

Pri spoznavanju okolja je kar nekaj tem, ki bi jih lahko tako podali učencem. V takih primerih je dobrodošlo sodelovanje med učitelji, saj bi si lahko porazdelili delo in v nekaj letih ustrezno pripravili vse primerne teme ter s tem zelo popestrili pouk.

Primer takšnega učenja sem izvedla v 1. razredu. Učenci so delali preproste poskuse z vodo. V prvem razredu si žal še ne moremo pomagati z navodili, zapisanimi na listih, zato je otroke med delom včasih treba nekoliko usmeriti, da se ne začno igrati, na bistvo naloge pa pozabijo.

Cilji:

- spoznavajo lastnosti tekočin,
- znajo prelivati tekočine in naštetih glagole, ki so povezani z dejavnostmi s tekočinami.

Učni pripomočki:

- različne posode,
- manjši predmeti iz različnih materialov,
- velika posoda za vodo,

- prozorni lončki,
- olje, sadni sirup,
- žličke,
- učni listi z navodili,
- pisala.

Postaje:

- 1. postaja** – Učenci ugotavljajo, kateri predmeti plavajo in kateri potonejo.
- 2. postaja** – Učenci prelivajo vodo in ugotavljajo, da tekočina napolni različne posode (nima določene oblike); kadar nalijejo tekočino v posodo z večjo površino dna, je nivo vode nižji in obratno.
- 3. postaja** – Učenci ugotavljajo, kako se z vodo mešajo nekatere druge tekočine (olje, sadni sirup).

Predviden čas za izvedbo poskusov: 2 šolski uri

Opomba: Vse potrebne pripomočke sem pripravila že pred začetkom dela, tudi učence sem že prej razdelila v skupine, tako smo se lažje posvetili samemu delu.

POTEK DELA

Uvod

V uvodu sem najprej preverila poznavanje nekaterih osnovnih izrazov (tekočina, plavati, potoniti, mešati, prelivati, nivo vode). Posamezne izraze sem razložila, saj jih učenci niso poznali.

Priprava na samostojno delo in samostojno delo

Vsi skupaj smo si ogledali posamezne postaje. Na postajah sem jim razložila, kaj morajo delati in kaj opazovati.

1. postaja

V veliki posodi smo imeli vodo, poleg posode pa je bilo pripravljenih veliko drobnih predmetov. Učencem sem povedala, da bodo na tej postaji preizkušali, kateri predmeti plavajo in kateri potonejo.

Podala sem jim navodilo:

Predmet položi v posodo z vodo. Opazuj, kaj se s predmetom dogaja. Na listu pobarvaj okence ob predmetu z ustrežno barvo; če predmet plava, bo okence zeleno, če pa potone, bo okence rdeče.

Učence sem med delom spodbujala tudi k predvidevanju, naj najprej poskusijo predvideti, ali bo predmet plaval ali ne. Ugotavljali so tudi, zakaj je tako.

2. postaja

Pripravljene smo imeli različne posode. Učencem sem povedala, da bodo iz plastenke prelivali vodo v posode. Opazovali bodo nivo vode in ugotavljali, zakaj je nekje nivo vode višji in drugje nižji. Opazovali bodo, kako se voda prilagodi obliki posode.

Na listu so imeli narisane podobne posode, kot so jih uporabljali pri poskusu.

Dobili so navodilo:

Vodo iz plastenke prelij v različne posode. Z barvico pobarvaj, do kam seže voda v posodi – označi nivo vode. Nalivaj previdno.

3. postaja

Na pladnju smo imeli kozarčka, do polovice napoljena z vodo. Učencem sem dejala, da morajo v prvi kozarček priliti sadni sirup, v drugega pa olje. Vsebino v obeh kozarčkih morajo dobro premešati. Ko se bo vsebina v kozarčku umirila, naj si natančno ogledajo rezultat mešanja.

Navodilo:

V prvi kozarček nalij malo sadnega sirupa, v drugega pa nekaj olja. Vsebino v obeh kozarčkih dobro premešaj. Po mešanju pusti kozarčke na mizi. Počakaj, da se tekočina umiri. Poglej, kaj se je zgodilo, in oba kozarčka nariši na list.

Tudi pri tej nalogi sem učence spodbujala k predvidevanju, preden so se lotili poskusa.

Sklep:

• Poročanje

Učenci so sedli v krog. Vse skupine so pripravile učne liste, na katerih so bili zapisani rezultati poskusov.

Skupine so poročale o svojih ugotovitvah po posameznih postajah, učenci so se dopolnjevali in ugotavljali razlike ter razmišljali, zakaj je do razlik prišlo.

• Ugotovitve

1. Plavajo lažji predmeti. Ti predmeti so iz lesa, stiroporja, plastike. Potonejo težji predmeti. Ti predmeti so najpogosteje iz kovine.
2. Če je posoda imela večje dno, je bil nivo vode nižji. Če je posoda imela manjše dno, je bil nivo vode višji. Čeprav so bile posode različnih oblik, se je voda lepo prilagodila obliki posode.
3. Sadni sirup je obarval vso vodo. Voda in sadni sirup se mešata. Olje je plavalo na vodi. Voda in olje se ne mešata.

Povzetek

Učenci so pri delu lepo sodelovali, tudi tisti, ki jih je k skupinskemu delu težje pritegniti. Nad takšnim načinom dela so bili navdušeni, saj so še pozneje spraševali, kdaj bomo spet delali poskuse.

Tudi zame je bila ta otroška navdušenost velika spodbuda. V prihodnje bom poskušala čim več primernih tem podati tako, da bodo učenci morali sodelovati, uporabljati svoja predznanja in sami iskati rešitve. Ugotovila sem tudi, da otroci veliko vedo, le dovoliti jim je treba, da to povedo na svoj preprosti način. Prisluhnjimo jim, kajti tudi mi se lahko od njih veliko naučimo.

Želimo si, da bi revija Didakta postala konstruktivno torišče stališč in argumentov o aktualnih vprašanjih s področja vzgoje in izobraževanja. Da bi osvetljevala nove metodološke in teoretske smernice, bila zgled dobre prakse in zrcalo šolskih aktivnosti.

ZATO VAS VABIMO K SODELOVANJU.

Priprava gledališke igrice – motivacija učencev za učenje tujega jezika

Betka Pišlar, OŠ Žiri

Kot učiteljica tujih jezikov na osnovni šoli sem veliko razmišljala o tem, kako bi učencem približala pouk tujih jezikov in jih čim bolj navdušila za njihovo učenje. Motiviranje učencev in vzbujanje zanimanja za učenje tujih jezikov sta pomembna dejavnika za uspešen pouk. Prebivalci Evrope naj bi poleg materinščine govorili vsaj dva tuja jezika. Angleščina, prvi tuj jezik na večini slovenskih osnovnih šol, je učencem po mojem mnenju dokaj blizu, zato sem se osredotočila na izbirni predmet francoski jezik.

Zastavila sem si cilj, da učencem na naši osnovni šoli čim bolj približam francoski jezik in obenem popestrim pouk. Pri tem sem želela vključiti aktivnosti, ob katerih se bodo otroci učili in se hkrati tudi zabavali. Velika prednost izbirnega predmeta je manjše število otrok v skupini; s tem ima učitelj možnost, da lahko vsakemu učencu posveti dovolj časa in potrebne pozornosti. Z učenci smo se odločili, da bom pripravili gledališko igrico *Prepirljivi sadeži*, s katero bomo sodelovali na frankofonskem dnevu za osnovnošolce v Kranju.

Za uspešno učiteljevo delo je poleg njegovega odnosa do predmeta, ki ga poučuje, pomembno tudi sprotno doizobraževanje in skrb za to, da skuša biti v koraku s časom. Osnovnošolski učitelji francoščine smo v zadnjih letih imeli možnost izobraževanja na odličnih seminarjih in gledaliških delavnicah tako doma kot v tujini. Pridobljeno znanje sem lahko uporabila na vseh področjih svojega dela, še posebno pa mi je koristilo pri pripravi gledaliških igric z otroki.

Pri izbiri besedila igrice je bilo glavno vodilo pritegniti in motivirati otroke za učenje francoščine. Kljub pestri izbiri dramskih besedil v francoščini sem besedilo za igrico napisala sama. Učenci so se francoščine učili šele prvo leto, in tako sem celotno besedilo skušala prilagoditi sposobnostim in značilnostim otrok.

K sodelovanju sem povabila vse učence v skupini. Pri

rednem pouku smo razdelili vloge in prebrali besedilo. Za vaje smo se dogovorili v popoldanskem času, ko nas ni omejeval šolski zvonec in smo lahko vadili tudi po dve ali tri šolske ure skupaj. Zadala sem si cilj motivirati in vključiti vse učence, vsakega glede na njegove sposobnosti in zanimanja. Klavirsko spremljavo je pripravil učenec, ki že več let igra klavir, govorno sposobnejši so imeli zahtevnejše govorne vloge, likovno nadarjeni pa so izdelali sceno in plakate. Učenke, ki se aktivno ukvarjajo s plesom, so pripravile plesno koreografijo. Vsi učenci so zelo radi prihajali na vaje, sami so izdelali kostume in opremo, pri čemer so razvijali svojo ustvarjalnost in bogatili svoj besedni zaklad v francoščini. Poleg poglobljanja znanja francoščine so otroci koristno in ustvarjalno preživljali prosti čas in se učili nastopanja v javnosti.

Še zadnje priprave in težko pričakovani dan je napočil. Prešernovo gledališče v Kranju je prekipevalo od vedoželjnih in znanja polnih osnovnošolcev, ki so tja prišli iz vse Slovenije. Videti toliko slovenskih otrok, ki se učijo francosko, poslušati njihove nastope in igrati v pravem gledališču in na pravem odru, to je bilo za učence iz moje skupine svojevrsten izziv. Kljub malce treme so komaj čakali, da pridejo na vrsto in pokažejo, kaj so se naučili.

Po generalki smo za odrom čakali, da napovedo našo točko.

Uvodni zvoki klavirja – in začelo se je. Učenci so igrali

vloge sadežev, ki so se prepirali med seboj. Na oder so prišli jabolko, breskev, banana, pomaranča, hruška, češnja, sliva, kivi, malina, jagoda in na koncu še kralj vseh sadežev, grozdje. Vsak je trdil zase, da je prav on najbolj zdrav in najkoristnejši, najsočnejši, najlepši, dokler v prepir ni posegla mati narava in jih pomirila. Na koncu postanejo prijatelji in sadeži se dobre volje razidejo.

Občinstvo v dvorani je učence nagradilo z bučnim aplavzom, v veliko veselje pa je bila nastopajočim tudi misel, da so svoje vloge odigrali brez napake in da so se gledalci ob njihovi uprizoritvi zabavali. Pomembno je bilo tudi samo sporočilo igrice – prepir ne vodi nikamor, bistveno je prijateljstvo.

Ko smo si ogledali točke preostalih nastopajočih, sem učence povabila na sladoleđ, nato pa smo se veseli in dobre volje odpravili proti domu. Že v avtobusu smo sklenili, da se bomo s pripravo gledališke igrice v francoščini sprijeli tudi prihodnje leto.

Naslednje leto smo se lotili jezikovno in dramaturško nekoliko zahtevnejše igrice v francoščini. Učenci so z igrali prizor iz antične Grčije. Igrica je imela daljše besedilo, učenci pa so izdelali tudi zahtevnejše in bolj dovršene pripomočke. Tudi pri pripravi te igrice je bil pomemben vidik dela z učenci razvijanje prijateljskih vezi in druženje s sošolci, predvsem pa krepitev pozitivne samopodobe pri otrocih.

Mislim, da je takšen način dela z otroki dobra popotnica za njihovo nadaljnje šolanje. Večina otrok iz skupine, ki je sodelovala pri pripravi gledaliških igric v francoščini, se je tega tujega jezika učila naprej tudi v srednji šoli. Otroci že v osnovni šoli vzljubijo tuj jezik, spoznanje, da je učenje tujega jezika lahko prijetno in zabavno, pa jim lahko pomaga pri lažji premostitvi ovir pri nadaljnjem učenju tujega jezika v srednji šoli in pozneje v življenju pri sporazumevanju v tujem jeziku. Tudi pri takem delu učenci postanejo strpnejši, dojemljivejši in bolj odprti.

NAVODILA AVTORJEM ČLANKOV

Članki za revijo naj ne obsegajo več kot 30 000 znakov. Za rubriko Šolska praksa so članki lahko krajši.

Prispevke pošljite po elektronski pošti na naslov revija@didakta.si, ali pošljite izpis besedila na papirju in priložite disketo oz. CD na naslov Didakta d. o. o. Radovljica, Gorenjska cesta 33 c, 4240 Radovljica s pripisom "Za revijo Didakta".

Zaželjeno je, da besedilu priložite slikovno gradivo: slike, fotografije, risbe ... Prosimo, da slikovnega gradiva, vnesenega v Wordovo datoteko, ne pošiljate! Če imate elektronske fotografije ali skenirane slike, morajo biti ustrezne kakovosti (10 cm, 300 dpi).

Prispevek opremite s podatki o avtorju – imenom in priimkom, naslovom ustanove, domačim naslovom, telefonsko številko in elektronskim naslovom.

Avtorji naj upoštevajo znanstvena oz. strokovna načela pisanja člankov. Članek naj bo napisan zvezno in ustrezno strukturiran (naslovljen in smiselno razdeljen na poglavja). Navedena naj bodo uporabljena literatura in citati.

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji.

Uredništvo revije Didakta

STOJALA za:

knjige,
revije,
kataloge,
DVD-je,
CD-je ...

Stojala svetovno
priznanega nemškega
proizvajalca

HANNECKE
z več kot 30-letno
tradicijo.

**POKLIČITE
NAS ZA KATALOG IN
PREDSTAVITEV!**

Eva in kozel

Majda Koren

(odlomek)

Pol osmih je ura. Samo še čevlje obujem! Pri vratih pozvoni. Le kdo bi to bil? Poštar? Stric od elektrike?

Stopim na prste in pokukam skozi linico na vratih. Samo nekakšne roge vidim. Trapasto, res!

Odprem vrata, ampak samo malo. Pred vrati stoji kozel.

“Lačen sem!” reče in butne v vrata.

“A boš staro žemljo?” ga vprašam, kozel pa se v trenutku prerine mimo mene v stanovanje.

“O, bom, bom! Karkoli!”

Sede poleg mize v kuhinji in čaka. Iz predala za kruh vzamem staro žemljo in mu jo ponudim. Kozel jo pri priči pohrusta. Odprem mu vrata na balkon, rekoč:

“Tu me počakaj! Saj bom kmalu nazaj!”

Hitim zaklepat vrata, hitim po pločniku mimo trgovine, mimo prodajalca sadja in mimo parka. Pri semaforju nalašč sveti rdeča luč.

Joj, spet bom zamudila šolo!

Stopim v razred.

“Kje si bila, Eva? Kaj pa se ti je tokrat zgodilo?” vrta vame učiteljica.

“Oprostite, gospa učiteljica, nek kozel je pozvonil, pa sem ga nahranila. Zato sem zamudila,” rečem in gledam v tla. Razred se reži, učiteljica pa le zavzdihne in je raje kar tiho. Sedem v klop in premišljuje, kaj neki počenja kozel, če ga samega pustiš na balkonu v tretjem nadstropju.

Vse dopoldne meketa kot nor in prevrača kozolce po balkonu in se zaletava v ograjo, ker hoče na svobodo. Zato me sosede malce čudno gledajo, ko odklepam vrata stanovanja. Nič zato. Delam se, kot da ni nič. In kozel bo ostal pri meni! Nimam hrčka niti zlate ribice. Bom imela pa kozla! Ko pride mama, ga bom skrila pod posteljo. Saj ne bo ničesar opazila! Najbrž. Ali pa bom rekla, da je plišasta igrača, ki mi jo je podaril oči. Če omenim, da jo je podaril oči, je še pogledala ne bo.

NAROČILNICA NA REVJI DIDAKTA IN VRTEC

- DA, naročam(o) se na revijo DIDAKTA. Število naročnin: ____
- DA, naročam(o) se na revijo VRTEC s 50 % popustom (velja ob hkratnem naročilu na revijo Didakta). Število naročnin: ____

Ime ustanove (oz. ime in priimek)

Naslov

Pošta

e-pošta

SI _____ DA/NE
davčna številka _____ davčni zavezanec

Telefon

Kraj in datum

Žig/podpis:

Letna naročnina na revijo DIDAKTA znaša 59,90 EUR za 11 števil (3 dvojne in 5 enojnih). Posamezna enojna številka stane 7,90 EUR in posamezna dvojna številka 9,90 EUR.

Letna naročnina na revijo VRTEC znaša 29,62 EUR za 8 števil (4 dvojne). Posamezna dvojna številka stane 12,51 EUR.

Vsi individualni kupci imajo 50 % popust.

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov založbe:

Didakta d.o.o., Gorenjska cesta 33c, 4240 Radovljica

Naročila sprejemamo tudi po telefonu (04) 53 20 210 in e-pošti: zalozba@didakta.si.

Po faksu gre hitreje: (04) 53 20 211.

Revija Didakta

januar 2008

Didakta d.o.o.
Gorenjska cesta 33c
4240 Radovljica

Za založbo

Rudi Zaman

Glavna urednica

Jasna Tepina

Uredniški odbor

Miha Mohor,

Janko Rednak,

Natalija Komljanc

Lektorirala

Darka T. Podgoršek

Časopisni svet

dr. Cveta Razdevšek Pučko,

mag. Teja Valenčič,

Rudi Zaman

Naslovnica

Alamy/IPAK Images

Fotografije

avtorji člankov,

foto dokumentacija uredništva

Oblikovanje in prelom

Evgen Tomazin

Maja Babšek

Tisk

Tiskarna Schwarz

Naslov uredništva

Revija Didakta

Gorenjska cesta 33c

4240 Radovljica

tel: 04 53 20 200

faks: 04 53 20 211

e-pošta: revija@didakta.si

www.didakta.si

Obveznosti poravnajte na transakcijski račun

Didakte d.o.o. pri NLB d.d.

š.r.: 02 068-0016734826.

ŠOLSKI FILM

GORSKI TURIZEM IN VARSTVO GORSKEGA OKOLJA

Šolski film *Gorski turizem in varstvo gorskega okolja* govori o odnosu med dvema, v zadnjem času vedno bolj aktualnima geografskima pojavoma, gorskem turizmu in varstvu gorskega okolja. Za prikaz le-teh sta primerjani dve gorski območji, in sicer Bela Kordiljera v Andih in Osrednje Nebeško gorovje v Kirgizistanu.

Film nam na sodoben način približa problematiko varovanja gorskega okolja in nas pripravi k razmišljanju o njej. Učiteljem pa omogoča enostavno, a kvalitetno pripravo in izvedbo učnih ur na temo turizma in varstva gorskega okolja ter jih na ta način spodbuja k zanimivejšemu in pogostejšemu obravnavanju obeh tem.

Ob nastajanju filma so bili v prvi vrsti upoštevani učni cilji, ki so zapisani v učnem načrtu.

Iz vsebine:

- fizična geografija: nastanek in zgradba Zemlje, površje Zemlje;
- družbena geografija: prebivalstvo, turizem;
- regionalna geografija: Azija, Latinska Amerika;
- varstvo geografskega okolja: vpliv turizma na okolje.

NOVO

Hitra naročila:

www.didakta.si, tel. 04/53 20 210, e-mail: zalozba@didakta.si.

FIONA DANKS
JO SCHOFIELD

IGRIŠČA

IGRE, ROČNE SPRETNOSTI IN DEJAVNOSTI, KI BODO OTROKE ZVABILE VEN

NARAVE

DIDAKTA Knjige, ki puščajo sledove ...

tel.: 04 5320 210, e-pošta: zalozba@didakta.si, www.didakta.si